

TPLA118B185

TPLA118B185

శ్రీ రఘు

విజయవిలాసము

చేమకూర వేంకటకవి ప్రణీతము.

శ్రీ వేమన గ్రంథాలయము,
కల్లూరు.

ప్రకాశకుడు

పసుపులేటి వెంకటామయ్య అండ్ బ్రదర్స్,

బుక్కెల్లర్స్, రాజమండ్రి, ఇన్నీసుపేట.

కాకినాడ :

కాకినాడ ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడియె.

1927.

వెల రు 0-12-0

MODANLARAM & CO. LTD.
TELAPRODU
విజయవిలాసము
చేమకూర వేంకటకవి ప్రణీతము
పసుపులేటి వెంకటామయ్య అండ్ బ్రదర్స్
బుక్కెల్లర్స్, రాజమండ్రి, ఇన్నీసుపేట.

II
పూర్వకపుట పద్యకావ్యములు.

శృంగారనైషధము

శ్రీనాథుని ప్రణీతము రు 1—0—0.

శశాంకనిజయము

శేషము పేకటపతి విరచితము రు 1—0—0.

చంపూరామాయణము.

పూసపాటి రాగనాయకకవి కృతము రు 1—0—0.

పారిజాతాపహరణము

ముక్కు-తిమ్మనాశాస్త్రి ముద్దుపల్కులు రు 0—12—0.

విలసితయము

చిత్రకవి సింగరాయుని ప్రణీతము రు 0—8—0.

పసుపులేటి వెంకట్రామయ్య టౌండ్ బ్రదర్స్, బు క్నెల్లివ్స్, రాజమండ్రి.

క. ఆపుణ్యఫలంబున నెడ, యపాథోరాశి యైవలయమృతభూ
మీపరికింక రఘునాథ, క్షౌపాంబు డదయ మయ్యె శైవాత్మకుఁ డై. 16

ఉ. పుట్టిన దాదిగాఁ దనదుపుణ్య మె దాదిగ వైరిభూమిభృ
దట్టమదంబు దా దిగ సదాదిగ్దీశమత ప్రతాపుఁ డై
పట్టమహాభిషేకబహుభాగ్యధురంధరుఁ డై యయోధ్య య
స్పట్టణ మేలుసామియొ యాన్ రఘునాథవిభుండు వర్ధిలున్. 17

మ. రసికుం డౌరఘనాథుకీ రసతి యారా తొల్ల వాగ్భాధమక
రసవాదంబును రాజనశ్యవిధి నేరంబోలుఁ గావన్న వె
క్కసపుఁబ్రాధి విహించి శేషఫణి మూఁగం జేయఁదారాది) ను
ల్లసము ల్వల్కఁగ ఛత్రిచామరమహాలక్ష్మ్యుల్లంక శక్యమే. 18

చ. నలువగ నెన్న నైవరఘునాథస్ససాలఁడు గల్లఁగా మహీ
స్థలి నిఖిలైకధర్మములుఁ దామరశంఖరై చెలఁగఁ గొ
ల్లలుగసజేమసజ్జనులంబు సుఖంబు గనెక సమస్తవి
ద్యలుఁ గస పైల్లఁ బాసి మొఱపై వెలవెట్టె సభా తరఁబులక. 19

ఉ. శైలము లెక్కి యష్టమదసామజమాళులమీఁగుగా మహా
కోలమువెన్న దాటి పలుగొమ్మ మొనఁ బడి సర్వదాఁవివ
జ్వాలు గ్రమ్ము శేషుతలచాయనె యొడక వచ్చి కూడ నా
భూలలితాఁగి కెంత వలపో రఘునాథస్ససాలనందునక. 20

నీ. రత్నాకరాంతోర్వరావిహారం డౌట, నగ్రిహాము లసంఖ్యమగఁ జేసె
నమిత దానవిహారి యగుటఁ గ ట్యంతర, భద్రమంభీక్షణపరగఁ దనరె
దక్షిణనామకొత్తముఁ డౌట మేలైన, మలయజగఁధిమండలము నేరె
భరతవివ్యాధురంధరుఁ డౌట రంగస్థ, లంబు రామాలంకృతంబు చేసె

తే. నార కర్ణాటసింహాసనాధిరాజ్య, భరణవిగుణగుణోద్ధండబాహుదండ
జనితసాపక్ష్యసంవాదిజయగమాన, హీలలితకేళి రఘునాథస్సపరిమాళి. 21

కా. రాజుక భోగియు సౌమ్యుఁడుక గవియు సర్వజ్ఞుఁడు నీడౌ ననన్
జేజుప్రాధవహో వికేక నయ భూతి శ్లాఘులన్ మించు నా
రాజున్ భోగియు సౌమ్యుఁడున్ గవియు సర్వజ్ఞుఁడు నెఱ్ఱంగులన్
యోజుపన్ రఘునాథధూరమణవర్యుండే ధరామండలిక. 22

నీ. అదిరిసింగపుఁబల్ల మమరించె నేరాజు, మేలుఁడెడికిఁ పదివేలు నేయఁ
జికిలిబంగరుదిండ్ల పికిలికుచ్చులయఁద, లం బెక్కి నేరాజు లక్షనీయఁ

గనకమయఁబుగాఁ గట్టించె నేరాజు, సాటి లేనిగళ్ళు కోటి నేయఁ
 గంతమాలిక మొదల్ గాఁ బెట్టె నేరాజు, గొప్పసాములు పదికోట్లు నేయఁ
 తే. నతఁడు విభుమాత్రిండే బహుళాగ్రహార, నిత్యసత్త్రిమహాదాననికరపోషి
 తాహిమాచలసేతుద్విజాభిగీర్ణ, పుణ్యవిభవుండు రఘునాథభూవిభుండు. 23

చ. త్రికరణశుద్ధి నమ్యతుని శ్రీఘనాథస్వపాలువైఖరికా
 సకలనహీనురావలికి సత్త్రిము లెప్పుడు బెట్టలేడ కా
 యొకదొరయందు లెక్కని యొక్కొక నాటిక యంతరొక్క మి
 తకుఁ దోసాగెనా యనక తా మద మందినఁ జాలు నెమ్మదిన్. 24

నీ. అశుగుమాత్రిమె కాక యంత కమ్ముడుగ నీఁ, జాలెనే యల బలి చక్రవర్తి
 యావేళ కటుదోచినంతమాత్రిమె కాక, కోర్కె చచ్చెనే యగ్గమాతి
 తూగినమాత్రి మిత్తునె గా కిచ్చ న, చచ్చది కొమ్మనెనే బివిభుండు
 కలమాత్రి మపు డిచ్చె గాక కట్టన గాఁ, ననిశంబు నిచ్చెనే యమృతకరుండు
 తే వారి నేరీతిఁ బ్రతిసేనువచ్చు నెల్ల, యథుల గృతార్థుల నొనర్చునట్టియపు
 తీపవితఁడికి మహాప్రతాపతిగ్గు, పుణికి నమ్యతరఘునాథస్వతిమణికి. 25

ఉ. తప్పులు వేయఁగ్గి ను దాళును మ్మిఁవారిపట్ల గాఁ
 బెప్పినమాట యూర్జితము నేయు నొకం దొయమిఁదఁ గొండెముల్
 నెప్పిన వానికై మఁగి చెప్పిఁరీతిగ నెంచు నీడుగా
 రిప్పటిగాజు లమృతనరేందుని శ్రీఘనాథశౌరికికా. 26

నీ. ఆకారిమున నలునంతవాఁ డౌనె కా, వాయసమ్యగాయాధి నంతవాఁడె
 యతిదియావతి రామునంతవాఁడౌనె కా, యసమానగుయధక్తి నంతవాఁడె
 యమృషోక్తి ధర్మజునంతవాఁడౌనె కా, యన్న సత్త్రిభ్యాతి నంతవాఁడె
 యాలంబుఁ గిరీటియ తవాఁడౌనె కా, యమితనాట్యప్రాధి నంతవాఁడె
 తే రసికమాత్రిండె ముతఃపురప్రదీప, సారసానస్వతాధారకారికాకు
 కవనకృతముఖకుకకళాకలనహృష్ట, బుధజనాస్థాని రఘునాథభూమిజాని. 27

ఉ. మాటలనేర్పలా సరసమాగ్ధములా కొలు వుండురీతులా
 పాటలనంధులా కళలభాగ్యములా బహుదానలీలలా
 నాటకకాలలా యొక తనస్వల దెన్నిటఁ జూడ నన్నిటక
 మేటియఁ గీర్తిలోలుఁడుఁ జూచి రఘునాథస్వపాలుఁ డిచ్చునీకా. 28

చ. అని రఘునాథచహీకాంతు ననంతశోభనగుణములలోనఁ గొన్ని యభిగీర్ణించి. 29

తే. నన్న నడిపి బహుళసన్ధ్యా మెంచి, యఖిలవిద్యావిశారదుఁ డగుటఁ గాంచి
యవని నింతటిగా జెవ్వఁడనినుతించి, కృతు లొసఁగఁ గీర్తికలదని మతిఁ దలంచి. 30

ఉ. తా రసపుష్టిమైఁ బ్రతిపదంబున జాతియు వార్తయున్ జను
త్కారము నర్థగౌరవముఁ గల్గు ననేకకృతుల్ ప్రసన్నుగం
భీరగతిన్ రచించి మహి మించినవో నిక శక్తు లేవ్వగ
య్యా ర్థునాథభూపతి కాగ్రణికిన్ జెవి నోకఁ జెప్పఁగన్. 31

మ. కలిగెం గాఁ దసమ్ముఖం బనియె సన్కారంబు తాఁ జేయ నా
తల నెందే శిఁసా వహింతు రనియుం దాఁ గాక లే దె య సా
ధులకుం దిక్కనియుం దయన్ మన పురీతు ల్లాః శక్యబై వి
ద్యల మెప్పిఁపఁగ నచ్యుతేంద్రార్థునాథస్వామి నెవ్వారికిన్. 32

చ. అని గణియించి యైనను గుణాశ ముక్తిచుక కల్గినం బళా
యను : దిగాక మిక్కిలిన్ జ్ఞానాశ్రతిపతుఁడు గల్గు సస్కృపా
ఖని యణమాత్రి మైవ నొకకానుకఁ దెచ్చినఁ గొండగాఁ గనున్
మనయన నచ్యుతేంద్రార్థునాథుఁడె శ్రీః ధునాథుఁ డెన్నఁగన్. 33

క. కావున నే నొఁరించిన, యాపిజయవిలాస మనెడి కృగిరత్నంబున్
గేవలభక్తిని గానుక, గావించెద నని నితాంతకాతూహలినై. 34

క. కుభవాసరమున నయ్యడ, నిభగాజము భోపవానిరీక్షేచ్ఛ మహా
భవాభిరాముడై భా, వభవాకృతి భద్రసీతవాసోజ్జ్వలుడై. 35

సీ. కుండఁపుఁబసింది కుళ్ళాయిజగలవై, జొకట్లనిగనిగ లృప
హరుముంజిముత్యాలయరచట్టవై గొప్ప, పతకంపుహారము ల్పరిధవిల్ల
వెలఁజెప్పరానికెంపువ కళముదాడి, పీతాంబర బువై బెరిమె నెఱప
గల్పిచున్నె కుమారగండపె దారపు, జిగి పదగ్రంబుపై జెంగలింప

జే. దొరల మంత్రుల గవుల వాదగణ సేయ, కగముకంకణకాంతి నల్లడల నిండ
నిండ కొలఁ పుండె గన్నలపండువుగను, తీవి నచ్యుతరథునాథ భూవిభుఁడు. 36

తే. అట్లు లొడ్డోలగం బున్న యవసరమున
వివరభయసంభ్రమములు నావెట నట
ననుఁ గృపాదృష్టి జల్లఁగాఁ గనుచు నుండ
సమ్ముఖమున కరిగి యుండలి ఘటించి.

ఉ. ఏలికమాత్రమే మహిషనీశ్వరుడే తలపోసి చూడ నా
పాలిటిరామభక్తిఁ దని బంగరుబూవులఁ బూజచేసి నేఁ
జాల నలంకృతిం బొనఁగునత్కృతి కానక చేసి కీర్తి భూ
శ్రీలలితాంగులకా వలవఁ జేసిన శ్రీరఘునాథశౌరికా.

38

ఉ. శ్రీరఘవముల్ బెలయఁ జెప్పి ప్రబంధము లెన్నియేని మీ
పేరిట నంతం బిడిఁ బిడల నెందఱఁ బేరుపెట్టినకా
దీరునె మీయుణం బయినఁ దెచ్చితఁ గాఁగ పరిగ్రహింపు మ
య్యా రఘునాథభూపరసికాగ్రణి మామక కాన్యకన్యకకా.

38

సీ. ఘోటక ఖర పుట తుణ్ణి ధరా జాత, పాంసువుపై నల్లభుజు గాఁగ
భటునింవాపకమాడ్చుటనింవానాదముల్, స్వస్తివాదంబులచంద మొందఁ
బదిదిక్కు లొక్కటఁ బగిలి బీటలువాఱు, భేరినినాదముల్ బూరెట్టి
విజయ సమారంభ వేళ కాతుకము, మొగముఁ గరువంపుమురువు దోఁప

తే. నార పెట్టికి నేగిన ట్లొకి నేగి, యత్తుతంత్రంబు లివి యేటిలక్ష్య మనుచు
రేక మోవక గెల్పుట నీకె చెల్లు, సమరనిశ్చంక రఘునాథ సావాసాంక.

40

సీ. ఎంచి రంటివి గాని యీసారి గట్టిగాఁ, దేరుఁ గార్య మనువార్తఁ దెలుపవైతి
మించి రంటివి గాని మేదిని యదరంగ, నడిచె నైయిం బని నుడువ వైతి
వంటి రంటివి గాని యాభీతిభటో, ద్భటుసంగరిం బని పలుక వైతి
మొగిసి రంటివి గాని ముకుటుములైగి రాజ, శేఖరుల్ పడుట నూచింప వైతి

తే. వనుచు నీధాటి కెరవాటునహితవీరు, లదరు ననుమాట పెడలక బెదరి పల్కు-
చారుఁ గని నేర మెంతురు సారెసారె, సమరనిశ్చంక రఘునాథ సావాసాంక.

41

సీ. భిన్నకటఃకులై పేరు పెపును లేక, గుఱనాగంబు లెక్కడ నడంక
బాష్టాక శక సింధు పారసీకోద్భవ, వాడుదట్టు మేగొందియందు డిందె
బోటుగంటులఁ దూటి పొవునాయణ మైన, మస్తీలగమి యెందు మగ్గి పోయె
గర్వంబు మేనులు గన్నట్లు లండెని, దోరలయామికి లెందు దొలగి పోయె

తే. బయలపాశెంబు లీరీతిఁ బన్న మొండ, మాయ విన్నెను నీఖడ్గ మంత్రినాది
గలిచినను నేటిమైలైన గెలుపు గంటి, సమరనిశ్చంక రఘునాథ సావాసాంక.

42

సీ. రంభ వాకిటను దోరణములు గట్టెని, తీవగ మొకకొంత కిలుపడియె
మొక యింటిలో మెల్కట్లు నవరించు, సురంభ మొకకొంత నడలువాటె
గంకాంగి యింటిలోఁ గర్పూరవేదిలో, నవరించు టొకకొంత జాగుపడియె
వారిణి బంగరుమేడఁ రహస్యెల్ల, నిర్మలము టొకకొంత నిలుక డయ్యె

- తే. మబ్బగొబ్బున నీశాశ్వతులను వివర, తెగువతోడత నెరించి తిరిగి విడిగి
పాటిపోయిననున్నీలపాటు నూచి, సమరనిశ్చయక రఘునాథ సాహసాంక. 53
- సీ. అతుల భూరి ప్రతా సార్కసిధితీచేత, గట్టిగాఁ గాఁకలు పుట్టు పిదప
ఘోరారి గళ రక్త ధాగళ వృష్టిచే, వాని దుక్కిరి బద నై పిదప
హను దట్ట ఖర పుట హల్యా ముఖంబున, నంజట దున్ని నడుట్టిపిదప
మొలచిననీకీరి మొలకలు తలుచుగా, వెనపెట్టి పైరు గావించుపిదప
- తే. గాపు నిలుపవె బేతాళగణము నెల్ల, పట్టిపట్టుల కరిగి నీ కరుల నోడె
పాటు చేసితి వనుట యేపాటి తలప, సమరనిశ్చయక రఘునాథ సాహసాంక. 44
- సీ. ఒకరు వోయినదెస కొకరు వోవక పాట, నరివీరులను దానా గరిసు మించె
గడగడ వడకె న ల్లకల కేగక భీతి, జెందినవారివై జెనుట పుట్టె
మన్నాడి మొలగొలు మూకలఁ బోట్లాడు, పరులవై బాటలప్రభలుమీఁదఁ
జేగ దెచ్చుక కొంత సిగ్గున నెరించు, రాజులయొప్పు వీరూ దొలంగె
- తే. దెగువతోడత ధరియించి తీవ్ర కొప, భరిత రూక్షాక్షి నిశుమిత ప్రభలపేర
నీవు ఘర్మాగ్రాహిన్లున్ సెఱపుకపుడు, సమరనిశ్చయక రఘునాథ సాహసాంక. 45
- సీ. తలలు వీడఁగఁబాటు ధాతీశ్వరులఁ జూచి, యంటి వెన్నడనియట్టియహు
పడినయేనుంగులప్రక్కల కొదిగిన, నాజులఁ జూడనిరాజసంబు
జలిపింపచంద్రహాసములు పాటఁగ వైచి, మొక్కువారలమీఁద మొఁపుకరుణ
నెత్తురు గనుపట్టి వాత్సభీతిచే, గలకరించినవారె గాచుగరిమ
- తే. మెన్నఁ దనమీఁద బలముతో నెనసి మొనసి, విలుగురాణుకఁ బొన్నును వీరవరుని
కీరి గఁటిమి జగదేక కీర్తనీయ, సమరనిశ్చయక రఘునాథ సాహసాంక. 46
- క. అని విన్నవి పఁ జిత్తము, నెలలొత్తఁ బరిగ్రహించి నావై నితిం
తఁరానివత్సలశ్వాము, కనిపి పఁగ వార్ష భర వికస్వర ముఖుడై. 47
- తే. కల నయి మిమ్ము గా కన్యఁ గొలువ నంటి
కృతు లొకరి కీన మీకె యంకితము లంటి
పలికిఁప్రతిజ్ఞ చెల్లింప వలదె యట్లు
వాణ్ణియమరూఢి నీయంత వాఁ డిశేడి. 48
- క. వాసించు గవిత చెప్పిన, వీసర వో వొకట భక్తివిశ్వాసంబున్
నీ సాములు సామాన్యుడ, నే నూగ్యవరప్రసాది విజ్ఞగ మోలుగఁగ. 49
- క. ప్రతిపద్యమునందు జను, త్కృతి గలుగం జెప్ప నేర్తు వెల్లడ బెళుకా
కృతి వింటి మహారముగా, క్షితిగో నీమాన్య మెవరికిన్ రాదు నుమి. 50

తే తుత్రధర్మమేకద నీకుఁ గలది మొదలఁ
దమ్ములు శుశుల్ హితులు గూడ మమ్ముఁ గొలిచి
తిరుదు కృతియును జెప్పి మా కి పొర్చి
తొకటఁ గా వన్నిటను బ్రయోజకుఁడ వీవు.

51

తే. అని మధావధురోత్తుల నావరించి, మంజులప నాగభూషణాంబరకడఁబ
కరి తురంగాది వాచానోత్కరము లిచ్చి, నన్న సాధానమున మన్ననయొక్క.

52

చ. అభినవభోజరాజులకు నాంతుఁడు శీరఘనాధశౌరికి
శుభచుతి నేలించులకు నూడివచ్చేసితి నార మిక్కిలిక
సభల గణింప మన్నన లొనర్పఁ బ్రేంధము నింతయు తమ
ప్రభునకు నంతిం బొనరుపం గలిగెం గద యంచు వేకుకక.

53

ఉ. అతి యిచ్చెనా యది శిలాక్షర మెవ్వని నేని మెచ్చెనా
వాని గృతార్థుఁ జేయుఁ బరవాఁ దయినకా శరణఁబుఁ జొచ్చెనా
యానరునేర మించక తంతరినాని నొకర్చు నిచ్చెనా
యేనుఁగుపాఁడి యాడు గలదే గఘనాధ స్వపాఁహళికి.

ఉ. ఎందును విద్యలే యెఱుంగ రెవ్వ రెఱింగినఁ గొంతమాత్రమే
యందును సాహితీకసచునాత్మ్య వెఱుంగ రెఱింగి లేని యా
యంద మెఱుంగ లే రెఱి గిఁప్పటికిక :ని మెచ్చి యీయ రె
న్నం దగు నచ్యుతేంద్రఘనాధ భుండె ప్రవీణఁ దన్నిటన్.

55

సీ. ఏరాజుభుజశ్శాస్త్ర మేగులఖానాని, కజ్జీలచెలిమికి శక్యవిద్య
యేరాజువిక్రమ సాగంబు విశ్వేషి, మహిమపలాయనమ త్రిశక్తి
యేరాజువీరు సమీహితకర్ణాట, రమనాట్యవిద్యకు రంగభూమి
యేరాజుచరితంబు వారాహివేష్టిత, మేదిన్ పతులకు మేలుబాది

తే. యతఁడు చెలువొందుఁ జినచెవ్వయన్యతే.ద్ర

బహుజనః ప్రణ్యపరిగణ్యఫలనిభాశ్చ
పుశ్త్రభావప్రమోదసంపూర్ణ హృదయ
పంకజాక్షుఁడు గఘనాధశౌరివుఁడు.

56

సీ. సింహాసనము మాటు శిథిల మాటులు విని, గట్టిగా నిలుపఁ గుకణము గట్టెఁ
గోటిసఖ్యులు మీఱఁ గూర్చిఁధరానికి, గొల్చువారల కిచ్చెఁ గొల్చురలేనె
తుండీర పాండ్యాని మండలేశ్వరులవై, దండెత్తి విడిసె నుద్ద డమహిమ
నేని యానిఁయట్లు నిలిచినవైరులఁ బంచదం గాశ మై పాఠఁదటిమె

తే గర్వితారాతిమస్తకఖండనోత్థ, రక్తధారానమంగాతిరక్తధార
నిజకృపాణికః గావేరీనీటః గడిగె, నిఖిలగుణకాలి రఘునాథః పృథివీహారి. 57

సీ. ఘనఘనాఘనముల కాలసంకెలఁ బెట్టు, పాండ్యుని వెన్నాడి పాటఁ దటిమఁ
దుండీరనాథుడు దురమునఁ బరవంగఁ, జూచి ప్రాణము దయఁ గాచి విడిచె
గయ్యన వెనుకఁ ద్రొక్కనిరాజు లెదిరింపఁ, జేరిన రాజకాకిములఁ బట్టె
బోరాడఁగా రానివైరులకోటలు, పంపులచే లగ్నపట్ట తివించె

మామ్యుడే ధర నెంచి చూడ, విజయ నిస్సాణరాణ నిర్విణ్ణస్సాదయ
భీత నివాల్తనీస్య నిర్భీతి దాన, విరుద నిజ పాణి రఘునాథ భిదురపాణి. 58

ఉ. ఇచ్చునెడన్ బదార్థ మడి గిచ్చునొ తా దయనేయఁ గా దన్
వచ్చునొ మించి యొక్కఁ డన వచ్చినఁ దా నది యిచ్చగించునో
యిచ్చిన నిచ్చెనే సరగ నెవ్వరిపై దయచేసె జేసెనే
యచ్చతురామ్యుడుం దెలియఁ దచ్చుతు శ్రీః ఘనాథుచి తమున్. 59

— : పవ్యంతములు : —

క. ఏతద్భగ్గుణ ఖనికిన్, సీతాదృష్టోహనాః ఘ్రిసేవాధనిక
కాతాసి కలిత బాహు, స్వీతానిక విమత రాజ నిఖిలావనికిన్. 60

క. సాక్షాన్మనోజునకు తో, దక్షుమ రసభావ సుకవితా భోజునకున్
దాక్షిణ్య గణేయనకున్, దక్షిణ సామ్రాజ్య విభవ భారేయనకున్. 61

క. సుస్థిర లక్ష్మీమహిత మ, జీర్ణగిత గృహంగణునకు నేపాళ నృపా
లస్థాపన చణునకు సక, లాస్థాన ప్రణత వర గుణాభరణునకున్. 62

క. కీర్త్యాదా ర్యాధరి తా, మర్త్య మహీరుహ సుధాబ్ధి మహి కాఘ్నికిన్
ధార్త్యవ నరి కతి సృణికిన్, మూర్త్యంబా గర్భ శుక్తి ముక్తామణికిన్. 63

క. అఘటన ఘటనా చాతు, ర్యఘనోర్జిత కార్య నిర్వహణ ధూర్వహాధీ
మఘనాచార్యున కచ్యుత, రఘునాథ వనంధరాధిరాడ్వయ్యునకున్. 64

క. అభ్యుదయ పరంపరాభివృద్ధిగా నా యుర్రులూనిఁ విజయఃలాసం బనశృంగార
ప్రబంధమూఁకుఁ గథాకృమం దెట్టి దనన నైమికారణ్యవహర్షులు రామవాగ్దళి
యట్లుని చెప్పం దొడంగె.

కథాపారంభము.

కా. చంద్ర ప్రస్తర సాధ ఫలన పర క్యామా కుచద్వంద్య ని
స్తంద్ర ప్రత్య హలిప్త గంధ కలనా సంతోషిత ద్యోధునీ
స్తాంద్ర ప్రస్ఫుట హటకాంబురమా చంచ చ్చంచరీకోత్కరం
చింద్రప్రస్థపురంబు భాసిలు రమా హేలాక శావాసమై.

ఉ. ద్వారక మధుఃఖైలై లట తన్నగరీమణి సృష్టి యన్నిటం
దీరుగ డైవో నిదియ నేర్పులమే రని యెంచి చేసె బో
ధారుణి విశ్వకర్మ గుటి దానికి నెక్కడ నీడులేనిసిం
గారము గల్లు ట్లు వెనుకకొ సృజియింపక యుండుటే సుమీ.

2

క. వెండియుఁ బైడియుఁ దడఁబడు, చుడుం బురి నెందుఁజూడ నుడఁగవలయున్
భండారము లై యందఱి, యిండులఁ గైలాస మేరు పృథ్వీధరమున్.

3

నీ. తడఁబాటు గలదు వేదముల నాతని కంచు, బరమేష్ఠి మెచ్చరు ధరణిసురులు
కడఁబాటు పగవానిఁ గని చే మఱచె గంచు, భాగ్యపు మెచ్చరు బాహుబలులు
పనికి రాకొకమూలఁ బడియ నాతనివస్తు, వని కుబేరుని మెచ్చ రార్యజనులు
వీటిపాటైన నాఁగేటిపాటున మించు, నని నాలాయుధుమెచ్చ రంఘ్రిభవులు

లే. పాడిఁ దప్పక ధర్మంబు పట్టువిడక, లక్షులకు నమ్మఁ జాలి నల్లడల భూమి
వరులు మేలనఁ దగి యిట్లు పురిఁ బాలుతురు, చడువుసాములధఁధాన్యసంపదలను.

ఉ. నీసరి యైనదేవతటినిం గలఁగించెద నీ వడంపుమా
వాసరి శేషపన్నగభానివహంబు నటంచు నప్పురిం
బాసలు సేసికొన్న వన భాసిలు సాలశిఖారి భేయమున్
మోసమె యైన విష్ణుపదముం బలిపీఠము ముట్ట నేటికిన్.

5

ఉ. రేలమృతాంకులశశము రెమ్ముద మంచుఁ దలంచి జాతువా
మేలిపసిండిసోయగ పుమేడల గుడ్డగూళ్ళసందడికొ
బాలిక లుండి యావలఁ జనం గని చింతిలి వంటయింటికు
దేలిది యెందుఁ బోగలదు నేటికి నే మని యందు రెదులకొ.

6

ఉ. పున్నమరేలఁ దత్పురముపొంతనే పో కిలురారి దాకి వి
చ్చిన్నగతికొ నుధారసము చిదిపయుం దిగనాట నంతను
దిన్నెల సన్నగిల్లు నది నిక్కము గా వని రేని యా పదా
ర్థస్మై పసిండిమేడలకు రాఁ బని యేమిల సౌధనామముల్.

7

ఉ. వేడుక నప్పరీహరులవేగముఁ గన్గొని లేళ్ళు గాడ్పుతోఁ
గూడి నన న్వలెకొ మనము గూడఁగ వోపక యోడిఁజ్జివా
ల్లొడిదిరి మోచు టని యొద్దికఁ బుదెము వైచి కూడి తే
కోడెనొ కాక మోచుఁగఁ బ్రయోజ మే మనిలుం గురంగముల్.

8

ఉ. చుట్టును గట్టియుండు నొకచో నెడ మించుక లేకయుండఁ ద
త్పట్టణరావ్యాభూముల మదావళమండల మేమి చెప్ప ని
ట్టు దెమల్పు రా కరిభయంకరమై దివితోడ రాయుచుకొ
దెట్టునికోట గాదె గజచ్ఛందము లెందును రాజధానికిన్.

9

ఉ. గాళకు లాపురిభటకీభామణు లెక్కటియుమ్మతుమ్మ రా
భీలతరాళను ల్చిదిమి పెట్టిఁబంటులు వైరి కెల్ల బే
తాళుఁడు వచ్చి దగ్గతీస దబ్బర గా.దొకదెబ్బ దీ టఁగాఁ
జాలుదు రేమి చెప్ప మఱి సాదృశ్యేటును సాహసంబులకొ.

10

నీ. ఆరామసీమలకుందు నుండి పవళ్ళు, ముద మెసంగ వసంతుఁ డెదురుచూచు
మునిమాపుకడలఁ గొన్న ననింటి నెఱిజోదు, కేళిమదిగములకెలనఁ జూచుఁ
బ్రొద్దువోయినవేళ తోహిఁజీప్రాణేశుఁ, డుదిరిమేడల మీఁద వెదకి చూచుఁ
దెలతెలవాటంగ మలఁజగంధవహుండు, సోరణగండ్లలోఁ జొచ్చి చూచు

తే. నాపురివిలాసగుతులయొ య్యోగములకుఁ, గడు సొగసి వారికాకలు కాచి కాచి
విరహులఁ గలంచువారె యివ్విధము గాఁగ, నున్నవారల నిక వేతె యెన్ననేల.

క. మగవానిని మగవాఁడను, మగువను మగువయును వలచు మఱి యేరున న
న్నగరపురాజకుమారుల, జిగిబిగిసోయగము చెలులసింగారంబుల్.

12

చ. పొలములు కాని యెన్న పువ్వుబోలులు ఖండిత నాయికా లలా
మలు మది నియ్యకోల్ వలయుమానిను లేటికి వచ్చె నమ్మ తా
బిలువనిపేరటం బనుచు బెగ్గిరి నాథులఁ గొంగిలింపఁగా
బాలుపుక నందుఁ బెండ్లిసదువుల్ నడపుక వలినాలితెమ్మెరల్.

13

ఉ. ప్రియపుగాయకు ల్వలనెపాన నెగాదిగఁ జూడ నేర్పు లా
రా యిది దండ మీఁదఁ గొసరం దొరఁకొంటిరి మంచిసాములే
పో యటు లైవో సరసము ల్లన మీ కిపు డంచు నప్పురిం
గాయజుతూపు లమ్మును కందువమాటలఁ బుష్పలావికల్.

14

నీ. గొప్పలై మిన్నంచుచప్పరా లెక్కి లాఁ, గులు వైచువోఁ జంద్రకళ లనంగఁ
గనకంబు వర్షించుఘనులమోల నట్టిచి, మెఱయువోఁ దొలకరి మెఱుపు లనంగఁ
మాటికిఁ జూపర మది కాసఁ గొల్పువోఁ, బ్రతిలేనిబంగారుప్రతిమ లనంగఁ
గుపిత నాథులఁ గూర్చిఁ గొసరుజంకెన నాటఁ, గనువో మరుకలీముఖము లనంగఁ
తే. జెలఁగి యింపున నగఁ బాడఁ జెప్పఁ జదువ, వలన వలపింప నేర్పివయలరుబోండు
విపుల భరత కళాశాస్త్ర నిపుణ లైన, బిరుదుపాత్రులు గలరు తత్పుగమునందు.

నీ. అతినినోదముగాఁగ రకుల మెప్పించు నీ, పచ్చలకడియాలపద్మగంధి
చక్కెరమో విచ్చి చవులఁ దేలించు నీ, ముత్యాలకమ్మలముద్దులాడి
తృణముగా లోఁజేయు నెంతటివాని నీ, నీలాలముంగఱనీలవేణి
వెలలేనిపొందిక విడివడి మెఱయు నీ, కంపులబొగడలకీరవాణి

తే. యనుచుఁ దరులోన నెఱజాణతనము మీఱ, వాత వాంతామణులమేలువార లెల్ల
వెన్నెలబయళ్ళ గేలి గావించి నగుచు, విటులు విహరింతు రప్పురీపీఠులందు. 16

తే. పోకమాఁకులమహిమ కప్పురపుటనఁటి, యాకుఁదోటలభౌగ్య మందె కలదు
ప్రబలుమాక్తిక సౌధసంపదలమహిమ, వీటిరహి మెచ్చవలయుఁ బో వేయునోళ్ళ. 17

ఉ. అని మెఱంగుముతైపుటా మారపుమృగ్గులు రత్న దీపికా
శ్రేణులు ధూపవాసనలు హృద్యురతిరవాద్యసూషముల్
రాణఁ బొసంగఁ బోయి మిగులం ననునిం దొనరించు నిత్యక
ల్యాణముఁ బచ్చతోరణము నై జను లందఱు నుల్లసిల్లఁగజ్.

18

ఉ. ఆపుర మేలు మేలు బలి యంచుఁ బ్రజల్ జనువెట్టుచుండ నా
జ్ఞాపరిపాలన వ్రేకుఁడు కాంతి దయాధరణుండు సత్యభా
షా పరతత్వకోవిదుఁడు సాధుజనాదరణుండు దానవి
ద్యా పరతంత్ర మాననుఁడు ధర్మతనూజుఁ దుదగ్గితేజుఁడై.

19

కా. దేవబ్రాహ్మణభక్తిసోమి ప్రియవక్తృత్వంబుకాణాచి వి
ద్యావైదుష్యముదిక్కు ధర్మమునకుం దార్కాణ మర్యాదకున్
తా పౌచిత్యముజీవగణ్ఠ హితకష్టవ్రాతసంతోషణ
శ్రీవహ్నిగి యజాతశక్రుఁడు మహీభృన్మాత్రుఁడే చూడఁగజ్.

20

సీ. అరలఁబోయిన వెన్నెనాడు లెన్నఁడులేను, మొగముమందఁజంట మొదలెలేను
మనవి చెప్పినఁ జేయ కునికి యెన్నఁడు లేను, కొదవ గా నడుపుట మొదలె లేను
చన విచ్చి చొక చేసినది యెన్నఁడు లేను, పదరి హెచ్చించుట మొదలె లేను
మెచ్చిచోఁ గొంచెమిచ్చు లెన్నఁడు లేను, మొకమిచ్చకపుమిచ్చు మొదలెలేను

తే. మఱియుఁ దొల్లిటిరాజులమహిమ లెన్న
నితఁడె పో సార్వభౌముఁ డప్రతిముఁ డనఁగఁ
బ్రజలఁ బాలించె సకలదిగ్భాసమాన
కీ ర్తివిసదోండు పొండవాగ్రేసరుండు.

21

సీ. ఎంత లెస్సగ నున్న వేడుకకే కాని, ప్రజలఁకల్మి కనూన పడుట లేను
తనుఁ గొల్వవలె నంద యు ప్రియంబే కాని, మానిసి వెగటించు కైన లేను
నిచ్చ వేడిన సర్థికిచ్చు చిత్తమే కాని, మును పిత యిచ్చితి ననుట లేను
లేవగల్ ధగ్మ మార్జించుదృష్టియే కాని, న్యాయంబు దప్పినదక లేను

తే. కలఁడె యటువంటిరాజు లోకమున నెందు, జలధి వలయత వసుమతీచక్ర మెల్ల
నేలవలె కాశ్వతముగాఁగ నీఘమండె, యేలవలె నన్య లన నాన్యపాలుఁ డలరి. 22

ఉ. కోప ముంత లేను బుధకోటికిఁ గొంగుబసిండి సత్య మా
రూపము తారతమ్యము లెఱుంగు స్వతంత్రుఁడు నూత్నప్రియా
టోపము లేనినిశ్చలుఁ డిటుల్ కృతలక్షణుఁడై చెలంగఁగా
ద్వాపరలక్షణుఁ డనఁగ వచ్చుకొకో యలధర్మకందముక.

23

క. దుర్జయ విమలాహంకృతి, మాన్దవ యాచనక దైత్య మర్దన చణదోగ
ఖర్జులు గల రతనికి భీ, మాన్దవ నకుల సహదేవు లనుననుజన్ముర.

24

క. పంచామరతరులో వారి, పంచాయుధములొ గిరీశుపంచాస్యములో
యంచున్ సకలజనంబులు, నెంచన్ బొండవులు వెలసి రేవురు ఘనులై.

25

చ. ఒరిమయు భక్తియు న్నేలరు నోర్పుఁ గనంబడఁ బెద్దపిన్నయం
తరువు లెఱింగి మాట జవదాటుక చెయ్యల వేలు లేక యొం
డొరులమనమ్ములో మెలఁగుచుండిరి బొందుకుమారు లెంతనే
ర్పరు లిల న్నదమ్ములసరాగము వారలదే సుమి యనక.

26

ఉ. అన్నలపట్లఁ దమ్ములయెడఁటమునక సముఁ డంచు నెన్నఁగా
నెన్నిక గన్న మేటి యెగు రెక్కడ లేక నృపాలకోటిలో
వన్నెయు వాసియుం గలిగి వర్తిలుపారువకాలి సార్థికుల్
తన్ను నతిఃపఁగాఁ దరుధార్మికుఁ డెత్తుమఁ దొప్పు నెంతయుక.

27

ఉ. అతని నుతింప శక్యమె జయంతునితమ్ముడు సోయగంబునకొ
బతగకులాధిపధ్వజునిప్రాణసఖు డు గృహంబున
క్షీతిధరకశ్యకాధిపతికిక బ్రతిజోదు సమిజ్జయందునం
దతని కతంబె సాటి చతుగబ్ధి పరీత మహీతలంబుకొ.

28

తే. పాఠాఁజ్ఞావిదఁ బరసేన పాఠాఁజ్ఞామ, వింటి కొరగిరి రిపురాజి వింటి కొరగు
వేయు నేటికి నలపాండవేయుసాటి, వీరుఁ డెల లేచు ప్రితి రఘువీరుఁ డొకఁడు.

క. అతిలోక సమీక జయో, వ్నతిచే ధర్మజున కిం పోయ్యచు వినయ
న్వితుడై సమస్త జన స, మృతుడైవరుఁ డుండె నిటు లమానువచర్యకొ. 30

ఉ. అంతట నొక్కనాఁడు గదుఁ డొక యదువంశభవుండు రుక్మిణీ
కాంతుఁడు కూరిమికొ బమపఁగాఁ గుశలంబరయంగ వచ్చి యే
కాంతపువేళ ద్వారవతియందలివార్తలు దెబ్బుచుకొ దటి
త్యాంతి మనోహరాంగు లగు కన్నెలచక్కదనంబు లెన్నుచుకొ.

31

పంచచామరము. కన న్సుభద్రకు స్సమంబు గాఁగ నేమృగీవిలా
కనకొ విజంబు గాఁగ నేజగంబునందుఁ జూచి కా
కనకొ దదీయ వర్ణనీయ హావ భావ ధీవయః
కనకనోజ్ఞ రేఖ లెన్నఁ గాఁ దగంబె గ్రక్కరకొ.

32

ఉ. ప్రాప్తపుఁ డెక్కునకొ జెలువపల్కులు చిల్కల గారవిందుఁ గ
న్దోయి చకోరపాలి దయతోఁ బెనుచు జనుకట్టు మచ్చికల్
నేయు సచా రధాంగయుఁలి ప్పడ లంచల బుజ్జగించు నా
నేయెడ నింపు గావు గణియింప నవీన వయో విలాసముల్.

33

చ. అతివకుచంబులు న్మెఱుఁగుటాయను వేలియుకొ ధరాధిపా
న్నతియు నహీనభూతికలంబు ఘనాభ్యుదయంబు నిప్పు డొం
దితి మని మాటిమాటికిని నిక్కెడు నీలై ప విజ్ఞరీఁగెనుకొ
క్షీతి నటు గాదె యొక్కొకరికి న్నడుమంత్రీధరల్కి కల్గినన్.

34

నీ. కేళి కాసరసిలోఁ దేలియాడుటఁ జేసి, శైవాలలత కొంత సాటిరమ్మ
బువ్వుమాలికలతోఁ బొందు సల్పుటఁ జేసి, యెలదేటిగమి కొంత యీడు వమ్మ
గంటి కింపగురేఖ గల్గియుండుటఁ జేసి, మినుకుఁగాటుక కొంత దిరును వమ్మ
లిలుఁడునొయ్యారంబు మెఱయుచుండుటఁ జేసి, చమరివాల మొకింతసమమువమ్మ

తే. గాక నీలత్వమున సరి గావు లెలియ
నెఱి గలిగి మొక్క మొత్తమె నిడుదలె ద

శమ్ములై మెఱుంగులై కారు క్రమ్ముచున్న
వికచకమలాక్షి నునుసోగవెండుకలకు.

35

అ. నలినలీలనంచు నలినలి గావించు, నించుమించు లాను నించుమించు

లేమనగపుంజూపు లేమన నగుబాపు, జగ మెఱుంగు దాని జగమెఱుంగు.

36

చ జలరుహగంధివీరులపసల్ నవసంఖ్య వదేమి లెక్కనుకొ

జెలియనఖాంకురాలి నెలచేడిను నైకముఁ దాను జొక్కనుకొ

జొలఁతుకగబ్బిచన్నఁగవ పువ్వులచెండ్లు లేదు బంతనుకొ

గలికిముఖారవింద మలకల్యలరాయనిఁ దోసిరా జనుకొ.

37

క. అయ్యారే చెలు వెక్కడ, నయ్యారే గెలువఁ జాలు నంగజునారి

నైయ్యాయులలో సరి లే, రయ్య రుచిరాంగరుచుల నయ్యంగనకుకొ.

38

క. కడు హెచ్చు కొప్పు దానిం, గడవం జనుదోయి హెచ్చు కటి యన్నిటికికొ

గడు హెచ్చు హెచ్చులన్నియు, నడుమే పస లేదు గాని వారీమణికికొ.

39

ఉ. అంగము జాళువాపసిఁడి మంగము కొన్నిలవంక నెన్నొగల్

ముంగురు లింద్ర నీలములముంగురు లంగజుడాలు వాలుఁజూ

పుంగవ యేమి చెప్ప నృపపుంగవ ముజ్జగ మేలుఁ జేయు న

య్యంగనఁ బోలు నొక్కసకియ్ను గనఁ బోనెఱ మించ నన్నిటకొ.

40

ఉ. ఎక్కడఁ జెప్పినాడఁ దరిశేతుణచక్కఁదనంబు లింక న

మృక్కయదే మనంగ నిపు నందు శతాంశము దెల్పులేదు నే

నొక్కొకయంగ మించ నలయుం బదివేలముఖంబు లాయెఁ బో

చొక్కపుఁజూపులో సొలపుఁ జూచినఁ గాక యెఱుంగవచ్చునే.

41

చ. అని బహుభంగులం బొగడ నంగన ముంగల నిల్చిఁట్లుఁ దా

గనుఁగొనిఁట్లు నైవృపకీఖామణి డెందమునందుఁ బట్టుఁ జా

లనియనుర క్తి నవ్వరవిలాసిని నెన్నఁడు చూడఁ గల్గునో

యని తరుకించుచున్న సమయంబున గ్రమ్మన దైవికంబునకొ.

42

మ. ఒకభూమిదివిజుండు చోరహృత ధేను త్రింసుఁడై వేడికొం

టకుఁ దా ధర్మజుకేళిమందరముదండం బోయి కొదండ సా

యకము లెచ్చుటఁ బూర్వక్లుప్త సమయ వ్యాయానుకూలంబుగా

నొకయోఁ డుర్వి ప్రదక్షిణం బరుగు శుద్యోగంబు వాటిల్లినకొ.

43

ఉ. అన్నకు మొక్కి తీగ భజనార్థముగాఁ బనివెందు నంచుఁ దా

నిన్న ప మాచరి చటయు విప్రహితంబునకన్న ధర్మ మే

- మున్నది గోప్రదక్షిణమె య్యోప్రదక్షిణ మంచు నిట్టు లే
మన్నను మాన కన్నరుడు పార్థన సేయఁగ నెట్టకేలకున్. 44
- చ. తనదుపురోహితుం డెయినఁగౌమునితమ్ముని గారవంపునం
దనుని వికారదు న్నకల ధర్మవికారదు వెంటఁ బోవఁగా
నొసరిచి కొందఱున్ కరిజనోత్తముల న్నియమించి యాదరం
బెనయి సమ సప్తపులు నిచ్చి యుద్ధిష్ఠిరుఁ డెవె వేకుకన్. 45
- చ. పరిణయ మాట కేగుగతిఁ జారులనేకులు వెంట రా శుభో
త్తరముగ నయ్యెడం గదలి తద్దయుఁ దాలిమి మీఱ ధర్మత
త్పరుఁ డెయి యందు నిందు నరపాలుయ కాన్క లొసంగఁగా నిరం
తరమును బుణ్యతీర్థములఁ దానము లాడుచు నేగి యవ్వలన్. 46
- భుజంగప్రయాతము. మనాసీరనూనుండు సూచె న్నిమ
జ్జకా ఘోత్పత త్పంక శంకా కరాత్మో
ర్మినిర్మగ్న నీరేజ రేఖోన్న మద్భృం
గ శేతోత్సర శ్రీని గంగాభవానిన్. 47
- క. సంతోషబాష్పధారలు, దొంతర గాఁ జూచి మొక్కి తోయధివరసి
మఁతిని నాతిజగ ద్దీప్యంతిం భాగీరథీ స్రవంతిని బొగడెన్. 48
- క. తా నైరింప కపల్లయుండఁగ భవ ద్దగ్ధంబునన్ దాల్చి లే
జోసహస్య స్కంజమ్మఁ గాంచి యల నీహార తుమాభృత్కుమా
రీ సాపత్న్యముఁ గన్న మోహాఫలబురంధ్రీరత్న మా దీవ కా
వే సర్వజ్ఞుఁడు నిన్న నేల దలపై నెక్కించుకో జాన్నావీ. 49
- క. కెల్లునెగఁ జల్లువిస మా, లెల్లనిదొర కుతిక మోవఁ దిన బ్రతుకుట నీ
చల్లదనంబుఁగ గాదే, కల్లాలవతీమల్లెల్లి గంగా తల్లీ. 50
- క. శ్రవ్వారువోడి వై సరి, యెవ్వారన భీష్ముఁ గాంచి యిం పొందితి వీ
వవ్వావి యెఱుఁగుదువె మా, యవ్వా పోషింపఁ బాడి యగు నను నీకున్. 51
- చ. సకలశుభంబు లిమ్మనుచు సన్నతు లీగతిఁ జేయ నాస్రవం
తిక దయఁ దెల్పుఁ బంచినగతిం జనుదెంచె నుదంచ దూర్మికా
నికర విలాల ఖేల దళినీ కలగాన లసత్ప్రీఫల్ల వా
ల్లక నుఖదోలికా విహృతి లాలస బాలసమీర మయ్యెడన్. 52
- క. చనుదెంచిన హా యని య, జ్ఞాననాయకుఁ డలరుచు నివకారదుఁ గని యీ
యనుకూలమారుతాగతి, గహఁగొన నామోదనూచకం బైనది గా. 53

- తే. తల నీగంగాతీర్థము, చిలికినవాఁ డీశ్వరుండు చేరెడులోఁ గోఁ
గలిగినఁ దరఁగలఁ దేలు, గలిగినఁ దమ్మహిమ లెన్నఁగాఁ దగ మగునే. 54
- క. మునుకలు గంగాదిలో, నొనరించుటకన్న భాగ్య మన్నదె యనుచు
న్ముచు కలుగంగా దిగి పరి, జనములు కైలా గొసంగ స్నానోన్ముఖుడై. 55
- క. తమి నిగుడ గుడాకేశుఁ, దమరసవీ విమలవారి నాడుచు నుండక
యమువానదిఁ గూడిన తో, యను నా నది తనరె దత్కచామేదకమై. 56
- ఉ. దానము లెన్నియే నచటి తైర్థభూసుర సాఘ మెల్ల డెం
దాన మదంబు చెందఁగ నొనర్చి దృఢవ్రతవర్య నిత్యముం
దానము చేయుచుకొ నారికథాశ్రవణం బొనరించు చుండె నం
దానముచిద్విష్ణు తనయుఁ డాశ్రితకల్పచహీనునాం బనక. 57
- క. భోగవతియండి యెప్పుడు, భాగీరథిఁడకు వచ్చి భాసిలు మున్నే
నాగకుమారిక యయ్యెల, నాఁగ యలూపి తమి నొక్కనాఁ డటుఁ జెంతన్. 58
- అ. హిమరసైకసైకతమునందు విహరించు, కైరవేషువేషు ఘననిభాంగు
ననరుదవుల దవుల నే చూచి క్రీడి గా, నెఱిగి యార యారగేందువదన. 59
- క. మను ద్రాపదీస్వయ వర, మున కేగినకామరూపభోగులకలన
న్విని యున్న కతఁ డచుకము, మనమునఁ బెరఁగొనఁగఁ జేరి మాయాన్వితయై. 60
- ఉ. గుట్టసియాడ గల్పిచనుగుట్టలపైఁ బులకాంకురావళుల్
తెట్టువ గట్టఁ గోరికలు దేటలు పెట్టుట వేదక ల్మది
న్దొట్టికొనంగ నచ్చెరువు తొంగలితెప్పల మీగ నొత్తఁగాఁ
జెట్టిన దండ దీయక విభీతమృగేక్షుణ నూచె నాతనిన్. 61
- క. ఏణాక్షి కపుడు వెడసి, గాణి గొని యలగుఁదూవుగమిఁ జక్కెరయే
ఖాణముగాఁ గలిగినకం, ఖాణపుదొం పింజపింజ గాడఁగ నేసెక. 62
- ఉ. వైపయిఁ గౌతుకంబు దయినాటి యిటుండఁగ నంత వజ్రనం
బై పువుఁజప్పరమ్మున నొయారముగాఁ గయిసేసి దానరీ
లాపరతఁతుఁడై కలకల న్ను గుచుండెడిసవ్యసాచి నిం
ద్రోపలరోచిఁ నాచి తలయుఁచి యులూచి రసోచితంబుగక. 63
- క. సిగ సంపెఁగపూ లాసపరి, వగ కస్తురినామ మొజుపు వలెవా బొరా
సాగ సిటు లుండఁగవలె నని, సాగసి లతాతన్వి యుతసిసాగసు నుతించెక. 64
- క. రాకొమరు నెలులు నీలపు, రాకొమరు నిరాకరించు రాకాచంఘ్రక
రాకొట్టు మొగము కెంజిగు, రాకుఁ గని పరాకు సేయు నార పదంబుల్. 65

ఉ. తీరిచివట్ట లన్నఁ గదే కనుబొమ్మలు కన్న లంజిమా
చేరలఁ గొల్పఁగావలయుఁ జేతులయందముఁ జెప్ప గిప్ప రా
దూరులు మల్చివేసినటు లన్నవి బాపురె తొమ్ములొనిసిం
గాఁము శేషుఁడే పొగడఁగావలె నీతనిరూపరేఖలక.

66

క. అకటా నన్నితఁ జేలిన, నొకటా చచ్చికము లేక యుండఁగ నచ్చు
న్నికటామృతధారలు మరు, ని కటారిమెఱుంగు లీతనికటాక్షంబుల్.

67

ఉ. ఆ దరిహాసచంద్రికలయందము నాప్తులమోదఁ జిల్కన
త్యాగరశీతలేక్షణసుధారసధారయుఁ దాడఁజూడ నా
హ్లాదము గొల్పఁగాఁ గలకలామహిమంబుఁ దలంచి చూచిన
స్మాదిరి సేయవచ్చు జనాభుమొగంబును జంద్రబింబముక.

68

ఉ. ఊఁదుకపోవు శోభయు నహా గళరేఖ శరాసంబుల
స్వాగుకుఁ బట్టి కన్నోచులవైఖరి వంకలు దీరుచుం గటా
క్షోదయలీల సాయకసమూహముల స్వీషమాన్తుఁ గెల్పుఁ బో
యేదొరసాటి యీనరున కెన్నఁగ వీరవిలాససంపదక.

69

ఉ. కమ్మనిబాళువా నొరయఁ గల్గిన చెక్కునఁబెక్కువాఁడు చొ
క్కమ్మగుబాటకెపు వెలగాఁ గొనమోవిమెఱుంగువాఁడు స
ర్వమ్మగురూపసంపద భనాధిపసూనుని ధిక్కరించినాఁ
డమ్మకఁచెల్ల నాహృదయ మమ్మక చెల్లదు పీని కియ్యెడక.

70

సీ. ముద్దాడవలదె యీ మోహనాంగునిమోము, గండచక్కరమోవి గలఫలంబు
రమియింపవలదె యీ రషణుపేరుమువై, వలిగుబ్బపాలిండ్లు గలఫలంబు
శయనింపవలదె యీ ప్రియునిసందిటిలోనఁ, గప్పు పెన్నెటికొప్పు గలఫలంబు
వసియింపవలదె యీ రసికునంకమునందుఁ, జెలువంపుజఘంబు గలఫలంబు

తే. రాజసము తేజరిల్లునీరాజుఁ గూడి, యింపు సొంపులు వెలయఁగ్రీడింపవలదె
నాకలోకంబువారల కైన లేని, యలఘుతరభోగభాగ్యముల్ గలఫలంబు.

71

క. అని యిటు లువ్వెఘ్నూరెహ, మనముఁ గొనియాడి యంత మాపటివేళం
గనుఁ బ్రామి చొక్కుఁ జల్లిన, యనువున నందఱు వితాకులై యుండంగక.

72

చ. ఇటు జనియించిన స్వీడతునే నిని నే నిక నంచు బాహ్నవీ
తటమున సంధ్య వార్చి జప తత్పరుఁ డై తగువాని యామినీ
విట కులశేఖరుంగొనుచు వే పురికిం జని నిల్పె నట్టె యు
న్నటులనె మాయ యచ్చుపడ నల్లభుజుగి నిజాంగణంబునక.

73

క. నిలిపి జప మెప్పుటివలె, జలిపివా డగును బాకకాసని యంతం

దళుమందిసానినాలు, దెలిగన్నలు విచ్చి చూచె నివ్వెఱకోడక.

74

సీ. దట్టంపుదెలిసీటి తరగచా ల్కడ కొత్తి, నెలతాలజగతి దా నిలుచు టేమి
కొలఁతుదామరగందముల గిందఁ బడవైచి, కపుకంపుదావి దా గవియుటేమి
చివురుజొంపవుమావిజీబు మాయము నేసి, పసిడియుప్పరిగ దా బ్రబలు టేమి
నిద్దంపుటినుముత్తిన్ని యపాప్పు నిగ దావి, యలగులపాప్పు దా హాతు టేమి

తే. మసచుసకసంజకెంబాయ మఱుగువెట్టి

మిసిమికెంపులకాంతి దా మెఱయు టేమి

మొదల నే గంగతటి నున్నయదియు లేదా

మాయమో కాక యిది యంచు మరలి చూడ.

75

సీ. బెళుకుఁగాటుకకంటి సొలపుఁజూ పెరఁగోన, బట్టియుండెడిపే)రుఁ బట్టియూరుఁ
జికిలిబంగరువ్రాత జలుగుటొయ్యారంపు, బైట గుబ్బులగుట్టు బైట వేయ
సొగసుఁగుచ్చెలనీటు వగలు కన్నలపండు, గంగ మాయపుఁగొను గలుగఁజేయ
నిడుదసొగ మెఱుగుజడకుచ్చ గగువంపు, బిఱుగురేఖకు గెల్పు బిరుదుచాటు

తే. గంటురి నంటుకస్తుకమ్మలపు, కప్పుకపునీడి కుపుదావి గలసి మెలఁగ

నొఱపులకు నెల్ల నొజ్జమై యుండె నల్లడు, భుజగజగామిమిటారి పాలుపుమిటి.

క. అటు లున్న కొమరుఁ బ్రాయపు, గుటిలాలకఁ జూచి మదన గుంభిత మాయా

నటనంబో యది గంగా, ఘటనంబో యని విచారఘటనాశయుడై.

77

ఉ. తియ్యనిమిటివాని వెల తియ్యక డ్గఱః జాలు నయ్యరా

హాత్యుతనూనిలాసి దిరహాసము మీసముఁ దీర్చ నప్పు డా

తొయ్యలివంకఁ గన్గొని వఘామణి యెవ్వరాన వీవు పే

రెయ్యది నీకు నొంటి వసియుపఁగఁ గారణ మేమి నావునన్.

78

ఉ. మేలిపసిండిగాజులసమేళపుఁబచ్చలకీల్కడెపుడా

కేలు మెఱుగుగల్పిచకుఁగ్రేవకుఁ చార్చుచు సోకన్నలు

దేలఁగఁ జూచి యోమదవతీవచుస్మధ యీజగలు పా

తాళము నే నులూపి యను దాన భుజగమరాజకన్యకక.

79

క. సరి లేనివిలాసము గని, వరియి చిటఁ దోడికొనుచు వచ్చితి ని న్నో

కురువీర వసి పఁగ నీ, కులు వీర దృఢాకపాళిఁ గోరినవానక.

80

ఉ. నుం నెసఁగక గటాక్షలవమాత్రుచేతనె మజ్జగంటు మో

హింస గఁ జేయుభార మింక నీవు వహించి గానఁ గేలి నీ

- చంపకగంధ బిత్తిరైజమ్మలమీద నఖించుచుండు నా
సంపెగమొక్కయల్కిగడ సాగురి సోమరి గాక యుండునే. 81
- క. అనునచ్చెలివాక్యంబులు, నిని యచ్చెరు వొంది రూప విభ్రమ రేఖా
ఖను లెందు నాకవ్యలె, ఈని విందును నేడు నిక్క మయ్యెన్ బాదన్. 82
- క. అన్నన్న మొగము వెన్నె, యన్న జయించు గన్న లన్న న్నలినా
సన్నములు నడుము మిక్కిలి, సన్నము మాటలు సుధాప్రస్నము లెన్నన్. 83
- ఆ. నువ్వెబువ్వు నవ్వు జవ్వనినాసిక, చివురుసవురు జవురు నువిదమోవి
మబ్బుచుబ్బు గెబ్బు బిబ్బోవతివేసి, మెఱపు నొఱపు బఱపు దెఱవమేను. 84
- క. రవరవలు నెఱపు నీలపు, రవ రవణముతోడఁ జెలి యరాళ కచంబుల్
కవకవ నవ్వున్ వలి జ, క్కవకవ గలకంఠకఠి కఠినకుచంబుల్. 85
- ఉ. చెక్కలకుందమున్ మొగముచెల్వకు జన్గవనీటు వేసిశీ
రెక్కడఁ బాడ నున్నిటికి నెక్కువ దే మన నైఁతంబుతో
నెక్కటికయ్యమున్ సలుపునిక్కటి యొక్కటి చాలదే మరుం
డక్కగొనన్ రతి, గలచి డక్కగొన న్నవమోహనాంగికిన్. 86
- చ. అని మది మెచ్చి యొచ్చె మొకయందును లేనిననోహరాంగముల్
గనుగొని యానె కావ్రతిము గైకొని యుడెడినన్న నేల దో
డ్కొని యిటు దెచ్చె నీ వెడఁగుగోమలి భూజగ మేడ మారుతా
శనజగ మేడ నెంత ఘన సాహస మింతుల కంచు నెంచుచున్. 87
- క. కాముకుడఁ గాక వ్రత నై, భూమిప్రదక్షిణము నేయఁ బోయెడివానిం
గామించి తోడి తే దగ, వాచగున వివేక మించు కైన్ వలదా. 88
- ఉ. నావును మోమునన్ మొలకన వ్యాయక్ వలిగిబ్బగుబ్బచన్
తీరికి గాన టించుక నటించుకవున్ గనిపింపఁ బల్కె రా
జీరదళాక్షి యో రసిక శేఖర యో జగరంజనైక శీ
లావహ రూపయో నుత గుణా తగునా యిటు లాన తీయగన్. 89
- క. నిను గీతిసాహితీమా, హననాణులు చెవులు వట్టి యాడింపంగా
గని యుండి కాముకుడఁ గా, నని వల్కిన నాకు నచ్చి కానె నృపాలా. 90
- క. అతులిత విలాస రేఖా, కృతులన్ వలపించి యిటులఁ ద్రిభువనలీలా
వతుల నలయి చుటేనా, వ్రత చునఁగా నీమ రూప వంచితమదనా. 91
- చ. తెలియనిదానఁ గాను జగతీమర ద్రోపదియందు ముందు మీ
రంసమయంబు నేఁగూట ద్విజార్థము ధర్మజాపాన్పుటింటియుం

గలఁ జని శస్త్రకాల విలు గైకొను టందునిమి త మీవు ని

శ్చలమతి భూప్రకక్షిణు సల్పఁ వచ్చుట నే నెఱుంగుదున్.

92

తే. చెఱుగువిలుకానిబారికి వెఱచి నీను, మఱుగుఁ జేరిఁ జేపట్టి మనువు నన్నుఁ
బ్రాణ గాఁబుక్కును వశము గలదె, యెఱుగ వే ధర్మపరుడవు నృపకుమార.

ఉ. నాయమె నీకు మేల్పడినాతి లంచుట యు ర్తమత్స్యమున్

మామఁగఁ జేసి ముక్ దుగ్ధపదకందన నేలవె యంగభూపతా

కాయతయ-తగివత్స్య మిపు డల్లఁ దెల్పఁగ నేని యేలుకొ

తీయఁగఁ బంచదార వెను తీయఁగఁ బల్కి ననుకొ ద్విశీయఁగన్.

94

క. అరుదా నుడు రాజకులపా, వనుడు సమస్తము నెఱుగువలఁతిని గద యీ

యనుదితము దగునె పగసతి, నెకయుట రాజులకు ధర్మమే యహిమహిళా.

95

చ. అన విని పాఠపూపజవగా లెదలో వల పాఠ లేక యీ

తనితెలిసద్దు నెమ్మొగముఁ దప్పక తేటమిటారి కల్కి చూ

పునఁ దనివారఁ జూచి శృపభూగవ యన్నిట నా వ్రూకే

యనవల పంట్రిగా కెఱుఁగవా యొకమాటనె మగ్మకగ్మముల్.

96

ఉ. కన్నియఁ గాని వేఱొకతెఁ గాను మనోహగరూప నీకు నే

జన్ని ము వట్టి ముంట్రి నెలజన్మ మంతయు నేటిదాఁక నా

కన్నలయూన నా వలపుఁగస్తురినాచును తోడి నమ్ము కా

దన్న ను నీమమోవి మధురామృత మా నిటు బాస నేనెదక.

97

చ. ఇలఁచు మత్స్యయంత్ర మొకయేటన నేని సనుస్తరాజులకొ

గెలిచినమేలువార్త లురగీవగగీతిక లగ్నడింప వీ

నుల నవి చల్లఁగా విని నినుకొ వరియింప మనఁబు గల్గి నీ

చెలువము వ్రాసి మాతు నదె చిత్తవండు ననేకలీలలక.

98

ఉ. చెప్పెడి దేమి నావలపు చేసి-చేతలు కొల్వలొన ని

న్నెప్పుడు గంట్రి నప్పుడ పయిం బడ నీడిచె నిల్వఁ బడ్డపా

టప్పు డ దెంత యైఁగల దట్టివాళావారి కితనేపు నీ

వొప్పెడిదాఁకఁ దాళుట కయో మది మెచ్చవుగా నృపాంకా.

99

తే. అనిక ఫణిజాతి వీ వేమ మనుజుకాతి

నన్యజాతిఁ బ్రవర్తించు టగ్న మగునె

యేల యొక్కొగ్గి యనిన గామాలి కనియె

జిలువచెలువంపుఁబల్కులఁ జిలువచెలువ.

100

ఉ. ఏ మనః బోమెదం దశుల మొచక నీ విటు లాడఁ దొల్లి శ్రీ
రాముకుమారుఁ డైనకుశరాజు వరి. పఁడె మా కుముద్వత్క
గోపలచారుమూర్తి పురుకుత్సుఁడు నర్మదఁ బెండ్లియాడఁడే
నీమఁ సొక్కఁటే కరఁగ నేరదు గాని నృపాలకాగ్రణి.

101

ఉ. ఈ కలహంస మాన నను నెక్కడి కెక్కడినుండి తెచ్చె నా
హా కడుదూగ మిప్పు డని యక్కుఁడ జేర్పక జంపుమాటలక
వ్యాకులపెట్టు టేల విరహంబుధి ముంపక పోమ నక జలం
బే కద నీకు మంచి దిశ నీతకు మిక్కిలి లోతు గల్గునే.

102

చ. అని వచియించునప్పుడు ముఖాబ్జము నంటెడివిన్న బాటు చ
క్కనితెలిసోగకన్నఁగనఁ గ్రమ్ముచు నుండెడిబాష్పము ల్లశం
బునఁ గనిపించుగద్దనిక మప్పిరి గొన్వలవంతఁ దెల్ప ని
ట్లును మదిలోఁ గరఁగి రసికాగ్రణి యాకరభోరుబోయనక.

103

ఉ. చక్కెరబొమ్మ నావ్రతముచందఁసుఁ దెల్పితి నంతె కాక నీ
చక్కఁదనంబుఁ గన్న నిముసు బయిన న్నిలు పోప శక్యమే
యక్కునఁ జేప్ప కంచు దయ నాఁతి యాఁ దల వంచె నంతలా
నెక్కడనుండి వచ్చె వగలేక్షణకు న్ననుసిగ్గుదొంతరల్.

104

ఉ. అంకి లెటింగి యాసరసుఁ డంతః కవాహవిధిజ్ఞుఁ డైనమీ
నాకుఁ డొర్చినాఁ డిది శుభైకముహూర్తము రమ్మటంచుఁ బ
ర్యంకముఁ మీఁద నచ్చెలిఁ గరగ్రహణం బొనరించె దమ్మణి
కంకణ కింఁజీగణ వికన్వయ సున్వయము ల్పెంగఁగక.

105

మ. ఒకమాణిక్యపుబొమ్మ యెట్టింగికిలో జాళువా జాలరా
ల్లిక బాగాల్ కపురంపుటాకుమడుపుల్ వే తెచ్చి రా జున్న చా
యకు నుదీయ నతండు లేగవుతో నావేళ నావ్యాళక
న్యక కెంగేల నొసంగి కైకొనియె సయ్యాటంటు వాల్లెగక.

106

ఉ. శయ్యపఁ దార్పఁగాఁ దులు మజాతఁ దనంతటఁ జక్కఁదిద్దఁ బో
బయ్యెద జాతె నయ్యదిరిపాటునఁ గ్రమ్మున నీవి జాతె రా
జయ్యెద నవ్విలాసియు మారముఁ జూచి కవుగిలించె నా
నెయ్యెడ మేలె మాతురు గ్రహింపరు జాణలు జాణపాటులక.

107

ఉ. కౌగిటఁ జేర్చునప్పటిసుఖులె లతాగికిఁ బారవశ్యముక
మూఁగఁగఁ జేసె మోవిపలునొప్పు లురోజ నఖాంకముల్ మొదల్

- గాగలకతుకేళిసుఖలక్షణమల్ పయవెచ్చులయ్యెన
 ట్లొగద యెట్టివారలకు నగ్గలపుందమి గల్గి యుండినెక. 1 8
- చ. చనుగవ సానుకండెపులిసాళి యుంబున సారె గా నే
 మన నునుపుకొ సుధారసము మాటికి గోలనె చూచు జొక్క గీ
 ల్కాను సరసోత్తుల నివననె కోరు సదా యిటు లాదిసంగమం
 బుననె విభుండు మూడువలపుల్ వలచెకొ ఫణిరాజకవ్యకకా. 109
- తే. నాగరికముద్ర గలమంచిబాగరి యటు, నాగ వాసగులో వింత నటనలదటు
 కులుకుగుబ్బలప్రామంబుగోమలి యటు, వలది వలపింపజే యెంతదారి నైన. 110
- క. ఈగతి రతికేళిసుఖ, సాగరమున దేలియున్న సమయంబున ద
 ద్యోగం బెటువంటిదొ స, ద్యోగర్భులున సుతత్త్వం దొకం దదయించెకా. 111
- క. ఆచక్కనిబాలుడు వా, క్కామియ్యకుం గాంచు ని కుభగ్రవాద్యస్తుల్
 చూచి యిలావతుం డని, యావతురుడు నామకరణ మురిచియంతకా. 112
- ఉ. కామిని జూచి రమ్మ గజగామిని యిక్కడ నొక్కనా డికం
 దామస మైన నక్కడ హిత వ్రీతి తైత్తికకోటి యాత్మలో
 నే మని యెంచునో యిపుడ యేగవలెకా దరువాత నీసుత
 గ్రామణి నీవు వచ్చెదరు గా కని యూరడిలగం బల్కికా. 113
- ఉ. అంటిపేమ జాన్నపతి ప్పడ తోడ్కొని వచ్చి గల్ల వా
 ల్లంటి నిజేశ్వరుం దనగుల్బి చనుగవః జేర్చి బాష్పముల్
 కంటం దొరంగుచుండఁ దిరుగం దిరుగం గనుగొంచు గ్రమ్మటెకా
 జంట దొంగి సంజను వెను జను జక్కవవెంటియు బలెకా. 114
- ఉ. అంతట రాజురాక గనియొత్తపురోహిత భృత్య వగ్గ మ
 త్యంత ముదమ్ము చెడి యిటు లార్తుల గాచుట కేమి గాక యే
 కాంతము గాగ నేగుదురె యచు దలంచితి మీరు వచ్చుప
 ర్యంతము మమ్ము మే మెఱుంగ మందఱప్రాణము లీవ భూవరా. 115
- చ. అని పలుకం బ్రసన్నులు డైవిభు డిష్టసఖు నివారదుం
 గని యొకవెంత వంటె ఫణికన్య యులూపి యంగ నోర్తు న
 న్గొని తమ నాగలోకమునకుం జని తన్న రమించు మంచు జె
 ప్పని ప్రియ పెల్ల జెప్పి యెడఁబాటొరించి కరంచె డెందముకా. 116
- ఉ. చెప్పెడి దేమి కన్నగవ చేరల కమ్మడు చంద్ర బింబమే
 తప్పదు మోను మోవిసవలా చివు రెక్కడిమాట గొప్పకుం

- గొప్పపిలుందు గల్పించుగుబ్బలు కాగిటి కెచ్చు జాళువా
యొప్పులకుప్ప మేను నడు మున్నదో లేదో యెఱుంగ నింతకుకొ. 117
- ఉ. చెంగున దాటుఁజూపు లిరుచక్కనిబేడిస లేమొ మీటికొ
గ్రొంగన వాఁగుగుబ్బలు చొకారపుఁదాళము లేమొ రూప మా
నం గన నైనచెక్కిఁతులు నాణెపుటద్దము లేమొ చొక్క మా
రంగున మీఱునానియధఁబును గెం పగు నేమొ నెచ్చెలీ. 11
- ఉ. ఆయెలనాగవేణి మెఱుఁగరుకటారికి మాసటిఁ దగున్
బోయనవచ్చు నమ్మెఱుఁగుఁబోడి పిలుందు సమస్త భూమికిన్
రాయ లనంగ వచ్చు నలగాజనిభాస్యయెలుంగు గట్టివా
ఱోయిలకంచుకు త్రికలకుకొ బయకాఁ దనవచ్చు నెచ్చెలీ. 119
- క. మదిరాక్షి మోవిజిగి ప్రతి, వదనము గావించుఁ గీరవదనముతోడకొ
మదనునివిలు గొనవచ్చుకొ, సుదతీమణికన్న బొమలసుదతీ రెంచకొ. 120
- చ. అలజడయందము నెఱుఁగుటారుమిటారము నాకు ముందుగాఁ
జిలువకొలం బటంచుఁ జెలి చెప్పక తొల్తనె చెప్పఁ దత్తనూ
విలసన మెన్నఁ గన్నదియు విన్నది గాదిలలో లతాంగు ల
ప్పొలఁతుక కాలిగోరులకుఁ బోలరు పోలునో యేమొ తారకల్. 121
- సీ. మరునిగెల్పులక ధామహిమమ్మా నిలసిల్లు, నొఱపుజి త్తరుతీవి నల్లగిల్లు
వీనుల కవృతంపుసోనలై వర్తిల్లు, కారికామఖిసూక్తి సందడిల్లుఁ
గస్తూరికాదిసుగస్తులఁ బ్రభవెల్లు, పరిమళమ్మలజోకఁ బరిఘల్లుఁ
జెప్పఁ జూపఁగ రానిసింగారము ఘటిల్లు, పెక్కుశయ్యలసాంపు పిక్కటిల్లు
తే. వింతవారువులపనులచే విస్తరిల్లు, దివ్యమాణిక్యకాంతులఁ దేజరిల్లు
సందముల కెల్ల సందమై యతిశయిల్లు, బాపజవరాలి బంగారుబడకటిల్లు. 122
- క. ఆ భోగము తద్వస్తు చ, యాభోగము నెందుఁ గన్నయవి గావు సుమీ
నాభోగపురము సరి యా, నా భోగవతీపురంబు సార్థం బయ్యెకొ. 123
- ఉ. ఆమదిరాక్షి భోగవతి యన్నదిఁ గ్రొంగఁగఁ జేసి తత్పుర
స్థేముని హాటకేశ్వరు భజించ నొన ర్చిటు తోడి తెచ్చి చ
న్న మహి నిల్పి యేగె నిదె యిప్పుడె నన్నెడఁ బాయలేనియా
ప్రేమ మదిత యంత యని పేర్కొనరా దని తెల్పఁ దెల్పినకొ. 124
- ఉ. చూఖరి మించ నిట్టు లను మంత్రాఘామణి చోద్యమయ్యె నా
వైఖరి విన్న నే మనఁగ వచ్చు నహో మనుజేంద్ర చంద్రమ

శ్చేఖర చిల్వరాకొలము చేడియ నొక్కతెఁ జెప్ప నేల నీ

రేఖఁ గనుంగొన న్నవరే ఖచరీ ముఖ మందరీ మణిల్.

125

క. అని పలుక నలరి బలరిపు, తనయుం డట, గదలి మొదలితైర్థికులును దా

నును మంచుఁగొండ యండకుఁ, జని తచ్చిఖ రావలొక జనితాదరుడై.

126

సీ. పదియాలువన్నె గుబ్బలిరాచకూఁతురు, పట్టుపురాణిగాఁ బరఁగుజాణ

పతియర్థదేహంబు సతి యంట నిజముగాఁ, బ్రబలు కన్ని యఁగన్న భాగ్యశాలి

ముజ్జగమ్ముఁ బవిత్రీముగఁ జేయుతీర్థమ్ముఁ, గొవసాగఁ జేసి యవఘమ్మా

ధూమిధరారాతిచే మొక్కవోవని, యరిదిబిడ్డనిఁ గాంచి నట్టిమేటి

తే. యోవఘల మొలపించినయు తముండు

వల్లదనముల కెల్ల దీక్షాగురుండు

సకలమాణిక్యరాశికి జననసీమ

యీవగస్వామి నద్దుణాస్థానభూమి.

127

క. అని బహుప్రకారమ్ముల హిమగిరిప్రభావము వక్కాణించి తత్రదేశంబున శాఖా

శిఖోల్లిఖితగ్లావృక్షం బగునగస్త్యవటవృక్షంబుఁ గనుంగొని, యచట నికటవిశం

కటకటకకమనీమణిశృంగం బగుమణిశృంగంబు గని మగణ్యపుణ్యాగమసచుగ్ధం

బగుహిరణ్యబిందుతీర్థమ్ముఁ గృతావగాహుడై గోహిరణ్యధరణ్యాదిదానమ్ములనే

కంబులు గావించి, ప్రాగ్భాగముఁ గలికలితవరిశరణ్ణం బగునైమికారణ్యంబు

సాచ్చి, యచటం గోటిగుణితాంగీకృతాః తజనతాసచర్పితనారాయణుం డగుబదరీ

నారాయణుం బూజించి, వనీషిమనీషిభిఫలప్రదానకుచిప్రయాగం బగుప్రయా

గంబున కేగి, ముముక్షుజఃప్రాసయగమం బగుత్రీవేణీసంగమంబుఁ దానం

బులుం దానంబులు గావించి, యచ్చట మాధవు నారాధించి, భవరసానుభవ

భీరుసానుక్రోశం బగుపంచకోశంబుఁ బ్రవేశించి, యభ్యర్థమణికర్ణ యగుమణిక

ర్ణికం గ్రుంకి, యన్నపూర్ణవికాలాక్షీసనాథుఁ గాశీశ్వనాథుం దర్శించి, తైర్థిక

సమాహితసమ్యగ్ యగుగయకుం జని, యచట నుచితకృత్యంబులు నిర్వర్తించి, పురు

షోత్తమక్షేత్రంబునకుం జని, యింద్రద్యుమ్న సరస్సున శిరిస్సుమజ్జనం బైశమజ్జన

దృక్పశోరజ్యోత్స్నాఘని జగన్నాథునిఁ గొలిచి, యాతల గౌతమీతటినీతోయ

స్నాతుండై జగన్మోహనమనోజవశీకరణ కరణకళా ప్రావిణ్యలావణ్యహావభావప్రక

టనటనరేఖా శ్లాఘాదూరీకృతరభోర్వశీరంభోర్వశీతికరణకిరణనిభవిభారంగ స్మృతి

రంగమంటపోజ్జ్వలాసికాకృతలక్షణ లాసికా కృతలక్షణకటాక్షువీక్షణసుధారస

ధారాసేచనకాసేచితాసేచనకాంగుండై, పాపాటవీవిపాటనపాటనసంనూచన

దీక్షారామపరమేశ్వరుం డగుద్రాక్షరామభీమేశ్వరుం జేరిజోహారులు! నుపహారం
బులు సమర్పించి, సంతతానంతకాంతరించుం డగుసంతర్వేది నృసింహు సేవించి
యందు భవసాగరతరణి యగుసాగరసంగమంబునఁ దీర్థం బాడి, కృష్ణవేణ్యాదిపు
ణ్యతరంగిణుల మనింగి, యత్తుంగళ్యంగవిలాకిలోకసాత్కృతసుపర్వ పర్వతం
బగుశ్రీపర్వతంబు లోచనపర్వంబుగాఁజూచి ప్రణమిల్లి, మల్లికార్జునుసమ్మోదమున,
బ్రహ్మతి చి తస్మనోబ్జభ్రీషరీవిభ్రీమరవ్య యగుభ్రీమరాంబం బ్రశంసించి, భక్త
శోభనపరింపరాసంపాదకపాదకమలఁజోలేకు నహోబలేకు భజించి, నిజభజన
రతిజనప్రితిపాదితానశ్వరపదంబు లగుశ్రీవేంకటేశ్వరపదంబులకు నమస్కృతులు
విస్తరించి, దుస్తరాంహస్తూరికాసందోహదాహదోహశనిజాహ్వాయస్మరణవిస్ఫు
లింగం బగుశ్రీకాళహస్తలింగంబు నంతరంగంబున మార్గతరంగంబు లుప్పొంగం
గాంచి, కాంచీపురంబున కరిగి, కరిగిరీశ్వరుం డై విరాజిలువరదరాజుల నమ్రజన
కమ్రీఫలదాయకు నేకామ్రనాయకుం బూజించి, యవులఁ గావేరికాంతరితకాం
తాంతిరీపంబునప్రసన్నరూపంబునం బాట్టిల్లు కోటిహరితురంగధాముని రంగధాముని
సేవించి, కుంభఘోణచంపకారణ్యానిపున్యక్షేత్రమ్ము లీక్షించి దక్షిణనీరాకరవీచి
కానికరతుందిలమంద నిలస్పందనాతిశీతల నీక తాలలవిహితయాతాయాత నిరవధిక
పధికనికాయకాయమానాయమానవశ్యలావణీవేల్లితక్రిముకప్రముఖాఖిల కాఖి
కాఖాఖిలతాంతంకుమారవిహారమాణవివిధగరుద్రధనులకలకలో ద్వేలవేలామనో
జ్ఞమాగ్ధంబున నపవర్గరమేశ్వరం బగురామేశ్వరంబునకుం బోయి, సేతుసందర్శనం
బొనర్చి, విధూతస్నాశ్చపచజనవృజినజనమోక్తి యగుధనుమోక్తిం గృత
స్నాసు డై, పాండసూకుం డందులం దులాపురుషాదిమహాదానంబు లాచరించి,
రఘువీరభూభుజభుజాదర్పదర్పణం బగురామాయణంబు పారాయణంబు చేసి
భూసురాశీర్వాదసంపదలం బొదలి, యచ్చోటుఁ గదలి, పదుమూడవనెలఁ బాండ్య
వహీమండలాఖండలుం డగుమలయధ్వజుం డేలుమణిపురంబుఁ జేరం బోవు సమ
యంబున.

128

సీ మంగళస్నానసంభ్రమముఁ దెల్పెడిరీతిఁ, గెలనఁ గెందామరకొలనఁ జేరి
ధవళముల్ విని చొక్కుచావణుఁ దెల్పెడిరీతి, హళిఁ గోయిలపల్కు లాలకించి
తీఁచోలి వోయబిత్తరముఁ దెల్పెడఁచాయఁ, గొన్న నల్దోయిశ్శకొలఁది నొనగి
బువ్వనభుజియించుపొల్పుఁ దెల్పెడిజాడ, గమిఁ గూడికొనిమరదములు గోరి.
తే. తనకుఁ దోడ్దోడ నగుపెండ్లి గనఁబడఁగఁ
జేయఁటవలె గార బుఁజేలుఁ గూడి

వనవిహారింబు గావించి గ నెడుపాండ్య

రాజసుతఁ జూచి యాపాఁడురాజసుతుఁడు.

129

తే. ఈ వెలందియొడల్ పై డిల్లో వెలంది, యీ నెలంతలలాటంబు లేనెలంత

యీనుపాణిరదశ్రేణియే సుసాశి, యీబిడారు మృగమున శ్రీబిడారు.

130

క. వాతెఱకు చమృతమే తుల, మేతులకింపులపినాళి మిసిమికిఁ గొమ్మి

చే తుల చేతుల కబ్బము, లే తుల లేతులవెలందు లీచెలి తులయే.

131

క. కన్నెనగుమోముతోడం, బున్నమచందురునిసాటిఁ బోలుపవచ్చు

న్నెన్నుదురుతోడ మార్కొని, మున్నందఱుఁ జూడ రేక మోవక యున్నకొ.

క. కమలముల నుజ్జగించుఁ, గుమదంబుల బుజ్జగించుఁ గొనుమాపులు పు

న్నమచందమామవెలుగుల, కొమ రంతయుఁ బుణికి పుచ్చుకొనఁ బోలఁ జూచి.

కా. చెండ్లా గుబ్బలు జాళువాతళుకులా చెక్కిళ్ళడాల్ సింగిణీ

విండ్లా కన్నోరు లింద్రనీలమణులా వేణీగుమల్ తమ్మిలే

దూండ్లా బాహువు లింతచక్కదఁ మోదుం గాన మీజన్మనిం

బెండ్లాడం గలవాడు చేసినది సుమ్మి భాగ్య మూహింపఁకొ.

134

మ. అని కన్గొంటె వికారదా యనిన నాహి యే మనస్వచ్చి నో

జానాధాగ్రిణి యీసనూతనతనూ సౌందర్య మీక్షించినకొ

దనుఁ దా మెచ్చు విధాతచి తమున నీతస్వంగితోఁ బోల్పఁగా

నెన లే దెచ్చటఁ జూడమా తుహినభూభృ శ్చేతుపగ్యతమకొ.

135

క. మలయధ్వజబాహుజన, స్త్రీలకునిగారాబుఁబట్టి చిత్రాంగద పే

రలఘుకులశిలగుణములు, గల వీకస్య యని చెప్పఁగా వింటి నృపా.

136

క. అన విని మనమునఁ గోర్కులు, కొనసాగఁగ నీవృకాలమనితో నె న్దుం

బాసరింపవలయు నేడి, వ్యని నుండుద మహచుఁ జొచ్చి వచ్చుచు నుండకొ.

పీ పద్మరేఖలఁ బొల్పుబాలికాతిలకంబు, చరణంబు లూడినలెరువుఁ జూచి

మలయధ్వజతనూజకొలుపు నేసినజీన, దంతపుఁజవికెఁజి త్రువు జూచి

పొన్నగున్నలనీడఁ గన్నె పుప్పొడితిన్నె, మరువి బూజిఁచినచాగువుఁ జూచి

కొమ్మ కాగిటఁ జేర్ప గోరంట న. టి , మొనగుబ్బకన్నారముగువుఁ జూచి

తే. యీవనము చేసినదికా యదృష్ట మనుచు, రాజసుతుఁడు చిత్రాంగద మై జనాది

కమ్మతావి గుబాళించుతమ్మికొలని, కెలఁకులకు జేరి యంత త కలపు మీటి. 138

మ. తనకుం గాగిలి యీ వొకప్పుడును నాథా నీకరస్పర్శం

బున గిల్లితలే యంచుఁ బద్మిని కరాంభోజంబుకొ మందమం

దనటద్వాముచలద్దశాంగులు గన్పట్టగ నవ్వెల్లురా
యని రారా యనిపిల్చె వాఁ దగె ద్విరేఖాద్యంతదీగ భవసుల్.

139

ఉ. నా విని హాసభావపరిణామవిగుండు విశాగదుం డనున్
దేవరవారి లిగు నరుదే శకునమ్మును నుంచి వయ్య వే
రావలె శోభనోత్సవపరింపక లిప్పుక మాగుఁ డ యు నె
త్తావులదీవులై తిసరుతామర మొక్కలు రెం డొసంగినక.

140

తే. అదియు నొకశకునంబుగా - ధిపుఁ డంది, చేతి కం దిచ్చినట్లనె చేతుఁగఁ
గలదు నలిగిబ్బిగు బృతచెలిమి యనుచు, నాత్మలో నెంచి యాభావ మపనయించి
చ. నెల యుదయించునప్పు డలనీరజముల్ కుముదంబు లాను రేల్
గలువలదాయరాకకుఁ బగల్ కుముదంబులు నీరజబు లాఁ
దలఁపఁగ నింకింత గలదా యని కందునమాటలాడుదుం
బలిర కిరీటి మీఁతఁ దఁప్రాధి విశారదుఁ డెన్ను మండఁగక.

142

ఉ. అంగజరాజు పాంధరిచ ముంబులపై విజయం బొనర్ప నేఁ
గంగ దల చుంతి మును నల్లఁగ గాసులు వట్టుజాళువా
బంగరుకూలవట్టుకులభంగిఁ గనంబడెఁ బూర్వపశ్చిమ
కుంగమహీధరాగ్రములఁ దోయజశాశ్రవమి త్రవింబముల్.

143

క. ఒక మెట్టు తరణి డిగ్గి, నొక మెట్టు శశాంకుఁ డెక్కు మర్వీస్థలిలో
నొకరాజు సన్నగిల్లిన, నొకరా జంతంతకున్ మహోన్నతిఁ గనఁడే

144

చ. క్షీతిపయి కట్టిమాఁకులు జిగిప్ప వసుతుఁడు దా రసోపగుం
భితపదవాసనల్ నెఱప మెచ్చక చంద్రుఁడు మిన్ననం బ్రస
న్నతయును సౌకుమార్యముఁ గనంబడ తాల్ గరఁగంగఁ జేసెనే
గతి రచియించిరేని సమకాలమువారిలు మెచ్చరే కనా.

145

చ. కదవిలు కానికిం జెఱకువిల్లును గల్వలకోరి కోరికల్
గడలుకొనంగ నామనియుఁ గల్వలరాయఁడు నిచ్చి మన్ననం
బడయుఁడు వాని కెక్కుడుగ మౌక్యలు తామను గాన్క లెచ్చెవాఁ
బడిబడి గంధలుబ్రహ్మధుపంబులు రాఁ జనుదెంచెఁ దెమ్మెరల్.

146

చ. ఒకచిగురాకుఁ గొమ్మఁ బిక మొక్కప్రసూనలతాగ్రసీమఁ డేం
ట్లాకథలశాఖరాచిలుకయున్ రొద సేయఁగ గాడ్పుపొందు వా
యక పయి వెన్నెలల్ వొలయు నామని సొంపుల నింపు జొంప మో
నొకయెలమానిక్రింద మరుఁడో యనఁగా నరుఁ డుండె నయ్యెడక.

147

క. విధుచకచకలును బుండే, తుధనుర్ధు నంపసెకలు శుకపికశారీ
మధులిట్టులు మలయానిల, మధులిట్టులు త-దున్యైశ్వరహిమఁ గలంపన్. 148

ఉ. చందనగంధినెన్నుగురు చందురులో సగఁబాల బాలము
ద్దుందెలిచూపు లంగజునితూపులలోపల మేల్తలక బులిం
దిందిరవేణిమోవి యెలదేనియలో నికరంబు లేటయే
మందము మందయానమొగమందము మీఱు నవారవిందమున్. 149

ఉ. బంగరుబొంగరాలపరిపాటి చమగవ మొలనూటి త
శ్శుంగనుదోయి చంద్రునిప్రతికోటి మొగం బెలదేటిధాటిక
న్నం గడుమేటి వేణి పులి-బులసాటి పిఱుం దయారె చి
త్రాంగదపాటిజోటి గలదా యని మెచ్చు గరిటి మాటికిన్. 150

క. ఈకరణిఁ దలంచుచు నా, శీకనిభావన నెవన్ నిలిపి రే గడిపెన్
లేకెటుల నిద్ర వచ్చుకొ, రే కగున మ్యునిద నెవను నిల్పినదాఁకక. 151

తే. అపుడు నృపుఁడు ప్రపుల్లనవాంబుజప్ర, సన్నముఖుఁడయి మలయధ్వజక్షితీశ
కమలహితునకు మానుకాగమనవాగ్గ, దెలుపు మనుచు చిరమరదుఁ డిలిచిపనిచె. 152

చ. పనిచిన వేగి యాతఁడు నృపాలునిమంత్రముఖాంతరంబునం
గమఁగొని యంత్రునితృప్తము జగఁ దెలుగక భుజశక్తి నేసి జ
వ్వనిఁ గయికోన్నయజ్ఞమఁడు వచ్చిననాఁ డిదె శ్రీగంగాత్రా గా
జనవర యంచు : న్నపము సల్ప ససంభ్రమచిత్తుఁ డైతగక. 153

క. తననగరువొటిదే చ, క్కనినగ రొక ట్రాయితంబు గావించి పుగం
బు నలంకరింపఁగాఁడే, సివనాఁడై యపుడు సకలసేనలుఁ గొల్వక. 154

చ. ఎదురుగ వచ్చి పాద్యవరణీశ్వరుఁ డగునుఁ గాంచి నేడుగా
నుదినము మీరు రాఁ గలుగుశోభన మెన్నటి కబ్బుఁ బోలిరిం
బదుఁ డని యిద్దఱుఁ దొఱసి భద్రగజంబుల నెక్కి వచ్చిరి
పాదప వాళావాలిం గడకునెత్తెనుపాఁజులదిక్కు నూమచుక. 155

తే. రాజవీధుల నెసఁగ నీరాజనములు, కటికివా రెచ్చరింప నైకటికభూమి
వందిజనములువొగడఁ జెల్వంది మిగులఁ, బురముసాత్రెంచెవిజయుఁ డబ్బురముగాఁగ.

క. నెట్టుకొని నరునిఁ గనువో, బట్టణమునఁ గలసమస్తభామల కవాహ
యెట్టివిచిత్రమొ మనసునఁ, బుట్టినవాఁడపుడు మనసుఁ బుట్టించెఁ జూమి 156

చ. చక్కదనంబు రూపునఁ బొసంగుటె కాదు గుణంబులందును
జక్కదనంబు గల్గునెఱజాణ జగంబుల నీడులేనివా

చక్కనిహుతును దొరయఁ జాలినవాఁ డితఁ డెల్లుఁ డైనఁగా
మిక్కిలి కీర్తిగల్గు నని మెచ్చు చుండున గాజు సారసుకొ.

158

చ. అడు గడుగుదును న్మణిపు రాధిభఁ డిట్లుచిహ్నోపచారముల్
గడు నొసరించి యుద్వహనకాతుక హేతుకళావిశేష మా
విడిదికిఁ దెచ్చి నిల్పి కుతిరిస్మరు మందఁగ వింసు వీసేరొ
లుదుగరలకొ ధనంజయునిగల్లుము రంజిలఁ జేసె నెంతయుకొ.

159

— ఆశ్వాసాంతము —

మ. సరసాశ్రీసరవాసరప్రభుతనూజస్థూలలడౌపుగం
దరజిహ్వోగధురంధరాధరతశాస్త్రప్రాశమాగ్దైకలా
స్యరసాస్వాదనకోవిదా శ్రవణభూషాదివ్యగత్న త్విషా
తరణిశ్రీకరగల్లభా విభవభృత్తంజాపురీవల్లభా.

160

క. యాచనకవిమత పవితా, సేచనకచనోహరాంశ్యుగాగకళా
నూచనకమృకవిత్వా, హోచనకఁదళితహ్నాలోలుపన్యాసయా.

161

క. తరుణీచున్మథ యాశ్రిత, భరణగుణాధగణశౌర్యః హు గాజ్యగురం
ధరసత్యాదిమచక్రే, శ్వర యభివభోజ గాజవరనిను నా. కా.

162

తోటకవృత్తము. అతులాగమశాస్త్రనిరస్తసురే
జ్యతురాధికవిద్వంసనాప్తశత
కృత్తులాభశుభోదయకారణర
త్నతులాపురుషాదిక దానచణా.

163

గద్యము. ఇది శ్రీసూర్యవారాహుణవః ప్రసాదాద్భప్రసిద్ధసారస్వతసుధాసారజవిత
యశోలతామూర చేమమూర లక్ష్మణామాత్య శనక వివయ ధురీణ సకల
కళాప్రవీణాచ్యతేంద్ర రఘువాధ భూషాలదత్త వాస్తవముకా
కటకవిరాజమానవేంకట కవిరాజ ప్రణీతంబయిన విజయ

విలాసంబు మహా బ్రబంధంబునందుఁ

బ్ర ధ మా శ్వా స ము.

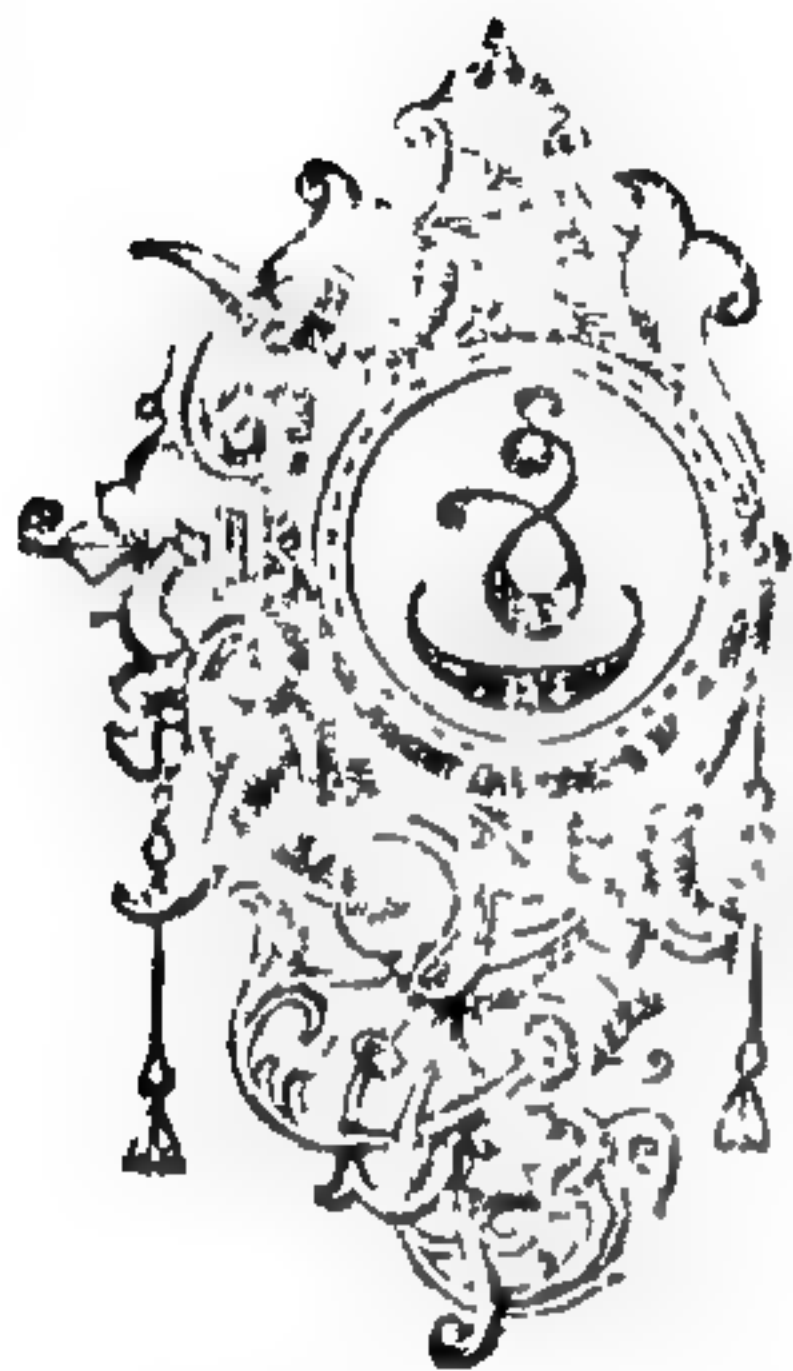

శ్రీ

విజయవిలాసము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

జానకీచనోహర

పూజాచిత్రహృత్పయోజనోష్ఠాభిలది

గ్రాజ సకలార్థిజనని

రవ్యజక్ష్మపా యచ్యుతే ద్రోఘునాథమణి.

తే. అవధరింపు కథాకర్ణవాతివేల, హృత్ లైట్టిదివ్యమహాన్వలకుమ
తతసమ స్తపుగాణకథాశతాంగ, నూతుఁ డై విలసిల్లెఁజనూతుఁ డనియె.

ఉ. అచెలువంపురాకొమరుఁ డంత వయస్సునిఁజూచి యాంపుతో
నీచతురత్వ మీవి యమియచితజ్ఞుని యెఱుఁగె నేనియం
జూచితె మైత్రికిఁ దగి-చోటుగు శోభనభు బ్రహ్మముక
నూచన సేసి రాజు మది చొప్పెలుఁగక వలదా వికారదా.

మ. అనినకొ మీమదిలోఁ గలంచినది మే లా సిద్ధసంకల్పు లీ
రని యావేశనె చిత్రవాహనుఁడు గొల్వై యుండఁగాఁ బోయి యా
యన రా రమ్మని గారనించి సుముఖుఁ డై రాజుగా రిప్పడే
మనీనా రెయ్యది వార్త యంచుఁ బయివై నాసక్తితోఁ బల్కుఁగక.

చ. అవనితలేంద్ర మాదిభునిహర్ష మదే మని విన్న వింటు సం
స్తవ మొనరించి రింతవడి సామిచరిత్రమె వేయినోళ్ళ న
ర్ణవపతితోడ బాధవ మొర్ర్చినమాధవు లీలఁ గారు బా
ధవ మొర్ర్చింపఁ జిత్త మిడినారు గుణాంబుధు లీరు గావునక.

క. నా విని సత్యోషము చుది, నావిఘ్న మొంద నాచుహారాజునకుక
దేవేరిగ నాకన్నెం, బావనగుణ నీయఁ గనుట భాగ్యము గాదే.

చ. కల దొకమాటఁ దెల్పుఁగలకార్యము దొడ్డిప్రభాకరుండు నాఁ
గలఁ దొకఁ డస్మదీయకులక ర్త యతం డనపత్యుఁ డై యచం
చలమతి శక్తగుం గుఱిచి చాలఁ దపం బొనరింప నంతిటు
గలుగుఁ గుమారుఁ డొక్కొకఁడు గా నని యిచ్చె వరంబు వేడుకక.

- క. అంగజనూరునిప్రసాదము, నం గలుగుచు వచ్చె నుతుడు నాఁ డాదిగమా
 కంగడమున నది యిప్పుడు, పెంగడమై కూతురు రుద్భవించె న్నాకుకా! 8
- క. ఆదుహితఁ గుమారుని మ, ర్యాదగఁ జూచి కొనియుందు నాకన్నియకుం
 బ్రాదుర్భవించువాని, న్నాదుకులంబునకు వలయు నాధునిఁ జేయకా. 9
- క. కా దవరా దీకార్య మ, బాదులను బ్రసాద మా వికారద నాకు
 న్నాదుహితం బొఁగూరిచి, నా దుహితం బెండ్లి నేయు నగనాధునకుకా. 10
- తే. అని యతనిఁ బంచె నామాట కర్జునుండు
 సమ్మతించె మహూర్తనిశ్చయము నయ్యె
 హితుఁ డన వికారదుఁడె కాక యెందుఁ గలరె
 కోర్కి వెలయంగ దొగఁ బెండ్లికొడుకుఁ జేసె. 11
- క. నుత్రామనిభుండు పాండ్యధ, రిత్రివిభుఁ డాతీయ శృంగారకళా
 చిత్రాంగదయుత యగునా, చిత్రాంగదఁ బెండ్లికూతుఁ జేసిరి కా తల్. 12
- క. గరిత లలంకృతి నేయఁగ, గరువపుమురు వపుడు హెచ్చి కన్నియ దవరెం
 బరిణయపుంజై నేతల, నరపతి యొక పతిశయ్యలు నటఁ జెలంగెకా. 13
- మ. తనకంశఁబున్బుపాలు పెండ్లి గనుతాత్పర్యంబుఁక వచ్చెనో
 యనఁ జంద్రుం డలరెం గిరీతి సుమాఖు డై యంతఁ గైసేసి తె
 చ్చినభద్రేభము నెక్కి తీవిమెయి వచ్చెకా బాండ్యధూపాలుగా
 చఁముల్ చల్లఁగఁ గొత్తము త్తియపు నేసల్ జవ్వనుల్ చల్లఁగకా. 14
- చ. నలుగడ హృద్యవాద్యటవం బొలయు గపు రంపు టాతుల్
 వెలయ ద్విజశ్రితుల్ చెలఁగ విప్రకథాకుభగాఁలీల శో
 భిలఁగ వివాహవేదికకుఁ బెండ్లికూమారుండు వచ్చె నిట్లు లా
 వల నల పెండ్లికూతురును వచ్చె రిణచ్చఁజాంగ దంబులకా. 15
- కా. పుకేజాతములకా దిసంతు లడుచుకా బాలామణిప్రసాదముల్
 వంకల్ దీర్చు మనోజసాయకములన్ వాల్చుపు లేదాంతునికా
 శంక లేయు మొగంబు జక్కవకవకా జక్కట్లు దిగ్గుం గుచా
 పాంకారంబు మదాలిమాలికల నూటాడించు వేణీరుచుల్. 16
- క. పారిపతి నడుమున కోడెకా, గరువపు నడుపునకు నోడెగజపతి యింక నీ
 నరపతి లోనగు టయదే, వరవర్ణిని మెఱుగువాఁడివాల్చుపులకుకా. 17
- తే. చక్కనికన్యకామణికే జక్కనివాఁ డగుప్రాణనాథుండుం
 జక్కనిశోభనాంగునకుఁ జక్కనియైతియుఁ గల్గు టబ్బురం

బెక్కడ నిట్టు లుండ వలదే రతిదేవికి సాటివచ్చు బో
యిక్కన కాంగి మన్నఁడు. కీడితఁ డీడితరూపసంపదక.

18

క. అని రూపకశలఁ జూపయఁ, గొనియాడఁగఁ బేరటాందు గొందలు తెర వం

చినఁ జూచె నతివ నర్జునఁ, డనురాగాంబుధి తటాల్పు నటఁ దెరయైతైక.

19

తే. కలదు లే దన నసి యామ కానుతీరుఁ

దళుకు మొగముఁ కెగయు గుబ్బులబెడంగుఁ

జూచి యాతినినిడువాలఁజూపు లపుడు

నిండువేడుక మిన్నంది కొండఁ దాఁక.

20

చ. చిలుకలకొల్కి గన్గొనిమఁ జేరలఁ గొల్వఁగ రానికన్నలున్

మొలక మెటుగునీలముల ముద్దులు గాలునోయారిమీసముల్

గలకలనవ్వుచక్కని మొగంబు పెడందయురంబు సింగముక

గలఁచురువాణపుంగవును గన్గొనియాకుగువీర పుంగవుక.

21

క. అంగజరాజ్యం బేలుట, ము గట్టి.తోరణం బోకో యన నతఁ డా

శృంగారవతికిఁ గట్టెక, మ గళసూత్రంబు చతురిమ గళసీమక.

22

మ. అనురక్తిం దలఁబ్రాలు వోసె విజయుఁ డావేశ బంగారుకుం

డన రం గొనినీలవేణిపయి ముత్యాల దోలుటక ముంచి చ

య్యనఁ బా ల్పొంగినకైవడిక సిరులు పెంపై బూలురె కెత్తి

ట్లనె వర్ధిల్లు మటున్న దిననలకెల్లం దావలం బై తగక.

23

తే. తామ్రపర్ణి నదీతీరధాని నేలు

దొరతనముఁ దెల్పఁగా రాశి దొరలఁ బోసె

ముదితచేతులఁ దలఁబ్రాలు ముత్తి ముములు

ముదితచేతన్కు లై సభాసములు వొగడ

24

క. ఈచందంబునఁ గల్యా, ణోచితకృత్య బు లెల్ల నొసరిచి యంతక

రాచూలిభోగ్యవస్తు, ప్రాచుర్యమనోజకేశభవనమునంగుక.

25

చ. మినుకుఁగడానిజీనిపనిమేలిమిమంచముపై వసించి యు

డినయెడ నొయ్యక సఖులు నేర్పునఁ దోడ్కొని వచ్చి మ్రొల జ

వ్వని నిడి తోడిచూపులకు వచ్చి వాయసుబోలె వెక్కికుం

జని రవుఁ గాడె వై నతనుసంగరి మానవమోహనాంగికిక.

26

మ. చంచలనేత్రఁ గాంచి నృపచంద్రుఁడు మోహము నిల్ప లేక చే

లాంచల మంటి శయ్య కపు డల్లనఁదార్చి కవుంగిలింప నుం

కించు బయట నంట గమకించు జలించు ట దెప్పు దెప్పు దం
చించుక నేపులోన మెఱయించు న్ననేకమనోవికారముల్.

27

ఉ. కానుక గాఁగ నిత్తు బిగిక్కాఁగిలి పల్కవె కీరవాణి నీ
దౌ నుడితేనె నాచెవుల నానఁ గృపారసధార నాన స
న్నానన మెత్తి చూచు న్నినానఁ గోలితనాన నేల లా
నానఁ జలంబు నీకు మరునాన సుమీ విను నాన యింకిటక.

28

చ. చక్కెరవింటిదేవర ప్రసాదముఁ గైకొను మిప్పు డింద యో
చక్కెరబొమ్మ యంచు విలసత్కణికంకణరాస్త ముఁటి పే
రక్కఱఁ గప్పరంపువిడె మానెఱజాణ యొప్పు నిక్కి లే
జెక్కిలి మద్దు వెట్టుకొనెఁ జెప్పెడి దే మింక నావినోదముల్.

29

ఉ. ఇగ్గఱు వెన్నకుం బయికి నీడ్చినఁ బైట దొలంగఁ జేరుఁ గే
ల్లాగ్గఱు రెమ్మిపోకఁగఱి యూడ్చినఁ గ్రుంగిలి రెండుకొంగులు

బిగ్గఁడంచుచుకొ విడిచివెట్టుదు బాల ననఁ బనేమి యా
సిగ్గుకు సిగ్గు లే దిటులు నేసిన పిచ్చుట నుడవచ్చునే.

30

తే. కోర్కె వెలయంగ నినుఁ దెచ్చి కూర్చొట్టి
తియ్యవిలుకానబుణ మె దఁ దీర్చుకొందు
మరిద నీచేయి చూచుక యున్న నాకు

నింద మని యంది నీచి నీ వియ్యకున్న.

31

నీ. మఃరకేతనఁ గూర్చి మకరికాలతలు నీ, చెక్కుల వ్రాయంగ మొక్కుకొంటి
గుసుమాఃకునిఁ గూర్చి కుసుమమాలికలు నీ, వేసలిఁ దులుముంగ వేడుకొంటి
గంధవాహనుఁ గూర్చి గంధసారంబు నీ, గుబ్బలఁ బూయంగఁ గోరుకొంటి
మృగలాంఛనునిఁ గూర్చి మృగమదంబుల నీకుఁ, దిలకంబు దిద్దఁ బ్రార్థించుకొంటి
తే నిన్ను వరియించునప్పుడే యిన్ని చేయు, వాఁడ ని మున్ను శృంగారవనములోన
వల పెఱిగి యేలుకోఁదే కలికియచుమఁ, గేలి కలయించె నమ్ముద్దరాలినపుడు.

32

క. పొక్కిలిపొంతఁ గరం బిడి, చెక్కిలిచెంత నొకకొంత చిలున వ్యోలయన్
జక్కిలిగింతం గొలివెక, మిక్కిలి వింతలుగ రతికి మేకొన సంతక.

33

ఉ. దాసిన నింగితం బెఱిగి దాయఁగ నేరక త తరంబుం
జేసిన నేతకుక బదులు నేను నెలుంగక మేను మేనితో
రాసినయంతనే కళలు రంజిలి కాఁగిట బాలయుండె బో
యాసుఖ మిత దంత యన నైనది గాదు గదయ్య కీడికిక.

34

ఉ. అంగజరాజ్యవైభవముఖాఽబుధి నీగతి నోలలాడి చి

త్రాంగద సేవఁ జేయ మలనుధ్వజుఁజెల్లటప్పలుఁ డై తదీ
యంగబలఁలు గొల్వ నరుఁ డెదులరాజ్యము నేయు మండ నా
సింగపుఁజిన్ని లేదుము చెల్వకు గర్భము నిల్చె నంతటన్.

36

కా. మించెన్ బోరుచికోరికన్ గడు విజృంభించెన్ దనూగ్లాని గా

న్వించెన్ మేచకకాంతి చూచకములా జెక్కిశ్శపై దెల్పు రె
ట్టించెన్ గూర్కులు సందడించె నడ చండించెన్ మృదామోదముల్
గాంచెన్ వాలెఱ యోసరించె ద్రివళుల నానాఁటికిన్ బోటికిన్.

36

క. సీమంతవతీమణికి, స్త్రీమంతముఁ జేసి రపుడు నెల లెనిమిదిగా

స్త్రీమంతు కమ్మగర్భ, స్త్రీమంతుం డీతఁ డనుట స్థిగ్ధము గాఁగన్

37

క. పొద్దులనెలలన్ వేవుర, నుద్దులుగాఁ జేయఁ దగుమహోయశములు గా

ముగ్దులబాలునిఁ గనియెను, బొద్దులనెలయెడల నింగుముఖి శుభవేళన్.

38

చ. ధనము లసంఖ్యముల్ హితబుధద్విజకోటికి నిచ్చి యప్పు డా

తనయుని బభ్రువగ్గ వా నుభట్టుము నేలెడు నంచు బభ్రువా

హనుఁ డనుపేరు పెట్టి చెలువ దఁగ బంగరుఁదొట్ల బెట్టి శో

ధనవిభవాఽపి గంజిలిరి పాఁడవసాండ్యవసుధరాధిపుల్.

39

సీ. తనకులస్వామితండిని సుధాంబుధిఁ బోలు, బాలబుద్ధులమిందులీలఁ గనుటఁ

దనపితామహునిబృందారకాధిపుఁ బోలు, రెప్ప వేయక చూచుగీతిఁ గనుట

దనవంశకర్త సుత్పలబాంధవునిఁ బోలు, గరము లక్ష్మిలిఁ జూచి గాగవిలుటఁ

దనతాత యనఁగుదమ్ముని సుపేద్యునిఁ బోలు, సల్లవల్లఁ దప్పటగుగు లిడుట

తే. ధగణి గా భీష్మచైత్రవరాఽకృపలు, గల వని కనఁబడఁగ వేఱ తెలుపనేల

యని గురుజనంబు లెంతయు నాదరింపఁ, జిన్ని బాలుగఁగ ముగ్గులు చిలుకుమండె.

తే. ఆదితప్పనిధగ్గజు ననుఁగుఁదమ్ము, డాకుమాఁకుఁ జిల్లివాహనున కపుడు

వశకరుఁగా నొసఁగి వేడ్క నారిచేత, సంపకముఁ గాంచె నీర్థయాత్రాభిరతిని.

మ. చనియాదక్షిణపుణ్యభూమిఁ గనుచున్ సౌభద్రతీర్థగబునం

దును స్నానం బొరింపఁ బోవ నట మానున్ నొంద తోసహో నిలుం

డన మైతన్ముఖపంచతీర్థములయిం తత్కుగ్గిఁకగ్గింబు లుం

దును నూ త్రేడులమండి యిందు నొకనాఁడుం జేరరా దేరికిన్.

42

ఆ మాత్రముఁకుఁ బోవ మొస లెత్తుకొనిపోయె, ననెడువార్త నిక్కమగు నటంచుఁ

గురింక వెఱుతు రెవ్వరును మీర లటుపోకుఁ, డనిన నప్పుకొనుచు నర్జునుండు.

43

- లే. ఏను దీర్ఘము లాడఁగ నేగుదెంచి, యేకతీర్థము లాడనో డివలఁ జనుల
పారుష మెయంచుఁ గుంకఁ బో వారిచరము, పట్టై బట్టినమ్మహాబాహుబలుఁడు. 45
- క. ఎడమకరంబున నేయ, యెడ మకరముఁ బట్టి బయటి కీడిచి వైరక
తడి భూమికఁ జూపినకై, నడిఁ నొల్లిటియాపు నాసివాసి యెసంగెక. 46
- ఉ. వట్టువగుబ్బులు దొంగరునాతెఱయుఁ జిలువ్వవెన్నెలల్
దొట్టిలునుద్దుమోనును దు క్కనుమేను వెడందసోగ యై
వట్టిలుకన్నదోయి నిడువారుఁగురుల్ బిలుపుఁబిలుందు లే
గుట్టినును గవుక గలుగుకోమలి యై గుది మోల నిల్చిన. 46
- క. ఆలోలనయవఁ గనుఁగొని, యాలోవనఁ జేసె పృథి యద్భుతచుతి యై
యాలో నిది మచ్చఁపో, యాలో కాకల్ల మరునియాలో యనచుక. 47
- క. ఈబాలమోమునకు నా, బాబిల్లి! నెంతదవ్వు సరిగచ్చుకొకో
యిబిడచనుఁగవ కొకమె, ట్టాబఁగరుఁట్టు తమ్మ వా నెంచంగక. 48
- క. నదు మెంత వైక మోహో, పిడికిటిలో నణఁగు బెరుకుజేడిసమీలం
గడకొత్తుఁ గన్న లారా, జడమూనముఁ జెప్పఁ బాఁప జగతిం గలదే 49
- మ. అని యాకీడి చువంబున బోడి యుగాకాకక్రిబ వై
మను పట్టుంకిన జేమి మేలు చెలవఁపుం గల్గి వై యిప్పుడొ
ప్పిన జే మెవ్వరిభామినీచుణిం నీపే రేమి నా నిట్లునుక
విను మోధూవఁ యానవూర్విఁ బురావృత్తాంత మాద్యంతముక. 50
- క. ఏ నంద యనెమి నచ్చ, చా క దరుణేందుభరునిసఖునియనుంగక
నా నెచ్చెలులు త్రిలోకీ, యా నెచ్చులు గలరు నల్పు రతులకుభాంగుల్. 51
- ఆ. వారు లలితి పద్మ సౌరభేయ సమీచి, యనెనుపేర్లు గలుగునట్టివారు
జగములెల్లఁ జూచి చనుదె చువో మేము. వనధిగా చి నొక్కవ మఁగాంచి. 52
- మ. విసారింతుక మలయానిలం బచటఁ గావి జిల్గి నెమ్మేరి యా
విసారింతుక బిఁ నాదముల్ చెవికిఁ గా ముం జవుల్ పోద మా
సహకారాలిపదంబుఁ జూడఁగ వయస్యాహలి వాట్టిల్లెక
సహకారాలిపదంబుఁ జూడఁగ వయస్యాహలి యానే కదా. 53
- క. అని యితరేతచతురో, క్తిని గుభవ మెఱును సరిగి తేరువ నందుక
మునియొకఁడు దపము సేయఁ, గని యది విఘ్నంబు సేయఁ గడఁగికడంగక. 54
- క. నెటివరులు గేలుఁజిగురులు, నిటిచన్నులు విరివికన్ను లించుకకానుల్
జిలుదొడలు నొచనడలుక, మెఱపులయొఱపులు ఘటింప నిలిచి నట్టింపక. 55

క. మాపాలు పొకింత గనుగొని, రాపను డట వలపు పేరు దైర మెఱుంగుకొ
కాప మొసంగె మకగులుగా, గోపగనావేశమాక్షకుటిలేక్షణుడై.

55

క. అందులకుఁ బాల భయపడి, ముగట నుడుగులకు వ్రాలి యతివీనకతోఁ
గొందలపడ నపు డాతని, డెందలు పైకొనియె నక్కటికపుంబెంపుకొ.

57

ఉ. శీతలదృష్టిఁ జూచి మునిసి హుడు నానచనఁ బమోఘ మో
భీతమృగాక్షులార మది లెగ్గిల నేల యింకక వినుండు మీ
చేత గృహీతుఁ డై నలిలసీచును నెవ్వఁడు వెల్వరించు మీ
మూతఁడె కాపమోక్షకురు డయ్యెఁ బొడవి పంచె బంచినకొ.

58

చ. ఇలఁ గలనీళ్ళు నూవ మఁ మేటికిఁ బోవలెఁ బోయినన్ నని
న్నిలువఁ బనేమి నిల్చిన మునిం గని తుశ్శృంగ నేల యంతగో
నలిగి శపింప నేమిటికి నాతఁడు వ్రాతఁఫలంబు దప్పునే
కలిగినవే కదా మకరికల్ మన కెప్పుడు వ్రాసి యుండుటల్.

59

తే. అనుచు ననురాపమునఁ ద్రోవఁ జనుచు నుండ
నారదుఁడు నూచి యచ్చగలార మీరు
చ్చివోయిన మొగముల నన్న వార
లే మనినఁ బూర్వవృత్తాంత మెల్లఁ దెలిపి.

60

తే. ఋషిలిలక కంటివే మాగుదృష్ట రేఖ, కుడిచికూర్పుండి యిదె యొకబెనఁదెచ్చు
కొంటి మే మేడ మకరులై యుంట యేడ, న్నమే యాట్టిబాధ వి బాధలకు.

61

క. అన విని యనిమిషముని యో, వనితాతిలకఁబులార కనుధాగీర్వా
ణునికాపము విధిక్యత మే, ఘనునకుఁ దప్పి ప నలవి గా దటు లగుటకొ.

62

ఉ. మీరలు దక్షిణాంబుధిసమీపముం దరుపంచత్థముల్
చేరియు గ్రాహమాపముఁ జెంది శతాబ్దము లున్న దీప్తనే
వారతి భారతాన్వయఁడు వాసవందనఁ దర్జునాఖ్యుడే
తేఁ గలం డతండు కడతేర్పు మిముకొ దృఢసావాసంబునకొ.

63

క. చనుఁ డచటికి నిపు డింపెన, యి - దుఃఖం పంచభిస్సరా' యనంగాముకొ
విని యుందురె కద యేటికి, మనున నుమ్మలికఁ జెంద మదవతులారా.

64

కా. అంచుకొ మమ్ముల నూఱడించ విఁయాహ్లాదము లెంతే విజృం
భించకొ మ్రొక్కి జగంబులంశును మిముం బేర్కొన్నమాత్రం బటా
పంచందై దురితంబు లెల్లఁ జనఁ గా భక్తికొ మిము స్నేఁడు ద
ర్శించకొ భేదము వోయి మోదము మదిం జెన్నారదా నారదా.

65

- క. మీకతమున నూత్రేడ్లని, మాకున్ మితి యెఱుకవడియె మంటి మటంచుకొ
తొకేశ్వరనుకువీవన, జేకొని యిటు వచ్చి నిలిచి చిత్తముగోనెన్. 66
- క. దుర్జననవిస్మరనముగ, నిర్జరలోకాధివాధు సుతుం దగువా
యర్జును స్వజనమువా, యర్జునుఁ గనుఁగొనె శిభాగ్ర్య నడి మెన్నఁటికో. 67
- చ. అని తలపోయుదు న్యుగరికాకృతు లూని యిటుండఁగా నిడె
పనిగ మదీయపుణ్యపరిపాక మనం జనుదెంచి నీవు
నమించితి వే కదా కడమ వాచెలు లాజలచారిచారుణ
చనలకు శాపమోచనయ సల్పి కృతార్థులఁ జేయు స్థానా. 68
- క. అని నంద వేడినం ద, క్రిసతీర్థము లాడి వారికిన్ శాపవిమో
చన మొకరింపఁగ నేవురు, జనుదెంచి శుభాంగలీల సన్నిధి నిలువన్. 69
- క. కలలో నెఱుంగ మేగణి, కలలో నీచెలువయన్ సకలలోకములన్
కలలోలాక్షులగరగరి, కల లోఁ గొనినానొ చంద్రకలగా వీరన్. 70
- క. అని తనచే నిజరూపముఁ, గనిరి గదా యమమ వేగుకొ దగుపుపతి
గని యాయచ్చర లిట్లని, కొని గూడఁ దొవంగి రధికకుసుకాన్విత. 71
- సీ. బలవైభవంబుచే గెలుచుమాత్రమె కాదు, గనులీలను గెల్పుంధకరిని
గీర్తివిస్ఫూర్తిచే గెలుచుమాత్రమె కాదు, నగు మొగమున గెల్పు దొగల త్రేని
బలుసాహసంబుచే గెలుచుమాత్రమె కాదు, మిరువఁగొను గెల్పు మృగకులేంగు
నలఘుదానంబుచే గెలుచుమాత్రమె కాదు, నెఱుల గాంతిని గెల్పు నీరదమును
- తే. సకలసద్గుణసౌందర్యసాగర్ము, నునియు మును నారదుఁడు దెల్పు విని యయుటి
మిమ్మహాభుజు నిప్పు బోకొమ్మలొగ, కంటిమి గదర్ము కన్నల కఱపు వీఱ. 72
- తే. బాపువలరాజుగర్వంబుఁ బాపుకూపు, చాఁగురే గాజుకలల మి చాఁగురేఖ
మేలు నలరాజు సోయగ మేలుఁ జెలువ, మహ్మ యారాజుప్రతి గానమమ్మయెచట.
- తే. అందఱును నింద్రనీలశుభాంగుఁ డొగు, రింద్రనీలశుభాంగుఁడే యితఁడు గా
దండిఁ బోలిసరూపుమాత్రింబు నొద, గూరధూలోఁ కేవేఁగు దొమఁబొగడి 74
- తే. నీకుఁ గల్యాణ మా రమణీయరూప, నీకు మా శాభివృద్ధి యా వృషకలాప
నీకు జను మగు సాహసనీతిభరిత, నీకు సామ్రాజ్య మా మహానీయచరిత 75
- శా. అంచున్ వేలుపుమించుఁబోలులు శుభోదర్శకంబు గాన్పించ వీ
వింఛక వారిఁ బ్రియానులాపములచే వీడ్కొల్పి గోకన్యభూ
ప్రాంచగూర్జరటిఁ గొల్చి పశ్చిమసముద్రప్రాంతపుణ్యస్థుల్
గంచుకొ బోయి ప్రభాసతీర్థముఁ వేడ్కొ గీడి కీడించుచున్. 76

తే. ద్వాదశాపుర మచటికిఁ జేరు వనుచు, జెప్పఁగా విని కడుసంతసిల్లి కలదు
గా యింక సుభద్రరూపరేఖావిలాస, విభ్రమంబులు గనుఁ జూడ్కి విందుగాఁగ
క. అరచందమామ నేలిన, దొరగా నెన్నుదురు నెన్నుదురు బిత్తరికిన్

బరువంపు మెల్ల మెల్ల, దొరగాఁ బల్కుదురు బల్కుదురు జర్వనికిన్. 78

క. అలకలు నీలము లధరం, బలపగడము గోళ్ళు మత్తిమంబు లటంచుకొ
దెలుప మును విందుఁ జిలుకల, కొలికితెఱుగెల్లఁ బూస గుచ్చివీరితికొ. 79

తే. అనుచు నాకన్యఁ గైకొను నాసఁ దగిలి, యతులకు విధేయు లగుదురు యాదవులని
తను నెఱుఁగ కుండవలె నన్యులనియు తలఁచి, యనుచరజనంబునంపందపనిచియంద.

సీ. మృగనాభితిలకంబు బుబుగ ల్లలలలా, టమపై మృగార్థ్యపుండ్రంబు దీర్చి
తపనీయకాశేయభారేయ మగుకటీ, రమునఁ గాపా మనస్త్రయ ధరించి
శరణాగతాభయసంబాయకం బైన, దక్షిణపాణిఁ ద్రిదండ మూని
రణచండకోదండగుణకిణాంకం బైన, డాకేల నునుఁగమడలువు దాల్చి

తే. యుండఁ బో శాంతరస మెల్ల పట్టిపడఁ, నగలపాంచు రోసి సన్న్యాసీయగుట
గద యుచిత మెందు నానవమదనమూర్తి, యగనామణిఁ గోరి సన్న్యాసి యయ్యె.

క. ఇటులుండి తనదుకోక, ఘట్టియి ప నాలాయుధుండు గాఁ డనుకూలుం
డటులైనసేని యఘటన, ఘట నాచతురుండు గలఁడ కా పారి యనుచుకొ. 82

క గోపాలన దశం డా, గోపాలకచక్రివర్తి కోమలదివ్య
శ్రీపాదపద్మములు దన, లోపలఁ దలపోయ నంతలోపల వేగకొ. 83

ఉ. సొన్న పుసన్నచేలఁ గటిజుట్టి కిరీటుము మాలిఁ దాల్చిరె
మన్ని యతోడఁ బుట్టు సెనుమానిక మక్కునఁ జేర్చి వచ్చి చె
త న్నిలిచెన్ దయారస మెదం బొదువకొ యదునంశమగ్ధవా
రాన్నిధిపూర్ణి మావిశవరక్మివరస్మితచారువక్త్రుడై. 84

ఉ. అప్పుడు సామి దాఁ దలఁచినంతినె వచ్చె నటంచు విస్మయం
బుప్పతిలంగ వేడ్క నన లొత్తఁగఁ గన్నల హగ్గ బాష్పముల్
చిప్పిలఁ గీడిపాదసరసజములం బ్రణమిల్లి తదు్రిమల్
రెప్పల నప్పలించుచును లేవక యుండఁగ సంభ్రమంబునకొ. 85

ఉ. గుచ్చి కవుంగిలించుకొని కూరిమితోఁ గుళలంబు వేడి తా
వచ్చిరక లోఁ దెలసి ద్వాదశైవతకాద్రీపాత నే
యిచ్చటికికొ సమీప మని కృష్ణుండు దెల్పఁచు దోడితేఁ గా
వచ్చె రథంబుపై నపుడు వాసవి వేసవి యేగు నంతటకొ. 86

- తే. వచ్చి రై వతకారామవాటి నల్చి, కృష్ణుఁ డొడ్డిప్పగోష్ఠి నారేయి కడపి
యిచట నుండుము తావకాభీష్ట మిపుడు, నేయుదు నటఁచుఁ బైతృవ్యసేయునిలిపి
ఉ. ద్వారక కేఁగి యందు బుధవర్గము బందుజనఁబు లాపులుం
గోరి భజింప నుండి యొకకొన్ని దినంబులమోద భక్తమం
దారుఁడు వాసుదేవుఁడు ముదంబున రై వతకాచలాత్మన
శ్రీ రచియింపఁగా వలయు రే పని మంతులఁ జూచి పల్కినకొ. 88
- ఉ. అప్పుడె వాఁడొ దీర్ఘరుల నందులకుఁ సమకూర్చి జాళువా
యొప్పులకుప్పలై మెఱయు చుండెను మేరువులుం గురుంజులుకొ
జప్పరముల్ వితానములు సర్వము నాయిత పెట్టి కానుకల్
దెప్పలుగా నమర్చి రతితీవ్రత రై వతకాచలంబునకొ. 89
- చ. అపు డొకమాటఁ గంసరిపుఁ డానతియిచ్చెనొ లేదొ మందిచొ
క్కపుఁగపురంబుగిన్ని యలు కస్తురివీణెలు రాశిగాఁగఁగొం
దపాడవు దెచ్చి వైచిరచటకొ మఱి తక్కినవస్తు లంటిమా
యపరిమితంబు లే మనఁగ న్విభుపట్టణభాగ్యసంపదల్. 90
- తే. గంధమాల్యాభరణవస్త్రకలితు లగుచుఁ, గామినీరశ్మములు నారుఁ గలసి మెలసి
చనిరి రై వతకోత్సవంబునకు నపుడు, వీరు వారఁ కయ్యగనీరువారు. 91
- చ. కలఁగఁగఁ జెంద్రికావిజయికంబలెఁ గుంకుమఁ బూసి చూడు మో
పాలఁతుక వాడు నే గృహిణఁ బూసినయట్లనె లెస్సయిన్న దే
బలి యని కేలినీరమణి పల్కిన నవ్వుచు శోబరారి య
ర్మిలఁ గయిసేసి యేగిరి గిరిం గన నారుచిరాంగు లివ్వరుకొ. 92
- ఉ. రేవతిగుబ్బచంటిమకరీమయరేఖ లురఃస్థలంబునకొ
భావజచిహ్నముద్ర లయి భాసిల మేలిమికందుదుప్పటిం
బైవలెవాటు వైచి నును మైజిగిగందపుఁబూతయై తగకొ
రై వతకాద్రీ కేఁగె బలరాముఁడు కేలికళాభిరాముఁడై. 93
- క. నగధరునివెంట నడిచిరి, మిగులం గైసేసి యటఁ దమిం గన్తురీ
భుగభుగలు నుదిరిబంగరు, నిగనిగ నెఱ యందె ఱవలు నెఱయి దెఱవల్. 94
- చ. పురజను లింపునం గనఁగ బొంతల రుక్మిణి సత్యభామయుం
దొరయఁగఁ దక్కు నాఱ్ఱును దోఁ జన నావెనుకం బదాఱువే
ల్లరుణులు గొల్చిరాఁగఁ బ్రమదంబునఁ గృష్ణుఁడు వట్టివేళ్ళచ
ప్పరములనీడనే యరిగఁ బట్టినకానుక లెల్లఁ జూచుచుకొ. 95

- క. ఆగతి నరిగి సమస్తజ, నాగతి రై వతకగిరిమహామహాలీలా
భోగము గన్నులపండువ, యై గాఢమతూహలంబు నడరం జేయన్. 96
- ఉ. యా స్మతిభక్తిః బూజలు సమున్నతిః తా నొసరించి యాత్మయో
షిన్నికరంబులం బిదప సేన లొనర్పఁగః జేయు చుండెనం
త స్మవరత్న హేమరచితం బగుపల్లకి నెక్కి వేడ్క రా
నన్నలు రామకృష్ణులు రయంబున రమ్మని గారవింపఁగన్. 7
- క. చెలియలు ముభద్ర వచ్చె, జ్వలియలు వేమాలులు నిరుచెంతలఁ గొలువన్
దొలకరిమెఱసో యిది యని, తొలకరిదొరబిడ్డ వెఱఁగుతోడం జూడన్. 98
- ఉ. యావతమాలి కాభరణ మప్పుడు కొందలు బోట్లు ముంగలన్
రైవతకోత్సవాగతజనంబు బరాబరి సేయుచుండఁ ద
ద్దేవత కర్పనానతు లతిప్రమదంబుఁ జేసె బైపయి
ద్దైవతరాజవందను ధనంజయుని బతిగాఁ దలంచుచున్. 99
- తే. ఈకరణిః బూజ లొనరించి యిష్టసఖులఁ, గూడి యగ్గిరికందరాకూటతటవి
నోదవైఖరు లెల్లఁ గన్దొనుచు సరస, గోష్ఠి నుండెను పద్మరాగోష్ఠఁ జూచి. 100
- క. మును విన్నది తా నప్పుడు, గనుఁగొన్నది యొక్కతీరుగాఁ దార్కాణై
పెనఁగొన్న మహాశ్చర్యఁ, బున నన్నయఁ డిట్లు లనుచుఁ బొగడం దొడఁగన్. 101
- ఉ. చూడమి దేవతాసతుల శోభనకాంతినిలాసవైఖరుల్
చూడమి నాగకన్యకల లోకమనోహరరూపసంపదల్
చూడమి మర్త్యకామినులసోయగముం దమకంబు వెల్లు తీ
పాడఁగ దీనివంటియొఱు పైనమిటూరినిఁ జూడ మెందులన్. 102
- క. చెక్కులజగి చనుగుబ్బుల, చక్కఁదనము మొగములేట జడతీ రారా
చొక్క మగుదీనిఁ జూచినఁ, జొక్క మఁం గూడ దెట్టిసుజ్ఞానులకున్. 103
- ఉ. కన్నులు దీర్ఘముల్ నగుమొగం బవురా తలకట్టుతమ్మివూ
పున్నమచందమామలకుఁ బొక్కిలి చక్కఁదనంబుఁ జెప్పఁగా
నున్నదె మేలుబంతులు పయోధరముల్ మఱి కాను నున్న యా
నెన్నిక కెక్కువ్రాతఘట మివ్వరవర్ణినికి న్నిజంబుగన్. 104
- తే. భ్రమరకమనోహరం బొటఁ బద్మ మగును
తారకాహృద్య మగుట సుధానిధి యగు
రెంటిజగడాలు మోమున నంటి యుంట
నబ్బమాభి యుంట లెస్స యాయలరుబోడి. 105

- పీ. ధారాధరము వెన్న దన్ని పుట్టినచాయ, నున్న దీబింబాధరోష్ఠి వేణి
జక్కవకవ తొమ్మి తొక్కి నిల్చినబాడ, నున్న వీనవలాపయోధరములు
చిన్ని పొయిపులేడిఁ జెవులు వట్టాడించు, గతి నున్న దీరామకన్నదోయి
నల్లచీమలబారు నడుము దాఁకినవీక, నున్న దీచెలువంపుఁగన్నెయూరు
- తే. విపులపులికంబు వెక్కికు వీఁగ నొత్తు, వందమున నున్న దీమందయాసపిలుచు
దీని కెన యెసలతకూనఁ గాన మామ, నోజవజ్రాంగి యీజగన్మోహనాంగి. 106
- క. నైకము నడుము విలాసర, నైకము నెమ్మొగము దీనిపురుమధురోత్తుల్
నైకముఁ దెగడు న్నవలా, నైకములో నెల్ల మేలుబం తిది బలిరా. 107
- ఉ. ఇత్తరళాక్షి మేనిజగి యేలిక మేలిక దానివైడి కీ
గుత్తపుగుబ్బలాడిజడకూఁకటి చీకటిమూలదుంప కీ
పుత్తడిబొమ్మకన్నఁగవపోలిక వాలికగండుమీల కీ
బిత్తరియద్దునెమ్మొగము పిన్నమ పున్నమచందమామకుక్క. 108
- తే. కామినీమణినిడువారుఁగన్నఁగవకు, నెన్నికకు రానితొగఁజేకు లీడు నేత
తగడు తగ దిఁక నలిప త్త్రంబులందు, నీ దగునొ యేమొ మాట వేయింట నొకటి.
- క. మహిలో సరి గలగా యీ, మహిలో త్తంసంబు మేనిమహిమకుఁ దెలియన్
మిహికుందఁ పుసలాకక, మహికాకరరేఖ మించు మించుకొ మించుకొ. 110
- సీ. కలిగెఁబో యీయింతికులుకుగుబ్బలఁ జూడ, శీతశైలాదులనేవఫలము
కలిగెఁబో యీనాతివళులయందముఁ జూడ, గంగాతరంగముల్ గన్న ఫలము
కలిగెఁబో యీరామకనుబొమ ల్పూడంగ, మనుధనుష్కృతిలో మునుగుఫలము
కలిగెఁబో యీభామకటివిలాసముఁ జూడ, భూప్రదక్షిణము సల్పుటకు ఫలము
- తే. తోడతోడనె యిటులు చేకూడవలదె, తన్ని దీఱంగ నింక నీతన్నిఁ గూడి
సరససంభోగసల్లాపసరణిఁ దేలు, నాఁడు గా ఫలియించుట నాతపంబు. 111
- క. అని కొనియాడుచు నుండక, వనితామణి నంత నుత్సవము చేసి పురం
బున కన్నుచు మాయామునిఁ, గనుఁగొని యానాలి నితాంతకాతూనాలియై. 112
- తే. అతని నుత్తమమతియకా మతిఁ దలంచి, వినయమునఁ జేరి సాష్టాంగవినతిఁ జేసి
స్వాము లెందుండి యిచటికి వచ్చినారు, లీర్థయాత్రగ నది యెల్లఁ దెల్పుడని.
- క. హిమశైలసేతువులమ, ధ్యమనం గలనదులు నిధులు నాశ్రమములు దీ
గ్ధములుం దాఁ గనుఁగొన్నవి, క్రిమమునఁ దెలుపం బ్రహ్మదరసపరవకుడై. 114
- మ. కలిగెకా భాగ్యవశంబునం గనుఁగొన్నగా మిమ్ము మమ్ముం గృతా
ర్థులఁ గాఁ జేయఁగ నాత్మలోఁ దలంచి చాతుర్మాస్య మిచ్చుటనే

- సలుపరాగా వలె స్వామివా రని నమస్కారంబు గావించి పోం
జలియై వేడిన సమ్మతించె గుహనాసన్నాస్యసి యల్లా సియై. 115
- తే. చెలువనేత్రవిలాసంబు చెవులు సోక, బాలకుచలీల యెదఁ జాలఁ బట్టి క్రొల
గలికి నెఱివేణిచెలఁంబు కాళ్ళఁ బెడఁగ, నవలఁ బోలేక నిలచె నయ్యగుమండు. 116
- క. నీరియు నిటులా శానా, నీరియు నన్యోన్యసూక్తిసితమానులై
పోరానికూర్మి మండఁగ, నారామునికడకు నంత హరి సనుదెంచెక. 117
- క. చనుదెంచిన స్వాములకుకొ, వినయము గావింపు మిచట వీరల నిలువు
డనివార ముపవనంబున, మనిచి మనసుభద్ర సేవ కొనరుపు మన్నన్. 118
- తే. వయసువారును జక్కనివారు వీరు, మనుచుర్మొబులేమియు మనకుఁ దెలిసి
యున్నయచి గావు సేవకు ననుపదగునె, కన్నె నదియేమొ తెలిసికొమ్మన్నవతఁడు. 119
- క. వీరుమహాత్ములు ఘను లప, చారం బగు నిట్టులాడ సంయములకు మున్
గోరిక పెలఁయఁగఁ గన్యలె, గారా శుశ్రూష సేయఁ గాఁ దగువారల్. 120
- తే. నెమ్మది సంశయింప కిది నీవొనరింపు మటన్న వల్లె కా
నిమ్మది యమ్మనిప్రవయఁ గృష్ణుఁడు దోడ్కొని ద్వారకాప్రవే
శమ్మొనరించి యంతిపురిఁ జయ్యఁజెల్లెలిఁ బిల్వంపి గా
వమ్మ సుభద్ర సీయభిమతార్థము లెల్ల ఫలించు నియ్యవక. 121
- క. కామాదిస్ఫురణంబు లెల్ల నడఁగంగాఁ జేసి ధవ్యాత్ములౌ
స్వాముల్ వీరలు వీరికిం పొదవుకేరక సేవ గావింపు మెం
వోమాదంబున నానతిచ్చి బలభద్రుడే నియోగించినాఁ
డేమో చెప్పితి నంచు నుండెదవు సుమ్మి నీచుదికొ సోదరీ. 122
- క. అని తత్కన్యాంతఃపుర, వనవంజులకుంజసంజవనమునఁ గుహనా
మని నుండఁ జేసి పలికెక, నెనరు మదిం బొదల రుక్మిణీసత్యతోక. 123
- క. అతఁ డెవ్వఁ డెఱుఁగుదురె మీ, వతిలోనన యుండ నిండు మనకుందనపుం
బ్రతిమ యగుసుభద్రకు నై, యతివేషముఁ బూనియున్న యర్జునుఁడు ముడీ. 124
- క. తనమదిలో నితఁ డర్జునుఁ, డని తెలిసి సుభద్ర సేవ కరుగక యున్నం
జని మీ రతనికి భోజన, మొనరింతురు గాని యూరకుండెదగు ముడీ. 125
- మ. అతనిం బూజ లొనర్పఁ డిప్పు డని నెయ్యం బొప్ప గోపాలుఁ డా
నతి యీ నర్మిలి మొక్కి నిన్నుఁ గని యెన్నాళ్ళోకదా యంచు న
చ్చితివా యన్న కిరీటి కూర్మి కలవా చెల్లెండ్రపై నంచుఁ ద
త్సతు లేకాంతమున బ్రయోక్తులను బూజల్ సేసి వీడ్కొల్పివక. 126

- తే. అన్నయం దంత శ్రీకృష్ణుఁ డున్న కగరి, సగసఁ గన్ని యరాణివాసమున నమరు
కేళివనిలోన నవరత్న కీలితంపు, బవిరి డాకులచిన్ని యుప్పరిగలోన. 127
- తే. తెఱవనెఱంగుకబొచులును మెఱుఁగువాఁడి, మాపులను జూచి తనచేతిసూత్తిరోసి
యస్త్రసన్యాస మొనరించినట్టిసుమశ, రాసయం దఁ జెలిమిఁదియాస నుండె 128
- క. అందుండి మఁసులోన ము, కుందుం డీతి నొనర్చుకుశలత కతఁ డా
నందమును జెందుచు డఁగ, నొందలు గారాబుచెలులు గొల్వఁగ నంతక. 129
- ఉ. చందుర కావిసావడపిసాళిరుచుల్ సరిగంచుఁజీర్పవై
జిందులు దొక్క వేణి కటిసీమపయి న్నటియింప జాళువా
యందెలు మోయ జంటిఱవికంటి చనుండు పిక్కటిల్లఁగాఁ
జందనగఁధి వచ్చె రభసమ్మున నమ్మనిరాజు సేవకుక. 130
- ఉ. వచ్చిన దొలఁ గాంచి తలవంచి జపంబు నెపంబు వెట్టి వి
వ్యచ్చుఁ డొకింతసేపు తనవంకఁ గనుంగొనకున్న మెల్లసే
యచ్చట నిల్చి నిల్చి విఁయంబునఁ జేరి కుచంబు లోరగా
హెచ్చిభక్తి మొక్కి యనియెం జెలి యంజలిఁ జేసి యింపుక. 131
- ఆ. ఓచుహానభావయేమి గావలె దేన, పూజ కిపును పత్త్రపుష్పఫలజ
లాదికములు దెత్తునా యనవును నట్ల, సేయు మనుచు నతఁడు సేయి నూప 132
- సీ. తనగురుబాధరంబునకు నీ డివి యన్న, రమణ నేటిచి పల్లవములు గొన్ని
తనతనూసారభంబునకు నో డివి యన్న, చంగాన వెదకి పుష్పములు గొన్ని
తనకుధురాలాపమునకు దీ టివి యన్న, పగిది నారసి తియ్యబండ్లు గొన్ని
తనలేనగవులేటకును బాటి యివి యన్న, పోల్కి దేటిచి హిమంబువులు గొన్ని
- తే. పత్త్రపుటి కావిధూపలపాత్రికలను, దెచ్చి వినయంబుతోడ నందిచ్చె నపుడు
పపిడిగాజాలమిసమిసల్ వైకిఁ బొలయ, జకితబాలమృగీచకచకితనయన. 133
- ఉ. గంటనిపేమ మేను పులకించెఁ గిరిటికిఁ బూ లొసఁగి వా
ల్గిటి గిఱుక్కునం దిగుగఁ గమ్మని కన్తురితావి క్రమ్మఁ
గింటెపుగబ్బిగుబ్బలజిగిక్ వెలిఁజిమ్మునోయారిజిల్లుప
య్యంటచెఱం గొకింత దనయంగమువై నటు సోకి నంతటక. 134
- ం. చేసె జప మతఁడు గడువి, శ్వాసము చెలిమాపువేడిసలవై నిగుడక
జేసినయది జపముక మఱి, వేసినయది గాల మనుట వృధగా కుండక. 135
- తే. బామమోమున వేలురూపంబుఁజూచి, ముదితయెడఁబాయకుండెడు మూ ర్తిదలఁచి
రమణి మైసగ మైకవిగ్రహము నెంచి, పోవుచుని వేడుకొను దేవపూజవేళ. 136

దే. వింతిఁ జేసిన భిక్షు గావింపుఁ డనిన, మాఱు కడ్డింప నివి దెత్తుమా యటన్నఁ
బల్కు నారాయణా యనుభాషణంబై, యల నిజాలకు సవ్యాసివలె నతండు. 137

క. భయభక్తుల నిటు లాకృతి, కయతిగ్రామణికఁ గన్యకామణి శుశూః
మ యొర్పుచుఁ గొన్నాళ్లు, డి యొకానొక నాఁడు తనదుడెందములోనక. 138

ఉ. వాసవిరూపచిహ్న ములవార్తలు ముక్ విని యుండుదుం గదా
యాసాబ గెల్ల నేఁడు గన నయ్యెడు వీరలయందు నైన స
స్వాస మసంగతః బగుచుహానుకుమారుఁడు రాకుమారుఁ డీ
గాసికి నోర్పునే కలరు గా మఱి మానిసిఁ బోలు మానిసుల్. 139

క. అని సంశయ మొకయించుక, యును లే కెప్పటివలె వున యువతివలంపం
బనువుగ నతనికిఁ బూజన, మొనరించుచు నుండె నంతికోద్యావమునక. 140

సీ. కరము సాచి నవాంబుకలశ మీ విడివడ్డ, కుంకుమాంకపుముద్మజుక మెఱుపు
ననలుఁడే నోఁ గాళ్ళఁ బెనఁగు నంచ నదల్పఁ, జూచుజంకెనవాడిచూపుబెఱుకు
పూరెమ్మ వంచుచో బాటుపయ్యంట దా, గిలిమూఁతలాడుగుబ్బలబెడంగు
పాలతి కాఁదొ పండొ పోయినపని యన్నఁ, జలుకమాటకు నవ్వుసాలపుఁడేట
లే మఱియు మఱియునుజూడ నే చుననువాటి, వాకికునుచుఫలంబులఁ జేరఁ బనుచుఁ
దొలుతటిని చాల పని యావహాలలామ, నే మనఁగ రమ్మవివ్వమ్మ నేమ మింక.

తే. తెమ్ముబంగారుకుండజలమ్ము లనుచుఁ, దెమ్ము లతకూన నుంచిసురుమ్ము లనుచుఁ
దెమ్ము బా గైనకొమ్మఫలమ్ము లనుచు, మించుబోణిని నేరుపు మింగఁబలుకు. 142

క. తుమ్మెదవలె నున్నది యిటు, రమ్మని నెఱిగొప్పు నివి బ్రచునీతిఁ దరుణి
కమ్మరి ల్లఁలు పని, కమ్మఱ మఱుపెట్టుగుట్టు గన రా కుండక. 143

క. నిద్ర పుమేలిసొమ్ములు, దిద్దికస్తూరిబొట్టు దినచల్యలు నై
పొద్దొకసింగారముతో, ముద్దిను చనుదేర మిగుల మోహాతురుఁ డై. 144

చ. బలిమిని బట్టఁగా దివురు బట్టి- నొప్పుక యిట్ట ట్నచోఁ
బలుపు రఱింగిరేని నగుఁబా టని కొఁకుఁ దలఁ పెఱుంగఁకే
కలయఁగఁ జూచుటల్ తగవు గా దని యుండు నతండు కాంత నె
చ్చెలుల నొకింత పాసి తనచెంత మెలంగుచు నున్న వేళలక. 145

చ. అట జగదేకనుందరికి నై యతివేషముఁ బూని వచ్చి నాఁ
డట తనచేయుభాగ్యమున నప్పువుబోణియె చెంత నేవ నే
యుట కని వచ్చియుండు నట యొక్కొకపట్టున నొంటిపాటు నా
నట యతఁ డెప్పు డెప్పు డను టబ్బురమే మదిఁ దత్తటించుచుక. 146

ఉ. నుండరి రానిచో నెదురు నూచుచు నుండనే పట్టె వచ్చుచో
నిందునిభాస్యచక్కఁడనమే కని చొక్కచు నుండఁ బట్టె నీ
నుండడిచేతనే యరుగసాగెను బొద్దిక వేళ యెప్పుడో
నుందె జపంబు నర్చనలు నల్పుట కాకపటత్రీదండికిన్. 147

తే. వెలఁదికమ్మొవి గని జసాన్యత్తి మఱచె
దరుణిలేగొను గని హరిష్కరణ మఱచె
గడమ యన నేల వేస మొక్కటియతక్క
మఱచె నన్నియు నాకృతిమితిదండి. 148

మ. ఒడలుప్పొంగు నొయారిఁ జూడ జవరాలార్ద్రన్ మెలంగన్ గగు
ర్పొడుచున్ ముద్దులగుమ్మ గంధకుసుమంబుల్ చేతి కందిచ్చున
ప్పుడు వ్యాపారము లన్నియు న్మఱచు నప్పుఁబోణి రాకుండినన్
గడనే పొక్కమహాయుగంబుకరణిన్ గన్పట్టు రాచాలికిన్. 149

• క. అనందరావ్పములచే, నాని వధూహానభావనటనలఁ దనలోఁ
దాన తలపోయువానికి, స్నానం బేమిటికి వేతె జప మేమిటికిన్. 150

క. ఈరీతి నుండ నొక నాఁ, డారాజకుమారి యతని కాహార మిడన్
జేరి తవారానుంబునఁ, గూరిమి నెచ్చెలులు వెంటఁ గొని లేరంగన్. 151

క. వెస లలనామణి బంగరు, వెస లల దొంతరలు డించి వినయము మదికిం
పొసఁగఁగఁ గంకణరవములు, బొసఁగఁగ నారసి రసాన్నములు కడ్డింపన్. 152

చ. చిలుకలకొల్కి వే యెడమచేముడి గొల్పెడుజాటుకొప్పు నిం
ర్చులుదులకింపు చుండుభుజమాలరుచున్ జిలుగుబయటలోఁ
గులుకుమిటారిగబ్బించుగుబ్బలుఁ జూచుటెకాని కీడి క
ర్మిలి మఱి లేదు భోజనము మీఁదియపేక్ష యొకించు కేరియున్. 153

తే. గమణి ముయ్యారములవై బరాటచేతఁ
జని యెలుంగఁడు వడ్డించునని యెలుంగడు
భోజనము సేసి లేచె నారాజసుశుండు
త్పి యేరీతి నుండెనో తెలియరాదు. 154

క. అపు డతిరయమునఁ బన్నీ, రపరంజిపసిండిగిండియందుం గొని తాఁ
జపలాక్షీ తెచ్చి యొసఁగం, గపటపుసన్నాన్యసి ధౌతకరపంకజుడై. 155

క. నిగనిగనిచంద్రీకాంతపు, జగతిపయిం గూరుచుండ జన్మనిజెనుకన్
బగడపుఁగంబపుఁజాటున, మొగ మించుక గానిపింప మురుపు నటింపన్. 156

కా. కంగుల్ దీర్ఘమైతిణీవిక చన్ద ట్టంటి రాణింపఁగాఁ
జెంగల్వో నెటికొప్పునందు నొఱవై చెంతం గుబాళింపఁగా
బంగారందీయ ముక్కునం గమిచి నైవై నంచ యల్లింపఁగా
సింగారం బగుముద్దుఁ జిల్కతనకుక జేదోడు వాదోడుగాక. 157

తే. ఏకతంబున నసియించి యిట్టులుండ
మదనమదనాగవలమాన మానసాంబు
రుహుఁడు పురుహూతమతుఁడు నేరుపునఁ బలికె
నాచకోరాక్షిఁ గేగఁగంటఁ జూచి యపుడు. 158

తే చెలువ నిను రాజకీరంబు చెట్టవట్టై, గలికి నిను రాజహంసంబు కాలు దొక్క
మంచిశకునంబు లివిగో నామాటఁ జూడు, కన్నె యీలోనఁ బెండ్లిగాఁగలదు నీకు
క. అనపుడు లజ్జావనతా, ననతామరస యయి వీరు నాఁగ మహాత్ముల్
తనసేసినసేవకుఁగా, మన మలరి వచించి రనుచు మది నత్సుక యై. 160

తే. కురులు కెంపులబొగడల నెరయ దువ్వి
నిక్కుఁజనుగుబ్బలఁ బయంట చక్కఁ జేర్చి
పలికెఁ గలకంతిమోమునఁ దెలివి దొలుక
ముత్తియపుమంగఱ యొకింత మోవిఁగదియ. 161

మ. అవుఁగా మీ రిటు మున్ను గన్గొనిచారు శ్లేవుగా నాటనుం
డి విశేషంబులు గొన్ని మిమ్ము నడుగక వేడ్కయ్యెడు న్నాకు నె
య్యవి గన్గొంటిరి పుణ్యభూము లట రాజ్యఁబుల్ మనోజ్ఞంబు లె
య్యవి యేయేపురముల్ గనంబడియె మీ కదంద మాగ్గఁబునక. 162

క. మీరింద్రప్రస్థముఁ గని, నారా పాండవులఁ జూచినారా సుఖులై
వారందఱు నొకచో ను, న్నారా వీరాగ్రగణ్యు నరు నెఱుఁగుదురా. 163

సీ. ఎగుబుజంబులవాఁడు మృగరాజమధ్యంబు, పుడికిపుచ్చుకొను నెన్న దుమువాఁడు
నెటివెండుకలవాఁడు నీలంపునికరంపు, మెఱుఁగుఁజామనచాయ మేనివాఁడు
గొప్పకన్నులవాఁడు కోదండగుణకిణాంకము లైనముంజేతు లమరువాఁడు
బవిరిగడ్డమువాఁడు పన్నిదం బిడి డాఁగవచ్చు నందపువెన్ను మచ్చవాఁడు

తే. గరగరనివాఁడు నవ్వుమొగంబువాఁడు, చూడఁ గలవాఁడు మేలైనసాబగువాఁడు
నావి మేన తొకొడుకు గావలయునాకు, నర్జునుండు పరాక్రమోపార్జనుండు. 164

క. తడ నాయె భూప్రదక్షిణ, మడరింపఁగఁబోయి యామహామహుఁడు పదం
పడి పుణ్యస్థలముల నె, న్నఁడు మీ రందందు నరుగ నరుఁ గానరు గా. 165

- క. అన విని సమ స్తభూములు, గనినారము తీగయాత్ర గావించునెడక
గనుఁగొనినారము సంక్రిందనవందను ననిన ముద మెదం జె న్నొందక. 166
- ఉ. ఎచ్చటఁ గంటిరో విజయ నిమ్మవ నిమ్మవ మానె రాఁడుగా
యిచ్చటి కంచుఁ గోరికలు నీరిక లె త రసోక్తి బల్కఁగా
వొచ్చెము లేనినీర మెద నూరఁగ నూరఁగ సాగ వెటనే
పచ్చనివింటివాఁ డపుడు పైదలివై దలిరాకున్నెడువుల్. 167
- ఉ. కోమలి యీగతి న్మదిఁ దగుల్పడఁ బల్కి నన్వ నిర్జర
గ్రామణిసూను మీ రెచటఁ గంటిరో యంటివి కన్నమాత్రమే
యే మని చెప్పవచ్చు నొకయించుక భేదము లేక యాయనే
మే మయి యున్న వారమునుమీ వికచాంబుజపత్ర లోచనా. 168
- ఆ. తీగములను గ్రుంకి దేవతాసేవలు, చేసికొనుచుఁ బెక్కువాసరములు
గూడి యతఁడు మేము గోకర్ణమునయందు, నుంటి మనిన మచ్చెకంటి యలరి. 169
- క. ఎక్కడ గోకర్ణం బన, నిక్కడి కది యెంతదూర మింతకు నతఁ డీ
చక్కటికి వచ్చునో లే, కక్కడ నే యుండి యవలి కరుగునొ చెప్పుదా. 170
- క. అని రాజవదన మాటికి, ననురాగము లేటపడఁగ నాడెడుమాటల్
విని జేజేరాకొమరుఁడు, వనజేక్షణ కనియె నలపు నడ్డికిఁ బాఱక. 171
- క. వేమాలు గుచ్చి గ్రుచ్చి, డే మీ వడిగడవు మన సొకించుక నీ కా
భూమిశుమీదఁ గలదో, తామరసదళాక్షి నాకు దాపక చెపుమా. 172
- ఉ. అక్కఱతోడ మంతనమునం దిటు వేఁడెదు గాన నెంతయున్
నిక్కము గాఁగఁ దెల్పఁ దగు నీ కటు లైన నురేంద్రసూతి యీ
దిమ్మన నున్నవాఁ డనుచుఁ దెల్పినతోడనే మాటలాడకే
యొక్కడఁ బోదువో యని యొకించుక సుశయ మయ్యెడుం జెలీ. 173
- క. అకన్వడి యతివేషము, జేకొని యెన్నఁడు నీకుఁ జెలి నె యెన్న
ళ్ళో కలదు వచ్చి యింకిను, నీకలక మించు కైన నీ వెఱుఁగవుగా. 174
- క. నీకై తపంబుఁ జేసెద, నీకైవడి దాప నేల యే నర్జునుడక
లోకోత్తరశుభలగ్నం, బో కోమలి నేఁడు గోర్కు లాడఁగూర్పఁగదే. 175
- ఉ. నా విని యావినీలకచ నవ్యమౌగం బటు గొంత వంచి యెం
లే వెఱ నివ్వెఱక మునిగి యీతనిఁ బార్థునిఁ గా నొకింత ముక
భావమునం దలంచియును నమ్మక యమ్మక చెల్ల యూరకే
సేవ లొనర్పు చుంటి నని పిగ్గున దిగ్గున లేచి పోవఁగదే. 176

తే. ఏల పోయెను నిలు నిలు బాల యనుచుఁ

జిలునగవు నెమ్మొగంబుఁ జెంగలింపఁ

దమకముఁ లేచి మరులేచి తత్కరాంబు

జు బొడిసి పట్టెఁ జే సాచి సత్యసాచి.

177

క. పట్టిసమాత్రినె దేవకి, పట్టిక రాజ్యము లలాట పట్టిక చెమటన్

వెట్టె గగుర్పొడిచెం జను, కట్టకయిసుచుంతి వీడెఁ గట్టుంగొంగుక.

178

క. మరుఁ దపుడు బేసితూపును, ధరియించియు నేమి చెప్పఁ దరుణి శ్చరునిక

సరికోలలఁ బడ నేనెక, గొరవంక రొదల్ చెలంగఁ గ్రొన్నఁవింటిక.

179

క. ఆరీతిం జేపట్టి వ, రాశోనాక వేదిమిఁదికై రాఁ దిగువక

మారము వెస నరుగక యొ, య్యారిముగా నమ్రవదన యై యుండంగక.

180

క. ఏ మును చూచి యెలుంగ నిను, నీ మును ననుఁ జూచి యెలుంగ వీవును నిపుడి

ప్రేమలు వినుకలి నేనై, నై మన కిర్వురకుఁ బర్యేఁ బర్యేదుముఖి.

181

ఉ. శారికపారికంకణము సద్దున కంటుట గాదు కేలు మం

జీరర్పుశంర్పుశధ్వారిఁ జేయట గాదు పదంబు లంచనా

గ్ధోరణిమాధురీమహిమకుక శుక మానట గాదు చెక్కులొ

సారసగంధి నాకొటకు సారెకు వేఁడెనుజాడ లన్నియుక.

182

క. చిలుకలకొలి కిది నాతోఁ, బలుకంఁగాఁ గొంత సిగుపడియెను ముంజే

చిలుకా నీతో నైనను, బలుకంఁగా రాదె పలుకు బంగారటవే.

183

మ. రతికిన్ భారతిక వినోదకథలం బ్రాగల్భ్యముక జూపి త

త్పతులం గూరిచి మాటవాసిఁ గను పెద్దల్ గారె మీవారలా

చతురత్వం బిటఁ గొంత గాఁబడ నీచంద్రానక గూర్చి నక

బ్రతికింపం గదె మద్దుఁగీరమ సుధాబంధూభవస్థిరమా.

184

ఉ. చంపకగంధిమోవి సరసం బగుబింబ మటంచు పట్టిలే

లింపు తెలుంగుతోఁ దమి దలిర్పంగఁ బల్కినఁ జెక్కుగీఁటి ని

న్నింపున మద్దువెట్టుకొని యెన్నఁడు మన్నన నేయ మన్నదో

పెంపుడుఁ జిల్క నిన్ను దనిపింతుఁ జామి చెలి నన్ను నేలిం.

185

క. అని కేళిశుకముఁ బలికెన, మన మలరం గలికి వలికె మాటలతియ్యం

దనమిం తం తనఁ గూడని, తనయధఃసుధాసమగ్రితం దెలుపంగక.

186

తే. మేరలా యివి మీయఁతవారలకును, బెద్ద లున్నా రెఱిగి వార పెండ్లి నేయఁ

గలరు వేగిరపా టింత వల దటంచు, విన్నపము నేయరాదె యోచిన్నిచిలుక.

187

- తే. అని యుచితరీతి వెలయున నాడునాతి, రసికముద్రకు మిగులమానసముగరఁ
వైపయిం బ్రేమ యగ్గలం బై పెరుంగ, నవ్యసూతి నొడంబడ ననుఁ గిరిటి. 188
- క. మీనా రెఱుంగుట యెన్నఁడు, గావించుట యెన్నఁడి-కఁగఁగ్యాణంబున్
నీవేల జఱపు నడవెను, రావే మాతాడ కిందు రాకేఁగుముఖి 189
- సీ. నన్ను గాంధర్వంబునను బెండ్లి యాడవే, సిగ్గల పడియెడ చిగురుబోజి
రతిఁదేల్చి చుదవసామాభ్య మేలిపవే, తల యేల వంచెదే జలజగంధి
చెలులు వచ్చెదరు నాతలపు లీడేచ్చవే, తడ వేల చేసెదే ధవళనయన
మది నిచ్చగించి నామ-వియాలింపవే, కడ కేల పోయిదేకంబుకఁతి
- తే. మనసు దాపంగ నేటికే యుపమాంగి, చలము సాధింప నేటికే చంద్రవదన
మాటుమా టాడ వేటికే మధురవాణి, చింత నేయున నేటికే దుతిగము. 190
- క. గబ్బిచురుం దొఱవెలుంగక, గొబ్బునఁ బై బడుగు నీవు గూడనివారల్
సుబ్బినఁ గాగ్యం బెక్కడఁ, దబ్బిబోబ్బ వాక పూర్వతనబిబ్బికా. 191
- క. మీఁదక వియోగసాగర, మీఁదక గలవాలతాంగి యే మెలుంగ వయో
యూనా డన్ను మదమఁడు, కోదా డనువాఁడు బిగువు కొనసాగునొకొ. 192
- క. ఏలే యాలేఖ్యాకృతి, యేలే ప్రారేయకరముఖి చూడ వయో
యేలే శైలేయ స్తసి, యేలే బాలేయనిటల యే లాఁతిఁఁటే. 193
- సీ. ఆహార మిం పోకుచాగ్రహాఃక యున్న, నాహార మింశఁ గా దబ్బవదన
చెఱకుఁబా లాదవునాతెఱ యీనిచోఁ గఁతు, చెఱకుఁ బాలాదునే చిగురుబోజి
కళలు దేరెడునెమ్మిగఁబు ముద్దిడ కున్న, గళలుదేరవు సుమీ కఁబుకఁతి
వలఁతేనిదురమున నలరింప కున్న, వ్వల రే నిదురరాదు కలువకఁతి
- తే. నేఁడు గాదు గడప్రేమ నీకు నాకు, నాటి యున్నది మది జిన్న నాటినుండి
యిటుల నేకాంతసమయ మెన్నఁటికి దొరకు, నేల తప్పించుకొనియెదవే లతాంగి.
- మ. అని బాహాపరిరంభసంభ్రమరసాయ తైకచిత్తంబున్
దను నీక్షింప నెఱింగి యందియలమోఁతెన్ గెకినుల్ రా సఖి
జను లేతెంచి రటంచు నే మెఱుగి వాస్త-బున్ విడం జేసి నే
ర్పునఁ దప్పించుక పోవ భూవరుఁ డనుం బూఁబోణికిం గ్రమ్మున్. 195
- క. కలహంస కేకికుకములు, పిఁపిల నేతేర నీవు వెంచిన వనిగా
తలఁచెదవు మరుఁడు వైఁ గా, వలిఁ బెట్టి దెఱిగి తిరుగు వనకాతముఖి. 196
- క. వెలిదమ్మికలువకొలఁకుల, యెలదెమ్మెగ లొలయ వాని నెగఁ బోయుచు నో
చెలి జుమ్మని నిరహులకుం, దలదిమ్ము కుటించుఁ దుమ్మెదలది మ్మిచటన్. 197

సీ. కలకంఠి నీకటాక్షము గల్గ నిన్నాళ్ళు, మరుశిలీమఖము సరకు నేను
నతివనీయాభిముఖ్యము గల్గ నిన్నాళ్ళు, చందమామ నొక్కిత సడ్డ నేను
రచణి నీప్రీతువచనము గల్గ నిన్నాళ్ళు, కలికి రాచిలుక లక్ష్మ్యంబు నేను
గొను నీకరవాలంబు గల్గ నిన్నాళ్ళు, లేచువిచిగురాకు లెక్క నేను

తే. జూడక మొగంబు ద్రిప్పి మాటాడ కిప్పుడు, చేదిగిచి పట్టుక పాకు చేసిపుడె
యేమి పుట్టునొ కైలాట మొకమీద, మగువదను లేక నిడనాడఁ దగు నెనీకు.

క. మొక మెఱుక కలదు గదవే, మక గాంతునియనుఁగు మేనమామకు నీకుం
దికమకలు నేను వలదను, మకటా మేడపయి కేగునపుడైన చెలీ. 199

వ. అని యనేకప్రకారంబులం దనునో గాగుంబు లేటపడం బలికినఁ జెలుల నఱు
యునెపంబునం బరాకు చేసికొని చిలుచెచుట కగ్నిమ్మనె మొగంబు మకరదబింగు
కందలితారవిందంబుచందంబునం దనర సరవీడుకుచ్చిళ్ళ నెత్తి చెక్కుచు నొక్కిం
త బాటుపయిగ్గంటఁ జక్కం జేక్కుచు నొక్కింత వదలావేనలి నలవరింపుదుఁ గొం
దొక చెదరుపాపటఁ గుమగుకొప్పుదుఁ జక్కగనిల్తుఁ డెక్కడ వెన్నాడునోయకు
భయంబునంబోలె నించుకించుక తిరిగి చూచుచు ననుగతకేకిరాసంబులనై వె
గటునంబోలెఁ జలించుచు నియ్యోళ్ళ పు సకియలకుం జెప్పకుచునిగాచిల్కకుఁ ద్రియం
బునెప్పుడు మగతేటి యుత్తియూటని ప్రమాదకలకపోలిక నగునాగుతోసోలికప్పు
రంపుటనంటుల నంటుదాక్షిణ్యపందిరుల తెరువులఁ బూజేనె కాలువలు నాఁటి చెంగ
లువబావులదగ్గఱ కుంకునునీటికేళాకూళియోనవట్టి వట్టివేళ్ళ గప్పగంబులనీడ వ్రీడా
భరం బీడిచికొని పోవ నివ్వినంబున. 200

క. ఆఘమనిఁ బాసి మాజీ, రాఘోషము మెఱుగు నరిగె నతఃపురికికొ
వేళునజనుఁతళుక్కఱ, మేఘులు నెడఁబాసి పావుమెఱుగో యన గన్. 201

క. ఎటువఁటి నేర్పరి నిశా, విటువల్లుకు నడుమ నిల్చి వెదసింగిణిచే
నటు చూపిటు నిటు చూ పటు, బటుగ నును నే నె నానుభ ద్దాగ్జునులన్. 2 2

తే. కోప మగువారి బెదరించి కూర్చ నేర్పు, గూడకను గారి దమిగొల్పి కూర్చనేర్పు
గొమ్మలకుమగలకుఁ బెట్టి కూర్చ నేర్పు, జగతి నెఱిగియుపకారి శాబ గారి. 203

— ఆశ్వాసాంతము —

కా. దాక్షిణ్యకరమూర్తి పోడశమహానానాదిభూక్తియ
దాక్షా యాభిరతదీపగతుణకళాధారంధరీపత్స్యసా
వీక్షా కాశ్యకీర్తివైభవరమాభ్యుచ్చోళ సింహాసనా
ధ్యక్షా దుర్దమరాత్కిరీటదళనై కాక్షేయనా.

క. కలహారంభణకాతూ, హలపులకితభుజపరాకృ మృతవానా
జలమగ్నవనీమగ్న, స్థలదుగ్ధాహార్య దుగ్ధసామ్రాజ్యనిధి.

205

భుజంగప్రయాతము. ఆరాతిక్షయమాభ్యర్థి నాంచత్కృపాణా
నరాధీశ్వరాకారనాళికబాణా
స్థిరానందసారామసేవాధురీణా
విరాజచ్ఛతుష్టషణిచ్యాధురీణా.

206

అద్యయ. ఇది శ్రీమూల్యనా గానుణవర ప్రసాదలబ్ధప్రసిద్ధసాగస్వతసుభాసారజగిత
యశోలతా కూర చేచుకూర లక్ష్మణా హత్య తనయ వివయ ధురీణ సకల
కళాప్రదీణామృతేంద్ర రఘునాథ భూపాలదత్త మాస్త ముక్తా
కటకవిరాజమానవేంకట కవిరాజ ప్రణీతంబయిన విజయ

విలాస-బను మహా బ్రహ్మంధంబునందు

ద్వితీయా శ్వాసము.

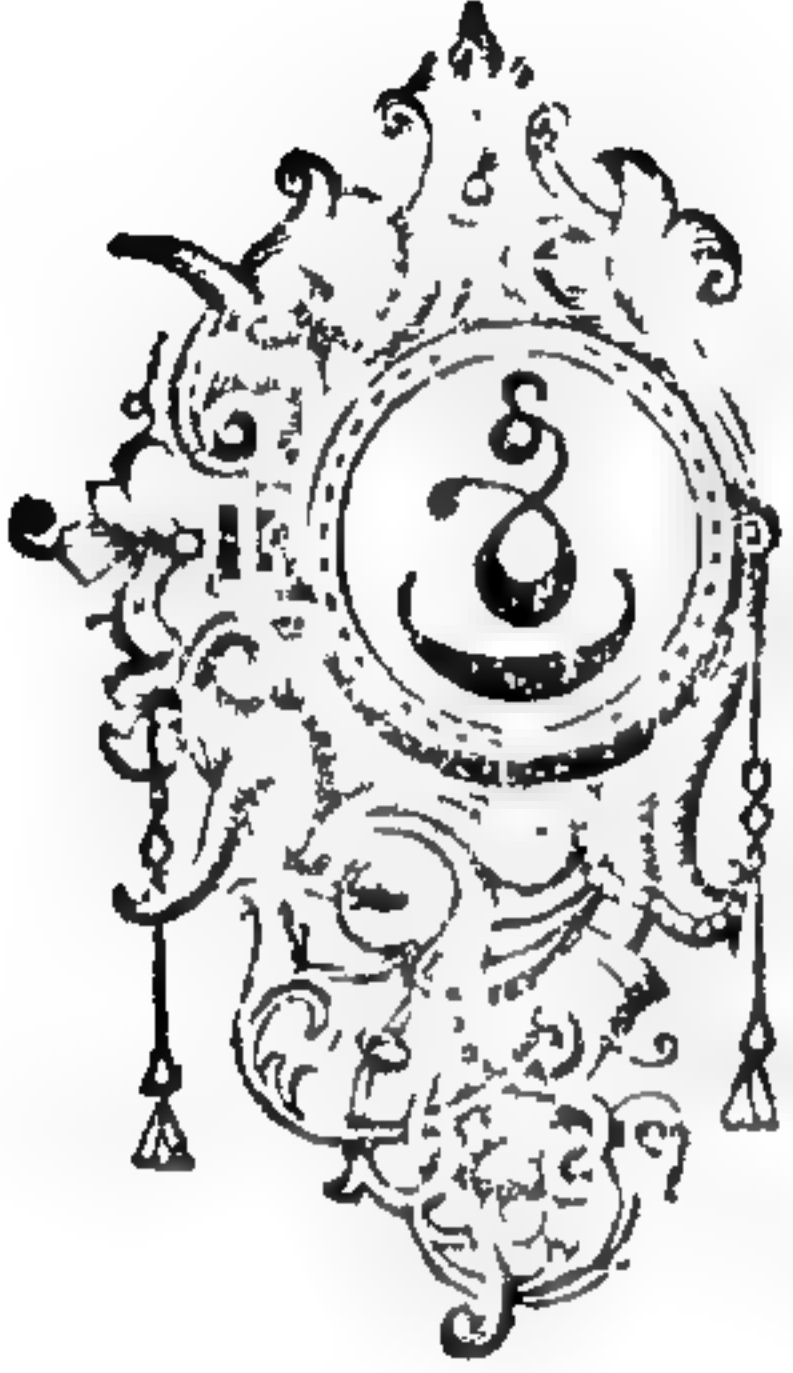
శ్రీ

విజయవిలాసము.

తృతీయాశ్వాసము.

—*—

ధున్యశాన్యధైర్య

త్వాధమాగ్ధ్య మాదిగ ర్భేశ్వర వి

ద్యాదికవితరణవీక్షా

రాధాసుత యచ్యుతేంద్ర రఘునాథవృషా.

1

తే. అవధరి పుక థాకగ్ల నాతివేల, వాన్ల లైకట్టిడివ్యచువాన్లలకును
తతసమ స్తపు గాణక థాశతాంగ, నూతుఁ డై నిలసిల్లె ననూకుఁ డనియె.

2

క. ఆరీతి నతిపుగమున, వారీతిలకము నభీజనులులు గొలువం
జేరినపిమ్మట మదిలోఁ, గూరిఁపిమ్మట విరాలిఁ గొని వరుఁ డుండెన్.

3

తే. కృష్ణవసునుతి రుక్మిణీకీవాణి, వచ్చి భోజన మిడఁ దల వంచి యగ్గ
లంబయి చింత వలసి యొల్లమి నతఁడు, సొగటులను బోయి కసిగాటులుగ భుజించె.

తే. మునుపు నైఁపదు స తోషము భుజింప, వెనుక నైఁపదు చింతచేసెను భుజింప
బాలఁడ నున్న యపు డెడఁబాసి ఁడు, నొక్కతీ రయ్యె భరతివంశోత్తమునకు.

4

ఉ. ఎక్కడఁజన్మడైనఁ దరలేక్షణ వచ్చె నటంచు లేదు నే
దిక్కుఁ జూడఁ సుదతీరుణిప ల్కరి యాలించు నే
చక్కఁ జనుక్కుమన్న నలజవ్వని మై సిరి యంచుఁ జూచు న
మ్మక్క కిగిటిమోహసముదగ్గిత నే ననవచ్చు నయ్యెడన్.

5

ఉ. చక్కెరకెంపుమోవిఁ గని సారెకుఁ జిల్క మొగంబు వేడఁ గాఁ
జొక్కపుఁజిల్వకప్పుజడఁ జూచి మయూరము లట్టు సాఁపఁ గాఁ
జక్కవితమ్మిపూ వడుగుజాడలఁ గన్గొని జహంసముల్
తొక్కుడుపాటు చెందఁగ వధూమణి వచ్చుట లె మ నెమ్మదిన్.

6

తే. మారుతమ్ములవాడికి మలయకూట, మారుతమ్ములవేడికి మట్టుమీఱు
చంద్రోరణమ్ములకు శుకశారికాలి, చంద్రోరణమ్ములకుఁ జాల జలదరించు.

7

చ. విరహిణులు గలంపఁ గలవీరులు వీ రని తమ్ముఁ జేర న
య్యుగుకుచనాలుఁజూపుచు నోగుట నంకము కాఁగ మీనముక్

8

హరిణమునట్లు నే తమశరణులు నోడెనొ కాక బాలిన్

గరఁపఁగ రాదె యేల ననుఁ గ్రాఁచెద రీచుక్కఁగఁబాంఘనన్.

9

క. ఇన్నాళ్ళు నేన నేయుచు, మన్నదియు బోయె నే నయో కాఁగిలి యి

మృన్నంతఁ జదువఁ బెట్టఁగ, మన్నమతియు బోయె నను టహా నిజ మయ్యెన్.

తే. అంతిపురమున కరుగువో నింతి తిరిగి, మోరగాఁ నామనపుకు శృంగారరస మ

పారముగ నుబ్బ బాలెత్తె నారదాని, చలమనోహరలోచనాంచలమ చెలచు.

11

సీ. అర్జునుం డను నేనె యని తెల్పింతనే, మిట్టిమీనై పడె మెలఁతచూపు

గాంధర్వమునఁ బెండ్లి కమ్మచునంతనే, పచ్చకప్పుర మయ్యె భామపల్కు

బలిమిమైఁ బట్టుంగఁ దలకొనునంతనే, యొకబంకి క లయ్యె నునిదపిఱుఁడు

సాలపుఁబయ్యెదఁ దేటి చూతు నన్నంతనే, పచ్చపూసామెఁబో పడఁతియగు

తే. పేరు వివరించి నే నేల బేల నైతి, గోర్కి యెఱిగించి నే నేల గోల నైతి

బలిమిఁ బైఁ బడి నే నేల బయటఁ బడితి, బత్తి గనిపించి నే నేల పలుచనైతి.

సీ. తెఱవ కస్తూరియక్కదీర్చి వచ్చినటెక్కు, గీలునామము నాఁటితీరుగేరు

దన్వంగి వలిపంబుఁ దాల్చి వచ్చిఁదీవి, వన్నె గట్టిననాఁటిచెన్నుఁ దన్ను

నాల్గంటి కీల్గంటు వైచి వచ్చిఁచెల్లు, జడ యల్లకొనునాఁటిసపురు జౌరు

నొయ్యారిమెఱుఁగుసా మ్మాని వచ్చిఁనీటు, మణిభూష లికునాఁటిమట్టుఁ దిట్టు

తే. నాతిరాయంచగుమిగూడి నడుచుమురువు

చెలులు గొల్వంగఁ జనునాఁటి సాలపు నలఁపుఁ

జక్కఁడఁములపోలి వైచంద్రసుఖి

నిచ్చలపురూపు లెన్నెఁగ నింపు నింపు.

13

ఉ. మిక్కిలి తేటిమాడ మిఱుమిట్టులు గొల్పుఁ జరించునప్పు డ

మృక్క దళుక్కునకొ మెఱసిన ట్లగు నే మన వచ్చు నద్దిరా

చొక్కఁపుఁ బైఁడిబొమ్మ నునుచున్ జను లాడిన నాడి రింతెకా

కక్కడిదోయి పో యలమృగేక్షణమేనికి నక్కదానికిన్.

14

ఉ. చిత్తఱుఁ డర్లి తూపుమొన చేసినఁ జేరుఁగ నిమ్ము పై ధ్వజం

బెత్తిన నెత్తనిమ్ము వదియించెదఁ గల్గినమాట గట్టిగా

నత్తంశాయతేక్షణకటాక్షవిలాసరసప్రవాహముల్

కుత్తుకబంటితామరలకుం దలమాన్మలు గంగమీలకున్.

15

క. అని తార్కిక బాము నేకకు, నని యెప్పటివలెనె తిరిగి యరుడేర దొడ్లో

యని యాస నేయు వచ్చిన, నన్యతోదరి నింక విడువ నని తలపోయున్,

16

సీ. విరహాన్ని కోర్వక విధి దూఱుకొనెడు తా, దపసివేమం బేల తాల్చి నాడు
కడలేనినెకలఁ గందెడుఘనోదనువేళ, దెలిసియుఁ దా నేల వలచినాడు
కుకళారికార్భటులకుఁ దల్లడిలెడుతా, నుపవనంబున నేల యుండినాడు
కరగతస్వము వోవుకరణిఁ జింతిలెడుతా, వెలది నేటికిఁ బట్టి విడిచినాడు

తే. నేరముల నెంచెద మటన్న నేరికైనఁ, గలవు పరికించి చూడ వందులకు నేమి
యంగసాంగత్యపాఠవశ్యముఁ గాక, యెఱిగి యుండి నతఁడు చేయేల విడుచు.

తే. ఉనికి శృంగారవన మటు యొంటిఁ దగిలె

నటు విరహి యంట యెంత నేనుఁడు కిరీటి

నసమశకుఁ డింకఁ దనవైతి యగులలాట

లోచనుని గెల్చు నని దయఁ గాచెఁ గాక.

18

క. ఇటు లాతఁ డుండఁగా న, మృక్కిలాలక యత నచటఁ గునుమశర్కారీక
బెటిలిపసిఁడి పొన్నువై, ట్టిటు వడి తనలోనఁ దా నె యేకాంతముఁకా.

19

క. ఏఁ గోరిఁచెలువుఁడె ననుఁ, దాఁ గావలె నంచు వచ్చి దగ్గటి వేడం

గొంగిలి యీ కిటు వచ్చితి, నాఁ గా దని పెనఁగి యెంత యవివేక మయో.

20

ఉ. దిగ్గఁ లేచి న స్థితఁ డతిప్రమదంబునఁ జందమామ తా

నిగుటరంగుమీఁదికయి నెమ్మిఁ గరాబ్జము వట్టి యాడ్చినకా

దిగ్గఁ గవుంగిలించి సుఖనీరధిఁ దేలఁగ నీక నా కయో

నీ గ్గనుపేర వెంటఁ బడఁ జెల్లు నొకో ప్రతిబంధ మయ్యెడకా.

21

క. తొల్లిటివలె నేవకుఁ బో, జెల్లునె మావారు పెండ్లి సేసెద రిదిగో

నెల్లిఁ దమ కంచుఁ బలికితి, నెల్లిద మగుఁ గాదె తిరిగి యే బైకొన్నన్.

22

సీ. ననుఁ దా వలచిపడ్డనలకువల్ దీరంగఁ, గైసేయ నెన్నఁడు గలుగునొక్కొ

పెనఁగి చే విడిపించుకొనిఁ నేరమి పోవఁ, గెలవ నెన్నఁడు నిల్వఁ గలుగునొక్కొ

ప్రియ మెఱుంగక యడ్డపెట్టుతుందుడుకువో, గల్యాణ మెన్నఁడు గలుగునొక్కొ

మోహతాపము దీఱ మోవిచక్కెరపానకమున నెన్నఁడు దేల్పఁ గలుగునొక్కొ

తే. యొంటి శృంగారవనములో నునిచి వచ్చి, పట్టి నెంజిలియెల్ల వో శాన్పాల

తిలకుఁ జీర్పంగ నెన్నఁడు గలుగునొక్కొ, యాముకచినినకుచకుంభసీమయందు.

క. అని యెంచరానికొర్కులు, మనమునఁ దలపోసి భావమగ్నతచేతం

గనుమూయుఁ గలసిసట్టులు, గని గంతస ముందుఁ దెలిసి కళవళ మందుకా.

24

సీ. ఉదయ ద్రియైగలి నొరసి మీఁద వెలుంగు, జలజారి వేడివెన్నెలు గాయ

వారుకంటిసెగ కోర్చి యాటి లేటిసమారు, డేరుఁ జిచ్చుటవాడిములుకు లేలుఁ

- బాముకొఱఁ తోడ సాము చేసినగాడ్పు, వినపువితై సోకి వెగటు చూపఁ
గ్రాచాచలముపోటుగఁ టి దూరిఁ రాజ,వాసము ల్వడి హళాహళులు సేయ
తీ. వేగుఁతకు వలవంత వేఁగుఁత, నంతిపురమున బ్రతుదవసాంతరమునఁ
'గృష్టకృష్ణా!' యటంచు నాకీరవాణి 'రామరామా!' యటంచు నారాజసుతుఁడు.
క. చెలులు ప్రసంగవశమృత, నలరెం గడువిజయభవన మున న్న వలా
దెలియ వినుం గలయఁ గనుం, బలుమలు బా గౌఁ గిరీటిపచ్చ లటన్నక. 26
క. మనమున నున్నది మొగమునఁ, గనిపించుం గాన గట్టిగా మదిలో న
ర్జునభావ మనికి నపు డ,ర్జునభావము మొగమునందు సుదతికి నిల్చెక. 27
నీ. పులకించె మే నేమి తెఱచుకొంటివె యంచు, మేలంబు పచరించె మిత్రనింద
యిన్నాళ్ళవలె మన సిచ్చి మా టాడవే, యెందు దృష్టి యని కాళింది దెగడె
జెలి వెఁడ్లికఠిఁ జెప్పఁ జెవి యొగ్గి వినవేమి, కలదు లే యని గేలి సలిపె భద్ర
వలపువాసన మించె గలికి నీ మొగ మంచు, ద్రిస్తరి నెఱపె నుదంతి గొంత
లే. బాంబవతి నవ్వె లతుణ నరస మాడె, నే లగడు సేనెదరె ముగ్ధరాలి ననుచు
బలికేరుక్మిణి సక్య క నిలిపె నపుడు, చిన్నిమఱదలిమోహంపుజిన్నె లెటిగి.
క. అంగన యిన్నాళ్ళును మిని, చెఁగటికిం బాటిపాటి సేవలు గావిం
పంగాఁ బోదువు నేఁ డటు, తొంగియఁ జూడవతఁ జేమి దోసము సేనెన్. 29
ఉ. అక్కఱఁ జూడ వేటి కల యచ్చిక బుచ్చిక సేయు నంచలం
జెక్కిలిగొట్టె జేమిటికిఁ జేరఁ వచ్చి-నుద్దుఁ జిల్కలక
ముక్కుమొగింబుఁ జూడ కటు ముట్టను బొమ్మనె దేల బోట్ల నో
చక్కెరబొమ్మ నీ వెగటుబాడలఁ జూచిన విత లయ్యెడుక. 30
ఉ. ఎవ్వనిఁ జూచి మేలుపడితే యరవిందదళాక్షి నీమఁ
బెవ్వఁడు సొచ్చెఁ జెప్పఁగదవే మదకోకిలవాణి నిన్న నే
దెవ్వనిచెల్వ నీయెదుట నెన్నఁ బడెక వినతాంగి నేనె కా
కొవ్వ నీకుఁ బ్రాణపద మేటికి దాఁచెదవే లిలొదిరి. 31
ఉ. బాలసమీరణంబు పయిపాటున నించుక సోకినం గడుం
దూలుచు నుండుఁ గౌ నల విసోదపునఁద్దులముద్దుఁజిల్కెవై
ప్రాలినఁ గందుఁ గేలు పువ్రవంటిది నీ నునుమేని దేగతిం
దాళు నయో నయోగళిభి దా నెడలోఁ దరికోఁ దలొదిరి. 32
క. అని పారికి వా రండలు, మనమున దోచి టు లాడుమచ్చికమాటల్
నిని సిగ్గున నయ్యెలజ, వ్వని యూరక యన్ననపుడ వారలలోనక. 33

ఉ. లెంకఁగ నేలుకోఁ గలదులే నగని దరితీపు నేసి మీ

నాంతునిపాద మాన చన మాదట వేచిన మాటు కల్కఁగాఁ

గొంకెను నంచు మీ రిపుడు గోలని చూడకు రమ్మ నేర్చుఁ బో

చంకలబిడ్డ లూడిపడ సారసలోచన మాటలాడఁగన్.

34

తే. క్రాగి యున్నది మిగుల నంగంబు చూడఁ గలగించుచు చున్నది కలనోయేమి
సోకు డల్లపన్నాస్యసికే చూపవలయు, భామ : ని పల్కె వాసత్యభామ ఎగుచు?

క. ఈలీల నుండి మన మిటు, మేలము లాడ గ నేమి మిడిమేలమొ యం

చాలా పత్య సుభద్రహి, తాళుల కినుచుంటి యారహస్యఁ దెల్పెన్.

36

క. గుసగుసలఁ బోయి వలపుల, కిసమస లని తెలిసి రసికకిసలయసాచున్

దినకిసలకునుమవిసఁచు, వెసచుసలక తెచ్చి శిరవిధిలాలసలై

38

కా. పన్నీటక జలకంబు లార్చి చలువల్పైఁ గట్టఁగా నిచ్చి మే

న న్నిందారఁగఁ జందఁ బలఁది విన్నాణంబుగాఁ గప్పరా

న న్నామం బిడి కొమ్ముడిక విరిసొంబున్ నింది హాసభున్

చన్నంగ్రేవలఁ దార్చి రిప్పుడు చెలుల్ చంద్రాస్యకు న్నేర్పుకన్.

40

పీ. బోటి మధువ్రతంబులను దండము పట్టి, మకంద మధువింబునుఁ దిల్కెఁ

జెలి గంధవహున కంబలిఁ జేసి నెత్తావి, పువ్వగుత్తు లరోజమున నమర్చ

నారి బిసాహఃపాళిఁ బ్రణమిల్లి, నవమృతాశలులు బాహువులఁ గూర్చె

సకి గెందలిరుదిండులకు వందన మొచ్చి, చిగురుటాపలు పావయుఁగిఁ జీర్చె

తే. సరగ నిటు లందఱును మీప్రపాద నునుమఁ, బంచసానుక దీవతాబలము నెల్లఁ

వేడికొని తగినట్లు కావించి రపుడు, చంచలాక్షిక శిశిరోపచారవిధులు

39

తే. కలయఁ బన్నీరు చిలికి శ్రీంధ నఁబడి

విరులు పైఁ దార్చి నల్ల దొప్పెఁ దరుణిమేటి

మగని నరు గెల్వ నలరాచమాసటీఁడు

పూజ నేసినయ్యజరాజ మనఁగె.

40

ఉ. అంగనగుబ్బచన్మెఱుంగుటందపు మేలిపసిండికుండలం

బాంగఁ దొడంగె బొట్టెఁగఁ బూసినగందము తాపవహ్ని సు

పఁగికటారిసీరునకుఁ బాలును బియ్యము లేనిపొంగఁగ

పొంగ లటంచు నయ్యలరుఁబోఁడులు సారెను గేలి నేనుఁగన్.

41

పంచచామరము. మెఱుంగుఁబోఁడి కిట్లు చల్వ మేర మీఱఁ జేసినం

గుఱంగట న్నిలఁగరాక కూర్మివెచ్చ హెచ్చఁగాఁ

దజులించి చింతతోడ మాటి పక్కి రంత వే
వలుక వరుక మున్నుగ కిమ తోకోలాదులక.

42

క. విరివిరివాడవు గదా, శరణాతు లై పాదపనులను రక్షిం
తురు గా కిటుల నుపేక్షి, తుర పైకము గూడఁ జెట్టె దొడఁగుచు మదనా,
క. అలరువిలుకాడ వచ్చుము, చిలికని నెలఁచేల సామిక్కి గాచె యె
గుల నెచఁగ వి డ్లొక్క, గం. వారిఁ దోడు చల్లకడవలవారే.

44

ఉ. చక్కనివారిలో మిగుల జక్కనివాడవు గా నీకె నా
చక్కనివారి జనుగ్రు వసంతుఁ గూరుచు కొంటి కుద మా
జక్కెరవిరిరిర జ యకసక్కు మదే మని కూర్చుకొంటి న
మ్మక్క యమి పకిం యిస నూయిం పి మ్మెర నాలిబూతముక.

45

తే. రచకు ట్ట ట్టానా. . . . . నైరి, కం. బోలెనయ్యు శేఖరుఁడు వాడు
మేనమా నని చూడస ముచు చలమి, యకట నైవచ్చు టెఱుగవే నారికమా.

క. తరుణియు త వి యాసునా, బింత లెమనిన్న గం. దిపుగొండ యిటుల్
పురికొల్పెనె తానుం గా, మ. కొలఁనలెమను వలయమరుదంకురమా.

47

క. తెమ్మర నీ కు తెమ్మె, గచ్చివిలుకానిదొవు గ వ్మని నెలఁ బై
రమ్మని యిరికికునికి, గచ్చి గానితేపి ముదగ విచ్చితివా.

48

పంచామము. దొహియి మిక్కిల జల్ల గాఁగ జూడుఁడో సమీరకం
జహారులార ముట యాని శ బరారి గూడి యా
గోహారు నేమి నెల యాచకోగలోచనక భుజం
గహారుపాద మని మి ట్ట గాఁక లింక రేచినక.

49

క. కల పెక్కి డ లేదా యా, యలిపంతలతలనె వేగ నా యేచ కికం
జలికాలదొచ్చి పడవుక, చలి మిక్కిలి వససుపేద శీతలపాదా.

50

చ. శివుఁ డిటు రవ్మటంచు డము చె నినచోఁ దల తెక్కి తుగ్గివై
భవమునఁ జూచచో నడగు పట్టితి వే మనవచ్చు, నీగుణం
ఁవు - వు - ఁది. కొ సిగయూ : డక యున్నను గామ్యు బట్టుకొం
దువు వారిణాంక వేకొఁగనో గద సనడకల్ దలంపకక.

51

తే. కలశవారాశి బట్టుట క పెం యుట, శైలచాపశోధివాసంబు గనుట
యవ్వరికి - టుర - కు - ట యిరిగి - ల, కూట చు నేమి ముజుద్ర నేటనుండి.

తే. భవజాత ర్తికము పులు కడలి గ శంబు నిన్న నొక్కటిగ నెంచి
త్రాగిరిలబోసికొమ్మని నగ వారు , కిచ్చ నీచుచియిక నెంచ నేల చంద్ర.

- ఉ. చక్కెరమిట్టి రాజు - గచాపునో నేరి చి కళ్ళవా
దెక్కడ మిట్టి వీవు మనుఁ డెక్కడ నుండెను నీ పూరుగు
దెక్కడ నుండె నిగు వడ రే మిపు డాశ ద్భ్రష్టశేష
రక్కాని క్రమము బ్రతికి రాగ వజ్జీయి వాగు గా శరీ. 54
- క. మాకలకంఠియు నీవును, నేకగ్రీవముగ నుండు రిన్నాళ్ళు నమో
కోకిల యిపు డే లలచెను, నీ కగు నే యుగును కోడెనెగుల ద్రావణ. 55
- క. కొమ్మపయి పక్షపాతము, నెమ్మోయి నెఱపుచు నీదేల యే చెద వకటా
కమ్మగ నవాతుచక్కెర, కర్మిగ మా టాక తనగ నలకంటవగా. 56
- ఉ. కల్లరిత్రామ నిప్పుకిలు కైకొనుకేకి చకో-సాఫీరిం
జైలివ జెల్లు గాక సుస్తీజవిపయి నిగుళ్ళు మేసి భా
స్తిలైకమీ కయో విషము చిల్కెగ వే కిలు కమ్మగ బల్కెగ
జెల్లునె యోమ రాశసిక శేఖరులార వయి నుండె పుక. 57
- క. రాచిలుకా కోమలిదెసఁ, జూచితె శ్రుతి టువు లనె శుకనాగుము మీ
కేచాక్కుగ దగు వల దిక, మాచెలి కలి నీ వే మాటలు వచ్చుక. 58
- క. నుదవగుణం బని చాలగ, మని నమ్మితి మ్మి మొక గు మనిగా దగునే
యది యును గాక మదాళులు, గద తుమ్మెదలొక వెటుగా నాడెదరే. 59
- వ. అని బహుళారనిరాకరమనుకారచమత్కార యు గానగుడ నీప్రకారంబున. 60
- క. శరదబుర్రులు మాటికి, శరదబుర్రులు దలఁపఁ జూల్ నిలుఁ డందుం
దరుణీరుణి వేసరి యా, స్తనసుమాదులను జూసి శాపముచేరక. 61
- నీ. ఈకొవ్వెరులు గోమి నెలకు మ్మెదలు చెక్కు, చెమరిప కున్న వాచిగురుబోడి
యీకొజిగురు మెక్కు కోకిలానీకముల్, వసినాడె కున్న వా వనజగంధి
యీని మెన్నెల లాసుచకోరముల్, నసుకడకు న్నవా కంబుక ని
యీతూగ్గు భుజియిండుకాతియ చలు సొట సొటను వోవన్న వా శోచివాంగి
తే వెసి రా రమ్మ కలను సుదియును చాల, చలికి శక కలి లెప్పలె యుండెనేని
వగ్గి కాముములే యాసు వానికెల్ల, నపు గు విహులయనధికి శిధి లేదు. 62
- క. చలిగాలి గర్వ మణఁపం, గలిగెం జిలువ లని యుండఁగా వానిపముక
గలిగె క్షిపావళము లయో, చెలి తప్పులె వాయున యిము క్షి యనువాగ్గ. 63
- తరల. అగు లెక్కు మిన్న ముట్లు చహంకిరిండుబలంబుతో
మృగకుదంబు నడగఁ జేయుమి మేనికప్పు చెలంగఁగా

- బగలు మీఱగఁ బాంథకోటుల బాధ వెట్టుచు నుండు నీ
తొగ తగున్ పెకవిట్టిబోయకుఁ దోడు వచ్చినవాఁడనో. 64
- క. మకర దరసముఁ జిల్కెను, చికిలిలకోరికఁ జెఱుకుసిగిజిల్లు
బ్రకటి చిరునిది యేమో, సకరాకుఁడు చేరువగలు మానఁడు చెలియా. 65
- చ. చిడిమిడిపాటుతోఁ జెఱుకుసిగిజిల బూని మధుప్రియత్వ మే
గృహగతిరావు లుచ్చాహివైవి జివుక్కు నెక్కి యుక్కునక
వెడలెనుచుండుఁ నచి నమి నేఁ డిదిగో వధ మాచరించుఁ బె
పవర లతాంగి పచ్చిసుర యాద నుమ్మగకుండు మావఁగక. 66
- తే. అనిఁ బహుంతు మనకు లో నైవఁ డు, తోయబారాతిమనజులతోవ రాఁడు
కామతూప్రలు వెనుకఁ గట్టబడును, బామ యేటికి నూగక జలవరింప. 67
- తే. అనుచు నూతనఁ బల్కి తత్ప్రాణసఖులు, దేవకీదేవి కీమాట దెల్పు కున్న
గాదామఁ జేఁ చెలియాన్న గాద దెలిసి, రతయటము తెలిసి మురాంతకుడు
శ. కల్లివి దుడ్డి నాత్మజులఁ దమ్ముల రమ్మని యేకతంబున
దల్లిరీటి యున్న తెలు గదానుభద్రకు నై-మోహము
దెల్లము నేసి ముక్ మనమదిగ గలచుట్లనే యయ్యె నందు రం
జిల్లి నాలా ముఘుఁ డెఱుంగఁ జేరుగ రాదు గదా వివాహముక. 69
- క. తిరిగివచ్చి డని యుక్కో, ధనుఁకు నీవలచి సమ్మతం పడఁ డటు గా
వున నిందుకుఁ బకుఁతిపూ, జన మని యొక టిపును గద ప్రశస్తం బయ్యెక. 70
- క. ఇరువది నాళ్ళు రేపు మొద లిగుధరోత్పిలల లచ్చటక
జరిగెదా నేటి కెన్నిదవనాటికిఁ బెడ్డి పహూగ వశ్యనూ
వరులమఁ దెల్పి సల్పుఁడు వివాహమునో పాలి గానకుండఁ దీ
వరమున ల్న వేళ కిటెవత్తు నటం బ నున్న దేవకిక. 71
- క. అంతటఁ బకుపతిపూజకు, నంతటఁ గాటగఁ బది వారి యరిగఁ బ్రలం
బాంతకు వనుదేవుని ము, ప్నంతర్దీపకున కేగు మవి యా నెరుకక. 72
- క. యదువృష్టిభోజకులజులు, గదలి రపు డనేకబాలికామణిభూషా
మృగులపనిధానపరిమళ, విదితమహైశ్వర్యనుస్థవిధవోన్నతు లై. 73
- ఉ. ఈగతి నంతరీపమున కెల్లజంబులతోడ నెఱి యం
దాగమవేద్యశాలికి నతామరపాలికి నిందుచాలికిం
ద్యాగము భోగముం జెలులమూటలు పాటలు నిత్యకృత్య మై
సాగఁగఁ జూచు చుండి రల శౌరము నీరియు సంభ్రమంబుక. 74

తే. అంత నిచ్చట ద్వారక నుదు నేవ, కీచతీనుణి తాను రుక్మిణీయుఁ బెట్టి
పెద్దలె ముప్పు సుభద్ర) బెండ్లిగొడుగుఁ, బెండ్లిపూతుఁ జేయ నపేక్షఁ జెలఁగి.

ఉ. కట్టిరి మంచులన్నమునఁ గంకణముల్ కరపఃజగంబులం
బెట్టిరి మేనుల న్నలుఁగు మేలిమ్యగీమదకు కుమంబులం
జుట్టిరి కైకికంబుల విశుద్ధహనోహరపుష్పమాలికల్
పట్టిరి పేట్రాండు) భవళంబులు పాడుచు నల్లభ బులక.

76

శా. ఇన్నా ళోప్పిది యొక్కఁ నేలివనిలో నిం పొందు నమ్మానవీ
పున్నా గంబులపెండ్లి నేయవలెఁ బూబోండ్లార రారే యటం
మి క్నీర్పుల్ దగ నొండొరుం కీలిచికొందుకొ నల్యభామాదివి
ద్యుష్టే త్రాచుణులప్పు డిర్వరకు విందుల్ నేసి రందందులక.

77

క. అంతిర్వాణి పురోహితుఁ, దంత వివాహోచిత్రీయాకాండం శా
ద్యంతము గావించుటకై, సంతసమునఁ జేరి యున్న సమయమునందుక.

78

క. సంపంగినూనె యుటైక, శంహంగి కీర్తితి కొకతె చనుదోయి పినా
లింపం గీల్పడ కట్టి నట్టియింపక గిటుగిటుని కా నొకతె చలింపక.

79

క. కలశ స్తని మణిక కణ, కలశ స్తనినాద మొలఁచు గా నొకతె వడిక

దలఁ బ్రామి పసిడికొన్నె, జలములు చెలు లంది యొసఁగ జలకం బార్చెక. 80

లయవిభాతి చలువ లొసఁగెక సరగఁ జెలువ యపు దొక్కరితె

వలఁతికన మొప్ప నొకపాలాతి తడి యొత్తెక
గొలఁదిగ జవాది నొలవెలది తలఁ బూసె నొక
జలయవాదిశాక్షి సిగ కలయసరి చుటైక
దిలక మిడియె న్నిటలఫలకమున నొక్కరితె
తెలి నిలువుటద్ద మొక చలివలిపె మోలక
గలను జవర లొకతె నులుయజమల దె నొక
లలన విసరెక సుగట్టి ములనయ కర్కక.

81

తే. ఒరగ వేసినసిగ వింత యొట ప్రఁ జూచి

బవిరి దిద్దివచెంపలబాగుఁ జూచి
వడి గొలిపి యున్న మీసముబెడఁగుఁ జూచి
యపుడు తమలో సుభద్ర) నెయ్యంపుఁజెలులు.

82

క. వాసవి త్రిదండివేరము, వేసి గవా మేలు నేనె వస జన్మిదమే
వేసికొనవచ్చు నీసి, వేసికొనం గూడ దొందు వేసము లైనక.

83

- క. దండము కాషాను బురు, గుడికరుణను మాని వెట్టిగొని కు కై నాఁ డా
ఖండలుని మద్దుఁగొన కు ప్రచ డ చి స్నేహ మ చిసన్న్యాసముగా. 84
- మ. యతివేష బాస నిన్ని నాళ్ళు నవయుగ్యానాంకక్షోణి ను
న్న శఁ డా యీతఁ డదేటిమట కనుఁగోను దెన్నెడ నీతిను
ద్యుతి యీరాజస మీ మొక బుకళ లీమొగూర్చి మీక్షిక్షణా
మృశలీలాభినయము నీసాగు నీమీసాలూ నవ్వులుకొ. 85
- క. ఈమహిమ మొందుఁ గలదే, భూసుందరియోఁ నితఁడె పో చక్కనివాఁ
డోమగువలార మును వి మానుస్మగు నతఁ మేమామ స్మగుఁకొ. 86
- క. ఈరాజు నేవఁ జేసి, వారిని గద భాగ్య మీభునమోహనశ్చం
గానునితోఁ గూడం గల, వారీయణిదే నుమీ జనఁ మాహింపకొ. 87
- ఆ. మంచిమగఁడు వలయు నంచుఁ గోరుదు నంప
మంచిమగఁడు గలిగె మఘవసుతుఁడు
మనసుభద్ర సుకృతకహిమ మేమనవచ్చు
మ ను భద్ర మయ్య మనకు నెల్ల. 88
- తే. అని నుతింప లంకృతుఁ డగుదు గొంఱి, గూర్మిగొను కు డ బంగారుకుండ మైన
కన్యకాత్మమున కాప్ర గొరుననె, శరమ మజ్జ మొరింగిని చిగురుబోర్లు 89
- ఉ. భామకుఁ గప్పు జేరుతె బారెఁ గదిద్దపుసో వె కుకల్
వేరులు మున్వి భాగమున వె క్కు జూలగఁ గొప్పు బెట్ట నో
హో మతి వేమువెట్టిఁటు లొన్నె న జే నువచ్చు నొక గదా
తామరసాక్షి కెందు దలిమిమగ్గు వెట్టనిసాము నెన్నెఱుకొ. 90
- క. స్వకపోలకల్పిశయనోజ్జకళా తి కెట్టు రౌపు సరి ఛా యావో
రికరుచిసందర్భం బని, ముగుర మ - గుకరిశి నవ్వుమోము చెల గకొ. 91
- ఉ. అద్దము చూచి చంద్రముభి ను వసుగాఁ డికి ము కిస్తుకొ
దిద్ది నానేకొన్ని మునుదివ్యభూషణు దాన్చి కిచ్చుకొ
ముద్దులు గుల్కుకుందనపు మక్కనీసె.టు నసి లఁ దమ్మిపూ
మొద్దియ గద్దిమం బొలుచు ముద్ది ను యుద్ది మనకొ శుభోన్నతికొ. 92
- చ. తనయునిపొడ్డి కేగవలె ధాత్రికి దిక్కులవారి నెల్లఁ గో
డొగ్గని చనుదెమ్ము నీ కవి కనుం గుటి నేసి సురాధినాథుఁ డ
వ్యవపతి కంపిఁబ్దికుభవాన్తల బురుగుఁకమ్మమట్టు నా
దినకరమండలం బపరదిగ్గిరికూటము జేర నయ్యెడన్. 93

క. సందకుమారానుజ యతః, తం దం నందనః కట్ట దైవతపతి వే.

ద్భ్రం దేచ్చతాశిబోట్టః, జందరుః డకుణకుః బ్రాగ్గిశం గన నయ్యైక. 94

సీ. కులదేవతను దెచ్చి నిలిపిరి మాణిక్య, చకచకల్ గల పెండ్లిచవికెదండ

నైరేనిఁ గొని వచ్చి రెనువల్ పొటలు, పొడుచు శుభవేళ వేడు కలరఁ

బులికడిగినముత్తెయల బొసికంబులు, సగఁ గట్టిరి నేర్పు సంఘట్టిల్లఁ

దఁబ్రాళ కేర్చి ముక్తామణిల్ నించె, పసిడిపల్కెయల సంభ్రమము మీఱఁ

తే బణవశః ఖఢమామి కాపటమా కావా, శారవంబులు నెఱపిరి బోయ కలరఁ

సకలనినియోగములజనుల్ సకులె గాఁగ, న. శివుఁడను న నత్సవం బయ్యెపుడు. 95

తే. తడవు నేనె నుహూర్తంబు దగ్గటి చె, నే మెకో య్న గాఁడనియెదురునూడఁ

ద దుగారబుఁడెలియలిమః నెఱిగి, మాటలొపల వచ్చె నమ్మాధవుఁడు. 96

క. ఒక రొకరి నెఱుంగ కుండఁగ, నొకరికెఱక నొకరు వచ్చి రొక నెపమున నా

నకదు దధిసాఁణసా, శృంగులను బ్రద్యున్న సాంబు లూరారుల్. 97

క. వారి వచ్చునంతలో నా, వారియుం జనుదెంచె ద యుఁ డాత్మఁ దలంపక

మరి లచ్చులు వచ్చి, శ్వరలు నరు ధరియి గురుఁగఁ శచియను గానుక. 98

ఉ. చక్కెరవింటిరాజు నెకనక్కెము లాడఁగఁ జాలు నెమ్మడుం

జక్కెరలబు గల్గునెఱసాహపత్రంకొవరుండు మొక్కికఁ గా

నమ్మఁ కేర మె ని. రి యాదల మూర్కొని చొక్కు చుండె లో

నెక్కినువేడ్క నెక్కి చెని నీలనివెక్కు వజీరఁ డయ్యడన్. 99

మ నునుహూర్తం కదె లెఁ డటఁచు గురుఁ డవోచ్చఁ దెల్ప కేవేద్యుఁడుం

దమదేశులున నుండి తెచ్చిననువ్వుత్రామకోటీరము

ఖ్యునణిభూమలతోడ బాసికము సింగారిచి మ గారదా

మము క. రంబుఁగ కేర్చి పెండ్లికొడకుం బ్రాగ్దంతి నెక్కించినక. 100

వ. అయ్యవసదంబున.

101

సీ. ఉపరిభాగనిరంతిరోన్న మితము లైన, ముత్యాలగొడుగులమొత్త మలర

నభయపార్శ్వముహుయుహుశ్చలిత ము లైన, వింజామరలకలాపుంజ మమరఁ

గళ్యాణవైభవకి ర్ణవము లైన, తూర్వనాదమలచాతుర్య మురఁ

బృథలప్రకృతికార్పిర్యదుఃము లైన, దిశ్చటీలనవప్తి నిశ్చటిల్ల

తే నపుడ ప్రద్యున్నాడ జయఁతుఁ డవలనివలఁ

పసిడిదె త్రంబులను బరబరులు నేను

నడచి వచ్చిరి హరిపురందరులు మోల
సంభ్రమంబున మందహాస బు దొలక.

102

చ. అనిమిషభావ మీసమయమందు ఫలించె నటంచుఁ గోరికల్
వెనుకొనఁ బ్రెసవైన పడి వే తటకాపడి యుర్వశీనిలా
సిని మొదలైనయచ్చగలు చెంతలఁ జేరి సహస్రద్భుక్తనూ
జునిమొదలెల్లఁ గన్నులుఁ జూచిరి మానసముల్ గరంగఁగన్.

103

ఉ. దేవకియింట నుండి యిటువీగత్తఁ బెండిలిహఁగు రున్నభో
జావనిజానిజానిజగ్గహంగణసీచుకు నేఁగి యెంతయున్
తీవి ఘట్టిల్ల సాత్యకి వడిం గయిలా గొసఁగం గిరీతి మై
రావతమున్ దీగన్ నిజపురంహ్నియ ముత్తెపుసేసఁ జల్లఁగన్.

104

తే. నరవరోత్తముఁ డొలు సుభోత్తముగాఁగ, గుడిపదముమున్న గా నిడి కడపవాఁటి
యారతు లాసంగ దీవఁ లావపిల్లి, మోదలుఁ నేఁగఁ గళ్యాణవేదికడకు.

105

కా. శ్రీరంజిల్లఁ బసిడి పెట్టిచవికం జేరంగఁ జేవ్వలఁ గ
వ్యారత్నమును దోడితెచ్చిరి జనానందంబుగాఁ బొడుచుక
వేరంటాం ద్రిగుమంత్రవర్ణపతరాస్తిగఁ గర్గుడుక దేవతా
పారోహిత్యమరంభమను శుభమొప్పున్ మోల నేతేరఁగన్.

106

క. మెత్తుముగదె మఁ మెపుడఁ దిగ్గొత్తచుచక్కఁదన మీతలోదరి పెదుటక
మెత్తబడి దానిచెలు వని, మత్తటి గుసగుసలఁ బోయి రచ్చర లెల్లన్.

107

తే. వేయుఁగన్నులు వలయుఁ బో వీరిఁ జూప, నని కవుల్ దంపకులచెల్వ వినుతినేయఁ
గాను పదివేలకన్నులు గావలె నని, మామ మండె సహస్రనిలోచనుండు.

108

చ. కలరొకొ యెవ్వనైన నవుఁ గా దని యడ్డము పల్కువార లీ
యిల మఱి దా నెటుంగనటు లెంతటిమాయలకాఁడు కన్యకా
తిలకము దార వోయ వసుదేవుని గట్టడ నేని వేయిక
న్నులు గలవేలుపుంబలెఁ గను గొను చుండె మురారి చెంగటన్.

109

క. మధుకరవేణులు కొందఱు, మధురోవులు వెలయుఁ దెర యమచ్చిరి సరగన్
మధుమధనజనకుఁ డెంతట, మధుపర్క మొసంగె పృథకుమారాగ్రణికన్.

110

తే. దేవకియొసంగఁగా వసుదేవుఁ డెల్లడు, చంద్రికాంతపుగిండి గొజ్జంగ నీటఁ
బసిడిపల్లెములోఁ బదాబ్జములు గడిగి, తనదుమేల్లుఁకుఁ గన్య ధార వోసె.

111

ఉ. సూరెలఁ జేరి యష్టమహిమతో దగువారు నొసంగ నావలం
గోరిక నిక్కి నిక్కి కనుఁగొంచు సుపక్వ లెసంగ వాద్యముల్

బోరు కలంక నంగములు పొంగ వధూవరులు గదానిబం

గారపుమెట్టుఁ బ్రాసపుటికల్ గదియించిరి గొందఁ టైదువల్. 112

క. వడిఁ దెఱవల్ దెర వఁపు, బడఁతుక నగు మొగము గానఁబడియెఁగ్ గాంతల్
తడఁబడఁగ శరన్మేఘముఁ, బెడఁబాసి చెలంగుచంద్ర బింబమువోలెఁగ్. 113

క. అప్పుత మొలుకునధరంబునఁ, గుముదచకోరముల నేలకొనుకుభద్రస్థిత
గమలములక శేలు గైకొను, రమణీమణిముఖముఁ దెఱచి రా జన వలయుఁగ్. 114

చ. పొలయులు కందు వేడుకొనుపొందికఁ దెల్పెక. లీల సిగ్గుదొ
ట్రొలినముఖాబ్జ మెత్తి మెడక్రిందికి హస్తయుగంబు సాచి వే
నలిఁ దెమలించి సౌఖ్యకలనస్థితి గట్టిగఁ బట్టి కట్టె న
వ్వెలఁదుక కంఠసీపఁ గురువీరుఁడు మంగళ నూత్రి మయ్యెడఁగ్. 115

చ. తమతమవార లొండొరులదడఁగ గరంబుల ముత్తియంపుఁబ
ల్లెము లిడి చేయి మీఱఁగవలెం జామి నీ కని యెచ్చరింపఁగా
మితముగా సుభద్రీపయి నర్జునుఁ డర్జునిపై సుభద్రీయం
దమిఁ దలఁచాఁలు వోసి రెలఁవ్వసు సిగ్గును లోఁ దొలకఁగఁగ్. 116

తే. అగ్ని సాక్షిగఁ బెండ్లాడిఁటి ప్రియవ
ధూత్రియును దాను బంగారు పీఠమీఁద
నుచితగతి వెలయంగఁ గూర్చుడి పాక
కాసని చెలంగ దీవించి సేస లిడఁగ. 117

తే. మృగమదముచెంతఁ గుంకుమరేఖవోలె, నీలమణిపాంత నుదిరిపాఁసెకువోలె
మేఘముకు ఱఁగటను దీఁగెవె ఱపువోలె, నర్జునునిచేఁగట సుభద్రీ యలరఁపును.

చ. కలుగుఁ గలాపశేవము జగంబుఁ బెండ్లి యటన్న నెట్టివా
రల కటవంటిపట్ల నెలప్రాయము రూప మొయార మూని పే
ర్కలిగిన రాచకూతు రట రాకొమరుం డట యేమి చోద్య మో
సొలపుమిటారిసిగ్గురులు చూపరచూడ్కికి విందు సేయుటల్. 118

క. అంతటఁ బొలోమివఘ, రతులకుం బెండ్లికొడుకు వందన మిడిఁ ద
త్ప్రీతమునఁ బెండ్లికూతురు, గొంతటు తల వంచి మొక్కిగ్ గొంక చు నున్నఁగ్.

క. ఎంచు గాఁ దగు సత్తమావలను దా నిర్వేల్పులుం గా మనఁ
ప్రాంచద్భక్తిని సాధ్యి యందు రది మీపట్ల న్నిజం బయ్యె నేఁ
డంచుం జీరి శచీపురందుల కాహ్లాదబుగాఁ బల్కి మొ
క్కించెఁగ్ దేవకి యప్పు డర్థహిమరుగ్నింబాలికఁగ్ బాలికఁగ్. 119

మ. ప్రణయం బొప్పగఁ గృష్ణునిం గని నుపస్వామి యీసర్వల
 తుణముల్ గల్గినకన్య మంచినరునిం గాఁ జూచి మీ నేర్చునై
 పుణి మీకే తగు నంచుఁ బల్కుఁ బరమాపుల్మీరు రాఁగా విజృం
 భణవృత్తిక నెఱసేటఁ బెట్టి యని యప్పద్యాతుఁడుం బల్కుగన్.

122

సీ. వియ్యంపుమర్యాద వేగుజామున శచీ, జాని బువ్వాన భోజనము సేసి
 గుమగుమవాసించుకుంకుమకస్తూరి, యమరవల్లభునిహస్తమున కిచ్చి
 గంబూర గుల్కినతాఁబూల మింద్రుఁ డం, దుకొనదో సేనానిదోయిట నిడి
 పీతాంబరముల విప్పి యనేకములు వజ్రి, చేతిసంజ్ఞ జయంతుచేతి కొసఁగి

తే. కలఁ గే ల్వట్టి కొన్ని వాకిండ్లు గడచి, రాఁగ విచ్చేసి యుండుఁడు రావల దని
 బలిమి బలభేది యెదురుగ నిలిచి మొక్కి, వేడుక మురారి కేల్కొడ్చి వీడుకొలిపె.

క. అంతకు మనుపే వారి య, త్యంతకుతూహలముతోడఁ దగుమేరల న

య్యంతఃపురిభోజసుతా, కాంతకు జాలామి ననుపఁ గట్టడ సేసెన్.

124

తే. రుక్మిణీదేవితమయత మ్రోల శచికె, బసిఁడిగిన్నియఁ గన్తూరి యొసఁగ నామె
 చేఁ దిగిచి దేవకీదేవిమీఁదఁ జలికి, వదినెగా గని యొకకొంత వావి నెఱసె.

125

ఉ. వీయపురాల నైతి గదవే యిపు డత్తపు తొఁటివాని నో

తోయజ నేత్తుఁ గాంచినవధూమణి నీసుతఁ బెట్టి నూడఁగా

నాయను నాకుమారుఁడు నర్మిలి హస్తఁగ నత్త వావిచే

నాయువు గల్లువాఁ డవు నటుండుఁ కుభం బగు దీన నెంతయున్.

126

తే. అని సరసలీల నుడుగర లంది యపుడు, పారిజాతంబుకతన మున్ ఒరిచయంబు

చాలఁ గల్గుటఁ బ్రియముతో సన్యభామ, తనకు మొక్కిన నిం ద్రాణి నెఱుతోడ.

ఉ. చెల్లెల లెస్సలా పెరటిచెట్టుగ నాటినపారిజాత ము

త్సల్లఁవీచమానములతో విలసిల్లుచు మన్నచా సదా

యుల్లము దానిమీఁదటనె యుండును నా కది ప్రాప్తఁబోవుఁ బు

ట్టిలుకు జొచ్చి నిల్లునయి వృద్ధి నొసంగె నీ స నెంతయున్.

128

క. అని యుచితోక్తుల వారల, మనములు గంజిల్లఁ జేసి మన్ననతో న

య్యనిమిషలో కాధీశ్వరు, ననుఁగుంజట్టుంపు దేవి యరిగినయంతన్.

129

తే. వీల యాలస్య మిఁక నిందుఁ బోలు సొచ్చి, నాగవలి సేయదురుగాక వేగ కదిలి

పొండు దంపతు లని ధన స్కాండఁధవా, యబుల నొసంగి గరుఁ బయనంబు సేసి

ఉ. చంద్రికి పింఛలాంఛనఁడు చంద్రిక లీనెడునవ్వుమోముతో

నింద్రిజారాక ధర్మజాన కేర్పడఁ గా కుభలేక వ్రాసి వే

- చెందిక పెట్టి యందుపముఁ జెందికనన్నియసాలు నుట్టి ని
సంద్రితఁ దానె ముద్రయిడి చారులచేఁ బనిచెక రయబుఁక. 131
- క. ఈరీతి నన్ని యమరిచి, యాతఁడె యేఁగి శాశి మనఁకువ నుండెక
నీరికడ దేవకియుఁ దన, గారాబుఁగుమారి నంపఁగా రమ్మచునున్. 132
- తే. అత్తవారింట సకలబాగ్యంబు లున్న, మఁగిమీఁదఁటఁ దఁ కౌత ముక్కుపున్న
నాఁడఁ బుట్టువు పుట్టింజి కాసపడును, గావున నుభద్ర యొకతీరుగాఁగ నుండె.
- తే. తల్లిదండ్రులు గారానఁ దన్నుఁ బెరుప, వదినె లన్నలుఁ గను గారనంబు నెఱప
నల్లయూరంత బలగంబుఁందు నుడి, యొకతె నెడబాసి పోన నెట్లోర్పుచును.
- క. అట్టులఁ దొంగలిరెప్పలఁ, దొట్టెనుబాన్పునులతోడఁ దొట్టిలుముద్దు
బట్టిఁ గని కడుపు చున్ములు, చుట్టఁగ నని చుట్టుపటిచి శుభ మొరంగక. 133
- తే. వింతఁటే యేమి మేరక గొంతిదేరి, శోరి వేడియుఁ బొడ్డాడివారు మీర
లాందొరులు నీవిభుండు లోలో తగుండు, దొంకెనునుభద్రమంచి కాపురమునీకు.
- క. ఈలోనఁ జూడవచ్చెద, మేలే చింతిలెదనుచు నెఱయుఁ బ్రేమక
గేలంగొమ్ముడి దువ్వుచు, బాలన్ నీమించి తల్లి పసుపక వేక్కన్. 134
- మ. సకియ గ్లాదలు పెట వచ్చి మణిఘామల్ చక్కఁగాఁ వీర్చి చెం
దికపూవర్నియజ్జుఁజేల కటి నెంతే గట్టిగాఁ జుట్టి పెం
డ్లిమూడుదు కరాగ్ర మూత యొసఁగక వీరదాసతిఁ దేరి మీఁ
దికి నెక్కించిరి మందహాసకలనాదేవీప్యమానాస్యలై. 135
- తే. అట్టులఁ దేరెక్కి దంపతు లగుగఁ జూచి, జనులు రతిమన్నఘులు వీర లని తలఁచిరి
హరితురంగము లించువిల్లలరుతూపు, లంద యుండొగ సందిను మంద నేల. 136
- క. పచ్చనిపచ్చదంబుదొర పుష్ప తోవనె బోవుంతలో
నచ్చటఁ దెల్లవాఱ నితఁ డెఱుఁగఁ డీమె నుభద్ర వీరిఁ బో
నిల్చినమాట వచ్చు బలకృష్ణులచేత నటంచుఁ దాను తా
రెచ్చరికై పృథుశ్రీరనుఁ డేలికగాఁ గలపోలి కాపరున్. 137
- క. అలబలము లసంఖ్యములై, అలబలములు నేముచుండ నప్పుడు గలకం
గలకంఠీమణి రిపుమద, కలకంఠీరవుని భవుని గని వికసితమై. 138
- పంచచామరము. హుటాహుటిక హలాయుధుం డహో మహోఘ్రిడై తనం
తటం దటాన నిష్ప డీధం బెఱింగి వచ్చెనో
ఘటాఘటీల నెల్ల దోవఁ గట్టి పట్టఁ బంచెనో
యటో యిటో యటో భటోద్భటార్థమున్ ఘట్టిలై కక

- తే. తేరుగడపగ మాచున్న దిద్దెన్ను, నేను నేరిపె వింట నొక్కొక నాకు
నావది నె సత్యభామ మున్నగక యైన, నిలిచియున్నగక కానును గలిచె గాదె. 143
- క. అని రాజకన్య గావు, మనమునఁ గలధీతయును మమతయుఁ దెలుపన్
నిని యట దరహాసంబున, నునుఁ జెక్కిలి చికిలిగోట నొక్కుచు వేడ్కొక. 144
- క. నన్నెవ్వఁగాఁ జూచితి, కన్నియ నీచేయునంత కార్య, దిట నే
మున్నది చూడుము చెందెన, భిన్నా భిన్నములు గాఁగ నేనల నెల్లన్. 145
- క. నీవేమి కేలగాదనఁ, గావలె నటువలెనె తేరు గడపు మటుచున్
చేవిలువమ్ములు, నైకొనె నావిజయుఁడు సమరసన్నహాదోహలుడై 146
- ఉ. అంతటిలోఁ బృథుశ్రీవసుఁ డాదిగఁ గల్గినవీరయోధు ల
త్యంతకళోత్తోమరశరాసఃపాణకృపాణ పాణులై
పంతిము లాడుచుం బదరి వైబడఁ జూచుఁలంబు లెల్లఁ దా
మంతట నంతట న్నిలిపి యడ్డముగం జని యాధాంజయున్. 147
- ఉ. స్వందనమున్ దురంగములు శౌరివె పో బలరాముచెల్లె నీ
యిమనిభాస్య యీమె నెట కెత్తుకపోయెను రాకుమార యే
మందును యాదపుల్ వినిన హా యిటువఁటివె రాచవారితోఁ
బొందులు గానకుండఁ గొనిపోఁ దగవా మిటువంటివారికిక. 148
- క. అనుటయు నే మీకనినం, గనకుండిన నానఁ బూఁగలరామిరల్
మనవలసిన నీమాటలఁ, బులేను చనుం డటంచుఁ బైఁ బడి గాఁగన్. 149
- ఆ. రాకురాకు మనెడిరట్టడితనములు, పోషపోష మనెడిపొగరువగలు
పొడుపు పొడుపు మనెడి బెడిదంపువీరముల్, విడుపు విడుపు మనెడివీరక లెసఁగ.
- ఉ. ముందరవెచ్చు నీకరణి ముంచుకొనం జలియింప కిం పొన
ర్పం దరరాక్షి దేరుగడపకొ గడకంటనె పాఱఁ జూచి విం
టుం దొడి యేయుటల్ బయ లొంగుక యెంతటి నేను పొర పా
రందరి యందటికొ శరపరంపర మెపరలాడె నయ్యెడక. 151
- సీ. కొండలనలెనున్న కొమ్ముఁగత్తులభద్ర, దంతావళములమొత్తములు బలసి
యంబుధితెరలచందంబునఁ గుటుములై, భాసిల్లుకంఘాణబలము లొదవి
విరివియై మేఘముల్ వెరిగి వచ్చిన జోక, ఘనపతాకల శతాంగములు హత్తి
వెనురుపొదల్ పేర్చువిధమునఁ గనిపించు, గడలపాఁజులు సమగ్రియగఁ గూడి
తే. యుక్కుపొడిరాల కోవంబు పిక్కటిల్ల, నొకరొకరి కేవలెట్టు నాక్రమగ్రహింప
రథములు సెలంగ నైనికప్రభులు దార, నీలి రువారశీలముఖార్చులు నటించ. 152

152

153人

154-

156

157

157

వ. ఇతైశ్చగున జయగనాసంగమంబునం బొసంగియు జెక్కు చెరుగ్గుక యక్కురు
వీరుండు సాధ్యపుణ్యబువకు మెచ్చి యిచ్చిగురుబోడి నవారితప్రేమాతి
శయబునం గొగిలిచి యుక్కించుక రేక మోవనినాయురక్షలంబున నీకుచ
కుంకుమరేఖ లుట్టిచి మీవారికి నూడు దీర్చితి వంఃవుచు, జన్మలరీ గొత
దన్వరుగుమన్న ప్రిచ్ఛన్నవేషంబునఁ దవరాక కెదురుమాచుచున్న వికారద్రుమ
ఖాప్తపరివారంబుల గారవించి మురారిప్రేరితవాశార్హనివేదితార్హమగ్గంబున మహా
రణ్యంబులును గిరివరేణ్యంబులును నదీనదంబులును జనపదంబులుం గడచి స్వదే
శంబు గాంచి యుల్లాసంబున నందంద విశ్రమించుచుఁ జనం జనఁ జారులవలనం
దెలసి యగ్రహుకాసంబున నానాసేనాసమన్వితులై మాద్రీసుతు లెదుర్కొని
యుఘాయనానతులు సమర్పి పనుపగూహనబహూకృతు లొనిర్చి దశదిశాదుస్సహ

నిస్సానిప్రభునిస్వనంబులు బోయ కలంగ నలంకృతనిస్తుల సుబేరమానూధుం
డై గగనోల్లేఖితోరణభవజోల్లొచ పాంచత్వివయప్రచయ ప్రచలత్ప్రచలాకిచిత్ర
చ్చరివ్యాప్తహేయచ్చరిఫలకుశుచ్చరిరాజగంగా స్తంభవిజృంభిత ప్రతిరుదిరంబును,
విలాకితదిబ్బోకవతీవ్యాకోచ లోచనప్రామగ్యవిభ్రాజమాన తనూబోత్సర దివ్య
జ్ఞాగృహీతా నేకవిగ్రహసహస్రాంబకవిడంబిధర్మ హృగ్యనికరంబును, నీరాజనలా
బాతుతకుసుమకిసలయవ్యాకీర్ణ కలశగ్రహ మాళు సహితేభుమహిళాధూయిష్ట వాగ్మి
ష్టవేరికాంతరంబును నకుని ద్రుప్రస్థపురంబును, సకలజనరంజనకుశలవిశాలకటాక్ష
కృపారసావేశంబునఁ బ్రవేశించి మున్ను ముద్రాబ్రహ్మగ్రంబు ముద్రవాగ్దద్ర
భద్రేయూనం జతురంతమానంబున శుద్ధాత్మంబున కలిపి భామ్యానుల కభినందనం
బుఁగావించి యాశీర్వాదంబులుగైకొని నిజాఁచునసంతోషరసోన్మేషభూషితమప్ర
సన్నాననవిసప్రనూటండును, రత్న సింహాసనావీరుడును నగుభగ్గమానుకు సా
ష్టాంగం బెరఁగి, భీమనేలకును నమస్కరించి ముతఃపురికిం జరి కుంతిదేవికి వందనం
బాచరించి దుఃప్రపదనందన మపచరించి యిష్టలాపంబుల ముఖంబుడై 158

ఉ. అంతట ద్వారకాపురమునందు సభాపరిపాలుఁ డెవ్వనో
దంతము యాదవుల్ దెలియునట్లు మాజారమునందు భేరి య
త్యంతమహాకషాయితవ్యాదంగురుఁ డై చఱపించెమించెది
గ్గంతిఘటాశ్రమఃపుటభిదాచణభీషణభూరిభాంక్యతుల్. 159

క. అనాదము విని హలి మొద, లైనయదూద్వహులు పురికి నరుదొంచి నభా
సీను లయి నరునికపటవి, ధానము మఱి మఱియు నడిగి తస్తాశయున్ది. 160

తే. యతి ననుచు వేషభాషల నటమఱించి, పొంచి తఱి వేచి కన్నియఁ గొంచు
దొరకుసన్నాసమనుమాటతిరము గాఁగ, నుజ్జును నద్దిరా యె-తమజ్జనుండు. 161

కా. ఏతన్మాత్రమే కాగ్యభార ము వైమె త్తై కే నేను ని
ర్భీతికౌ బాలికఁ గొంచుఁ బోవ నుదితంబే కండగర్వాలు దు
గ్నితుల్ యాదవవీరసింహములతో నే నా బలారా బలా
రాతిప్రాదృష్టవుఁ డె-త నేనె నిదితీరా వీరగాఁజ్జొలికికె. 162

ఉ. వంచన నేసి యిట్లు చెలువం గొనిపోవఁ బ్రేలబవైరి వై
రించునె మర్మదాధిపవరేణ్యులభూములు దున్ని ధూలి గా
నించఁడె పిండిపిండిగఁ బ్రవీరనిరోధిరీతిరత్నము
ల్లంచఁడె ఘోరనీరముసలంబులు వ్యర్థములే ధరించుటల్. 163

క. అని కాళిందీ భేదము, దనువాక్య మొకింత విన్నయంత నె మేఘ
ధ్వనిఁ గెరలెడుమదకేసయ, లన యోధాశ్రీసరులు మహామత్సరులై.

164

ఉ. యాదవవార్ధి వెల్లివిడియక మటియాఁగెడుపాటివీరుఁ డి
మ్మేదిని నెవ్వఁ డిందులకు మీరలు గావలె నేమి చాలమే
పోదుమి కట్టితెత్తుమి ఋభుప్రభుఁడనుఁ డెంత వానితం
డే) దురమం దెదిగ్గిసగు లేకు మడంతుము మాటలేటికికా.

165

తే. అని యాదగ్రహలగ్రహావ్యగ్రుఁ డై
యన్నమాటలు సభవార లన్నమాట
లేమి చవిగామియును దాల్చి యోమి భక్త
జనుకులకామి యలయదుస్వామి కనియె.

166

క. యదురాజకులకిరోమణి, యెదురా మీ కొకరుఁ డుచిత మెఱిగియుఁ బరు లెం
చ దురాప కోప మాకుట, చనురా తెఱకానివోట నైరణ తగదే

167

క. దోణాచార్యులశిష్యుఁడు, బాణాసననిపుఁడుఁ దరిశృసాలకమకుటి
శాణాగ్రతేజతోగ్ర కృపాణాంచదృఢుఁ డతండు ప్రభుమాకుగ్రిండే.

168

ఉ. ఆపురమర్దనుం డయిన నాతని నడ్డము దాఁకి నిల్వఁగా
నోపఁడు మత్స్యకుంత్రీయు మహోద్ధతి నేసి స్వయంవరంబునకా
ద్రోపది గైకొనం జెనురాజకుమారులపా పెలుంగమే
మూఁపులు మూఁ డగుక రిపుచమూఁపులఁ గన్న పుడే కిరీటికిన్.

169

ఉ. మాలిమి లేదు గాన ననుమానము నాచుదిఁ దోచె నప్పుడే
బాలిక నేవ నేయఁ బనుపక వలదొత్తినీ గాదె దానికే
మీలువు కల్లు మేనవఱఁ దింతయె యాతఁడు నైన ద్రోవే
లోలత నింక నాగవలిలోపల నిమ్మర మేల పల్కుఁగకా.

170

ఉ. క్రీడిసమాను లెంచఁ గలరే యిల క్షేదులలోనఁ దూలఁ బో
నాడఁడు వైరినైన విడనాడఁడు నెయ్యము కోపగించియుం
జాడఁ గలట్టివాఁడు సరకుండు సుభద్రకు మార్న వార్ధి లో
నాడఁగ నంతికంటె నను వైఁవరుం డిఁక నెవ్వఁ డవ్వలకా.

171

ఉ. నమ్మినవారు పొండు స్పృహన దను లందఱిలోనఁ బెద్దగా
మిమ్మె గణించు ధర్మజుఁడు మీ రటుకుక విజయంబు నేయ వే
గమ్మెరు రేగుదెంచి కడుఁ గన్నులఁ గప్పుకొనుం బదుం డఁ
దమ్మునిమాట యన్న జవదాటనియన్న ససంభ్రమంబుగకా.

172

- మ. గజకంఠాణశతాంగపత్తిజలవగ్గంబుల్ సమగ్రింబులై
భజియింపం బిత్తపుత్త్ర పాత్త్ర సుహృదాప్తశ్రేణి గూడం బ్రీహ
నుజుడుం దాను సమస్తవస్తుధనసందోహంబుతో వచ్చె స
ర్వజనానందకరంబు గాఁగ నటు లిద్రప్రిస్థమున్ జేరఁగాన్. 178
- ఉ. అంతకు మున్నె కృష్ణుడు హలాయుధుఁ దోడ్కొని వచ్చుచున్న వృ
త్తాంత మెఱింగి తీవి మేఱయన్ నగరిం గయినేయఁ బంచి య
త్యంతవిసీతి ధర్మజుడు దమ్ములఁ దా నెదు రేగి రేవతీ
కాంతునకుం బ్రణామములు గాఁకలు నేసి యథాక్రమంబుఁజ్. 174
- మ. చెలువం దెచ్చుచు నుండి యాసున సునాసీరాత్మజుం డమ్మహా
బలముం జేరఁగఁబోరు మేదురదురాపకోధముం బాసి లా
నలరం గొఱిటఁ జేర్చె శుభజభుజాహంకారరేఖానిక
ర్గళమాగ్గప్రబహుంబ్రలంఘన బహుంకారంబుగాఁ బల్కుచున్. 176
- ఉ. బావయ్యటంచు వాని నడి పక్ భయభక్తుల మొక్కినచ్చు న
ద్వేషిపట్టి ధర్మజుఁ దతిత్వరితమ్ముగఁ గుచ్చి యెత్తి త
దాభవ మెదం గురుర్పడఁగఁ దాల్చిఁభంగిఁ గవుంగిల్పించి మా
కీవ గదయ్య సర్వశుభహేతువు నిచ్చలు నంచు నెంచుచున్. 176
- తే. కడల బలరామకృష్ణులు నడిమఁ దాన, భద్రదత్తాశ్రమ నెక్కి పాడవేయ
ముఖ్యుఁ దతిరాజసంబున మువ్వలుంగు, పోలికఁ బొసంగ వచ్చెను బోలికపుడ.
ఉ. అంతిపురంబులో నరిగి యన్నకు వందన మాచరించునా
కుంతికి మొక్కి భక్తిఁ దమకుం బ్రణమిల్లినద్రోపదీపక
స్వాంతము రంజిలం బలికి శ్యామహరిత్ పరిధాను లొప్పి రం
తంతకు నిష్టబాధనసమాగమసౌఖ్యమునం జెలంగుచున్. 178
- క. దొర వెట్టివారు వెట్టిదొ, యరు చాహ విడుదు లన్నవావణికలులపా
పరిభవము నింద్రభోగమె, దొరకెను దమకననివారు తుది లే రొకరున్. 179
- క. వీయమువారికి నిట్లు ద, వీయముగా నుండి వచ్చివిపులశ్రమముల్
దీయ ముదం బొనరిచి కడఁ, దీయము కనిపింపఁ గా యధిష్ఠిరుడనియెన్. 181
- క. చనువున బలమిం గన్నియఁ, గొని వచ్చి వివాహ మాటకు స్వతః క్రులఁ గా
నొనరించినార మము ని, ట్లనమాలత గల్లుబుధు లవనిం గలరే. 181
- తే. ఆదిసారాయణం దీమరానురారి, యుగకుఁ భూషణుడ వీ వరసిమాడ
నిట్టిమిబాంధవము గల్గ నెట్టితనము, నేసిసార మెకో వేము నీపాణి. 182

చ. అని ప్రియభావణంబుల మనోబ్జము కంజిలఁ జేయ సంభ్రమం
బున వారి సర్వసన్న హాసముం దగ నిల్లెను లేగి పెండ్లి నే
సినదొర యెందులే దనఁగఁ జెల్లెలి మద్దుచుఁబడి గోరికల్
పెనఁగొనఁ బెండ్లికూతుఁగనుఁ బెండ్లిమారుఁగఁ జేసి వేడుకఁ. 188

వీ. సకలవాద్యములు బోరు కలఁగ నెడ మీక, నలుఁగులు నులుపాలు నడుచుచుంక
నిఖిలబాంధవరాజనికరంబు మేలై, యాడుగరల్ గొని వచ్చి పాడ గనంగ
నాళితవిద్యత్కవిశ్రేణులు యధేష్ట, సంభావనలఁ జాల సంభ్రమింప
విందులఁ గర్పూరవీటి కాంబరవసం, తముల నెల్లజనంబు తనివి నొందఁ

తే. బ్రియము విషయంబు దాల్చి యోపికయుఁగల్గి, యమృతాగ్రజభీమసేనాగ్ర జన్మ
తైత్తిమహాత్ములని జగం బైచఁ జేసి, రుచితగతి నొప్ప వైవాహికొత్సవంబు.

ఉ. అంతట నైమనాశ్వును మహామహిమం దగి దుపతుల్ గృహ
భ్యంతరదేవతాఽశ్వులు లై తన కర్మిలి మొక్కి రుక్మిణీ
కాంతుఁడు వల్కె లేగవు గ్రమ్మఁగ మీ రిటు లెల్లకాలముక
మితరుగాక శోభనముమీఁదనె శోభనమై ముద్రలునక. 185

క. అని దీవించిన లోలో, ననె ముసిముసినవ్వు లొలయఁజూపనను లై
తఁరిరి వా రామాటకు, పునరభివాదనము సేయుపోల్కి జనింపక. 186

చ. తొలఁకడుప్రేమ బంధుకులతో మణిపాఠిక లందునప్పు డు
జ్వలదమృతాన్నముల్ కొలముసామికి నప్పన గాఁగఁ బండున
న్నెలబయలక భుజించి నెఱసి టెసఁగక సగపాలుగంబురా
గులికినకమ్మవీడె మొకకోమలి యీఁగొని కీడి వేడుకఁ. 187

ఉ. చందరుతాతి బాగదపుజంటబవంతి వెడందయంకణం
పుందగులూని పార్శ్వమునఁ బొల్పగుపల్వగ కెంపుటంచుటా
కుం దెలిగుండుకంబముల కొంజిగిబోదెల నందగించి నై
సందులఁ బంచవర్ణ మణిజాలకముల్ రహిఁ జూప లోపలక. 188

ఉ. బంగరుమేలికంబములఁ బాటిలువాటపుమధ్యరంగముక
జెంగట జీవరత్నములచెక్కడపుంబని మించు నెజ్జయి
ల్కుంగల వజ్రపుంబలుక లోవ పొసంగిన నొప్పుచప్పుర
మ్ముం గలభావచిత్రనకమాహాకేలిగృహంతరంబునన్. 189

చ. కలఁకుల వజ్రముల్ నడుమఁ గెంపులు మూలల ముత్తెముల్ పర
స్థలముల, బచ్చలుం దనని జాతి దగఁ బని పొర్వందముక

- వెలయఁగఁ దేరి చూడఁ గడు నింతయుఁ గోటికిఁ గోటి యైనను
స్వీలువ యొనర్పరానియొకనిదృఢమంచముపై వసంపఁగఁ.
- ఉ. గోవజవాదికస్తురియుఁ గుంతుమ గదము పైఁడిగిన్నెలక
దావి బుగుల్ కొనం గెలకఁ దార్చిరి పంజరకీరశారికన్
దేవ పరాకు సామి యని తెల్పఁ రత్నపుఁ గీలుబొమ్మలే
కావలెఁ గొందఁ జందు నుడిగంపుట్టాయారపుముద్దుజన్మమల్.
- క. అందలికొందలిరుంబోం, డ్లదలికందలితకుకముఖాలాపరసం
బందలిమంగలిమంబులు, నందలిబొందళఁదితెరలు నవలం గలవే.
- ఉ. చక్కఁగఁబంబు లెల్ల నొక చక్కినె దొలర గాఁగ నిల్చెనో
యొక్కడఁ జూడఁ జూడ్కే కది యే విడిప ట్టగుఁ జూడఁ జూడఁ గా
మిక్కిలి వింతయై మెఱియు మెచ్చులకు న్నెల వీ దొకింత య
మ్మక్క నతిపఁగాఁ దరమె యీపడకింజివిలాససంపదన్.
- తే. ఉండె నరపతి యందు మే నుబ్బుచు న, నఖిలసామ్రాజ్య మేలివయంత వేద్య
రమ్య మగునెల్లు మేలైఁరాజమఖి నుఁ, గల్గె నఁబ యంతకన్న భాగ్యంబుగలదె
- క. అతటఁ బ్రాధాన్యతతి, కాంతానుణిఁ గాంతుకడపఁ గదియించుట కై
నింతగ మోమునఁ జిలువగ, విత గనంబడఁగ ముదితవృద్ధయాబుజ లై.
- స్త. జడకుచ్చుఁ గై నీయుముదువు చేడిను విరున్, వేసలి వట్టివ వీడకుండఁ
జేర్చుక్క నతి యింద తీర్చుము తిలకంబు, కస్తూరిచెరుటచేఁ గరఁగకుండఁ
గొనుజంటఱవికఁ గుంతుమగంద మఁజుమో, చెలి యెంత యొరసినఁజిటులకుండ
మొలనూ లిదిగొ బోటివలువ పొందుగఁ గట్టు, సమ్యాటలనె నీని సవలకుండఁ
- తే. తరుణి కివియిచ్చుఁదగ మెచ్చు తప్ప దనుచు, నేరుపరులైనవారిఁగా మేలుపఱుపఁ
గాంతఃపసంగమార్హశ్చృ గారవిభవ, లీల నలరించి రాజవరాలి నపును.
- క. తడ వేటికి లేజన్యని, విడె మీవలెఁ బ్రతికి. ముచివేళ నుమీ యి
ప్పుడు రాకన్ని ను వల్లభు, కడఁ బెనుచును గాక పెడఁగఁ గా నిటఁ దగునే.
- స్త. ప్రియముతో రమ్మని పిలిచినఁ జేఁచో, యెవ్వ గా కూరకుండెదవు నుమ్ము
చెతఁ గూర్పుండంగచేఁ జూపఁ గూర్పుము, దెదవు గా కూరకుండెదవు నుమ్ము
విడెము చేతి కొసంగ వినయంబుతోడ నం, దెదవు గా కూరకుండెదవు నుమ్ము
మధురోక్తి వినఁ గోరి మాటాడ మాటున, లెక్కదవు గా కూరకుండెదవు నుమ్ము
- తే. కాక విభుఁ డైనఁ గొంత స్వీరితనంబు, గడలుకొనియున్నఁగ్రమ్మనఁగడకు రాక
చక్కఁగ నొంతసే పటు సమ్ముఖము, నిలుపుమి రత్న పాంచాలిచెయివు మీటి.

క. అ-వలసి యంటి మింతే, నినుఁ జూచిన నింద్రితనమునికి నింద్రితనూ
జూనిఁ జూచిన నీవును మఱి, మన నూగక యున్నె పూర్ణిమాచంద్రముఖీ 199

సీ చిలుక నీచేఁగాక చెలిచేత నుండదే, నిమిఁ యప్పుడె మాట వేర్పవలెనె
యెదుటఁ గొనెన వేయ కిడినారు దెచ్చుని, వీణ యిప్పుడె మేళనింపవలెనె
పటముగానుకఁ దెచ్చిపట్టిన నిప్పుడే, చిత్తయ్యవతు హయ్య చెప్పవలెనె
మంచిమాటలు దోచెనుచును బలకలో, నిప్పుడె కవిత వ్రాయింపవలెనె

తే. గంట పెప్పి సవారిఁ గేగఁగంట గనెను, లెంకు పోవ నుటన్న నటుండు మనెను
వడిగ రావచ్చు కంచియే పకుకట్టిల్లు, కన్ని కులఁ గంటి మిటు లెంకుఁ గానమమ్మను 200
ఉ ఎక్కడ నైన వేడుక మెయికో శుభవేళలఁ బాను వెక్కువో
నొక్కిసుచుంత సిగ్గు కను మండెనులేజవరాంగురీ లేనో యో
యక్క యిదేమి యి త గలదా మఱి రే పిటువంటివారె పో
దక్కఁ బెంకువాంలు సనా మగనిం బిగిళాఁగిలింతలకా. 201

క. ఏకతమునఁ జెప్పునుమో, కా కందలు వినెనునట్లు గాఁ జెప్పునుమో
మా కొక్కటి దోచినయది, నీ కెక్కడఁ గోప చుకునో నీరేజముఖీ 202

ఉ కేవలభ క్తితో నచటఁ గేలివంబున నీవు సారకు
స్నేహ లాఁగుచువోఁ గలుగునే కత యేకత నిందు వచ్చువోఁ
ద్రోవల నిల్లు రేకత వధూవరు లిద్దలు నొక్క పైఁవో
నేవఁగ బాటునా మనసు లెవ్వ రెఱుంగును రమ్మ జన్మనీ. 203

ఉ. వేగిర కాఁడు మన్మథుఁడు వెన్కను ముందును కాడఁ డంతమకా
వేగిరకాఁడు నీవిభుఁడు వీరిఁగటాక్షులందె యేలఁ జా
శ్రేయకతై వీ వుచితలీలఁ దలంతువో వేళ యొనువో
యీగరువంపుసిగ్గు లపు డెక్కడనుండు సరోజినీచనా. 204

ఉ. కన్నెఱఁ జేసి చూచిన మొగ మ్మిటు దిగిప్పినఁ జే విదిర్చి నం
గన్న బొమలో ముడిచినను గా దన మందు కేమి మున్న మీ
యన్న తెఱంగు నంకము లున్న తెఱంగుఁ దలంచి చూచినం
గన్నియ మాకు నమ్మికలు గావు సుగూ పవలకు లేయుకా. 205

తే ఆయె గా కుండె మంచిదే యందు కేమి, కొంతనే పిటు నవ్వితి మింతె మేను
చాలు నిక నైన జాగేల సరసములనె, పొద్దు వోయెనుఁ బవనమ్మ ముద్దురుచ్చు. 206
చ. అని కయిదండ యొక్కమ్మగుహల్లకపాశి యొసంగ నొక్క మో
హననహా కి కోపమ-ఖాళున సాపట చక్కగున్వ శో

- భవశకుఁఁము లొక్కకలభాషిణి మందరఁ దెల్ప మందగా
మిని యనుటెల్ల నప్పు డిరుమిక్కిలి గాఁ దనయందు నిర్వఁగఁ. 207
- ఉ. తాలిమఁ గుఱిగఁ దొక్కి మదిఁ దత్తరముక దమియుక భయంబు హే
రాశము గాఁగ మై జెనుట గ్రహ్యుఁగఁ గొంతుచు మెల్ల మెల్ల నే
తాలిక యేగుదెంచె విభుఫాలికఁ బ్రాణసఖు లైచుల్పఁగా
యేలిక మోలకుక మనవి కేగెనునయ్యభిమానిపోలికక. 208
- ఉ. చంచలవేత్తఁ రాఁ గలుగుసంభ్రమ మే మనవచ్చు వాసనల్
ముంచుకొనెక సచ స్త్రహముల్ మిటుమిట్టులు గొంచు నల్లడల్
ముంచుకొనె దనూరుచులు ముంగిటి కించుక రాక తొల్లనే
ముంచుకొనెక నృపాలునకు మోహముఁ గోయ్కలు నెమ్మనంబునక. 209
- తే. మఱుఁగఁ గోరెడుకన్నియలెఱుఁగుఁ జూచి
చూడఁ గోరెడియువరాజుబాడఁ జూచి
వలఁతు లయినట్టిమాకూర్చి పాలఁతు లపుడు
కూర్చి సమకూర్చి యిరువురఁ గూర్చియునిరి. 210
- తే. తేను దా నెట్లు గడవెనో తెలియరాదు, తేను గదలిమినట్లు దోతేరవలనఁ
గన్నె యిందాక నే మెఱుంగదు మమయ్య, తేనుగడకాఁగ మెల్లనే దిద్దుకొనుము.
క. పాటలబింబాధర కని, గాటుల కోప దని పలువగులు తెలుపంగా
నేటికి నెఱిగి నడుపుము, మీటిన విచ్చుచనుదోయి మీచేతి దిఁకక. 212
- తే. మీర లెఱుఁగంగ వలయు శృంగారమెల్ల
యవతితిలకంబుకంటె నోనవచనోజ
విభుఁడు మది మెచ్చి కర్పూరవీటి యొనఁగ
మద్దుమొగ మెత్తరాదె యోమోహనాంగి. 213
- క. వలరాజు కొల్చునంతటి, చోరపుఁడు నిరుఁ గూడఁ గలిగఁ జెప్పె డిదేమి
కలఁ దిఁక నీపాలింతుక, జెలియూ యలచందమామజేజే యెపుడుక. 214
- క. రావక్కరక్కలాకులు, గోవక్క కుఠోత్తరముగ గొబ్బున విభుచే
నీవక్క నేవ నేయుము, నీ వక్కఱ కలిగి రమణునికిఁ జిత్తము రాక. 215
- తే. అనుచుఁ గప్పరబాగాలు నాకుమడుపు
లచ్చకోరాక్షిచేతి కందిచ్చి మిగుల
నందికము నేర్చి చేవట్టుమయ్య కోయ్క
లొదరఁ గాఁ జేయు నాసామి యవతిశయము. 216

క. అని కన్నియ పాస్తాబ్జము, దనశ్రీకాస్తమున జేర్పవాక్పర్యమునకొ
గొని యామాటల చతురత, మనమున మెచ్చుకొనురసికమణి వేమాటుకొ. 217

చ. కలయగ మంచలగ్న మిది గట్టిగ నే గడె లెన్నియమ్యెనో
తెలిచెద నంచు నోర్తు జనుదేర దజీ మని యోర్తు నెచ్చెలిం
బిలిచెద నంచు నోర్తు నొకపే రిడి వా రిటు లేగి రంద అ
చ్చెలియలవెంటనే సగము సిగ్గరిగెకొ దరుణీలలామకుకొ. 218

ఉ. పంచశరీ ఋఖుబులును బచ్చనివిల్లును బూని యెక్కుసం
ధించుచు నిర్వ్వం బెనఁచి నెమ్మిగ రంచుకడఁకఁ జూడుమీ
యంచు గవాక్షసీమ నపు డామెలతెమ్మిగఁ గూడి వేకుకకొ
బొంచులు సూడఁ గాఁ దొణఁగఁ బో మకరాంకుఁడు గాన కుండఁగకొ. 219

తే. పతియు సతికేలుపట్టికపట్టు విడక
పెడమఱుల వామకరమునఁ బిరుము జుట్టి
పట్టి రా నీడ్చి కూర్చుండఁ బెట్టెపుడు
తొడ తొడయుఁ దాఁకఁ దమిసిగ్గు గడప నూక. 220

నీ నెటికొప్పుఁ గొనగోర నిమిరినయంతనే, తళుకులేముద్దుఁ జెక్కిలి చెరుర్పు
దళుకులేముద్దుఁ జెక్కిలి నొక్కింతనే, వలిగుబ్బచనుఁగవ పులకరించె
వలిగుబ్బచనుఁగవ నలమినయంతనే, నత నాభినీవిబంధంబు ప్రిడితె
నత నాభినీవిబంధము నటునంతనే, తను వెల్లఁ బరవశత్వంబు నొడె

తే నవలఁ జెప్పెడి దేమి యానవరసికుఁడు, తావిచెంగావిచక్కర మోవి గోలి
కుసుమళకుకేలి నేమేమిగుఱుతులిడెనో, బాల యెఱుఁగదు సౌఖ్యాల్లిదేలియపుడు. 2 - 1

క గాఢాలింగవిముఖును, యాఢాగన్వేదధరము రుద్రీ వీరీదా
గూఢాపా గము - గుమన, వోఢాపగమము వేకు కొనఁగెం బతికికొ. 222

నీ. వీరుకొప్పునసాము విరివడదెలిఁ గ్రమ్మఁ, గమ్మకన్తురిబొట్టు చెమ్మగిల్లఁ
దమపున మేల్కూరి తావిమాఁగిమె చిక్కఁ, జిక్క చక్లరసరుల్ చిక్కునవఁ
నొసలివై ముంగురుల్ మసరి ముద్దుకటింప, నా పుతకంతకు సొలపుఁ జూపఁ
జిన్నారిచెక్కులు చెమటఁ జిత్తడి నొంద, నందంద యూర్పులు సందడింప

తే. నపుకు సమ్మతి పడివేడ ననఁగి వెనఁగి, లోనుగాకుండియు మృగీవిలోలనయన
యతని నానందవార్ధి నోలార్చె నార, కలయికలఁ గల్గునారువులకలిమివలన. 223

తే. నొక్కిపలుమొన బలుమొనొక్క నేర్పె, నంటి గోరులచేఁ గళలంట నేర్పె
జొక్కిలిగఁగొనిలితలఁజొక్కినేర్పె, జెలుపుఁడునవోధఁబ్రాథఁ గాఁజేయునపుకు

పీ. జిలిలిలిగలివాలి మొలక తెమ్మెలుగ, మృనిమేలితావుల నమరింప
నలగుదేరిగు లాని మలరుతుమ్మెక, దిమ్ము జాటమాత్రలవెను వెంటనిరుగ
జిగురాకుమేతలఁ బొగ రొందుకోయిలలో, పాటల నీటు వెంటడి వెలుంగ
గుల్మబల్మలగుద్దు గుల్మ చిల్మలనేర్పు, సలుకులబెళుకులపజ్జ నిలువ

తే. సతియుఁ బతియును నారామతతుల నతుల

రతులఁ బెరిగిరి చగురత లతిశయిల్లఁ

దొలుతఁ దము నేచువారలె కొలిచి యుండ

వేడ్కకన్న మ మఱి వేటె వేడ్క గలదె.

225

క. నెల నుసలె నంతఁ గాంతకు, నెలకొనె వేనిళ్ళు వెల్లు నిద్దపుమేనం

దళతళ మని మెయ్యూతల, తళతళఁ దళకొత్తఁ గ్రొత్తనళిగువోచెకా. 226

పీ. కలదు లేవో యనుకాను గానఁగ నయ్యె, తెప్పల నలసత గప్పుకొనియె

గులుకుఁ జన్మబ్బులు వలువలై మెఱుఁగక్కె, నూఁగారువైఁగప్పు నూలుకొనియె

జెమ్మటద్ద బుల నెక్కొనెఁ దెలిసిగు, బడలిక నకుపులఁ గడలుకొనియె

జిట్టూటచెమటల చిత్తడిమెయిసిందె, సారెకు నూర్పులు సందడించె

తే. నరుచి గన్పించె నొక చెల్వ మంకురించె

దలులు సమ మయ్యెఁ జిట్టుముల్ దలుమ మీటె

మొలచెఁ గోర్కులు నెమ్మేరి నిలిచె నలఁత

నెలఁత కేర్పడఁ దొలుచూలు నిలుచు వపుడు,

227

మ. కలుమల్ గన్నులఁ జిల్మకల్కి మరునిం గన్నట్టిచందాన వా

కలకాంభోనిధివీచికల్ప తరువుఁ గన్నట్టియఁదంబుఁకా

గలకంఠీకులరత్న మంత కుథలన్నం బంచు నిం పొందఁగాఁ

గులదీపం బగునట్టిపట్టిఁ గనె దిమ్మల్ దెల్పి బెం వెక్కఁగకా.

228

క. ఋభువిభునుకువకుఁ దనయుఁడు, ప్రభవించినసమయమున గుఱాలుఁగ గుఱెకా

నభమున నుచునోవన్నము, గుభగుభనిఁదములఁ గ్రొనుకొనె దుందుభులుకా. 229

గీ. అప్రదు పార్థుఁడు కుభలేఖ ననుప ననుప, మా విభవుండు శౌరి సమానమున

వాధిగాధులు కొలువంగ నరుగుదెంచె, నెలమిశోడుత పొండవు తెనురుకొనఁగ230

క. వారి సాత్యకితోడఁ గుతూహలి యై తనసరస రాఁగ నంగనయును వా

నల బలపునుతునగరికి, నలబలము చెలంగ వరినె వారి గడ వేడ్కకా. 231

క. మన్యువివర్జితుడల శత, మన్యుతనూధివు. కు లోకమాన్యునిపశ్చి

శ్చాన్యులయనువతి నుగుఁభి, మన్యుం దని పేరు వెట్టె మది ముదమొదనకా. 232

- క. చెల్లెలికిని మఱిదికి మే, నల్లునకు ననగ్గు మణిచుయాభరణంబుల్
వల్లభయు గాను యనుకుల, వల్లభుఁ డెపు డొసఁగె బంధునగ్గు మెచ్చక. 233
- తే. కువలయాక్షులు పెనుచుచుక్కువలవలన, నేటఁబెరిగెడివాఁడొక్కపూటఁ బెరిగి
మెల్లమెల్లన శైశవ మెల్ల జాతి, నందె యానన మారాజవందనుండు. 234
- సీ. మనుమాగ్గుమున భూమి మనుమాగ్గు మంతయు, స్థిరబుద్ధియు కయుభిస్థిగుఁడు దెలుపఁ
బాటవనద్వైసిపాటనక్రమ మెల్ల, దనవర్జితుఁడు వృకోదరుఁడు దెలుప
రంగచతురంగతురంగాధిరోనా ముద్దండబాహుఁడు నకులుండు దెలుప
సురభిరక్షణకీర్తి సురభిశదిజ్ఞుఁడయి, డగుతదనుజమ్ముండు దెలుప
తే వివిధకోడండపాడిత్యచిలసనంబు, తానె తెలుపఁగ నేర్పినతనయుఁ డెపుడు
సేవ సేయుఁగ సంతతశ్రీ వెలుంగ, విజయుఁ డలరొరె కాశ్వతవిజయుఁ డగుచు. 235
- క. శ్రీరాజులు యు నాథో, స్వీరమణుని పేర వెలయు విజయవిలాసం
బాశోగ్యభాగ్యసంప, త్సారస్వతజయము లొసఁగు జదివిన వినినక. 236

— ఆశ్వాసాంతము. —

- ఉ. త్వేగగళైణలాంఛన విజిత్వగ శుభ్రయశోవికాల ధా
రాశగళన్మనద్విగదరాజినిరాజిభాంగణా ఘనా
వేలగర్జిత నానపదనీపరితోషితకళగౌతమీ
చోళకవిద్విజనుతనచోలగ చోలగమానభంజనా. 237
- స్వీతి. దుగ్ధవారాశివిద్యోతికీర్తి సుధా, భుగ్ధురీణామ నాగ్భోగవక్త్రీ దయా
దృగ్ధతాశేషధాత్రీ మరున్ని స్వతా, న్నిద్ర సారస్వత సిద్ధసారస్వతా. 238
- గద్యము. ఇది శ్రీనూర్యనారాయణవర ప్రసాదలబ్ధప్రసిద్ధసారస్వతసుధా
సారజాతయశోలతామూర చేమకూర లక్ష్మణామాత్యతనయ
వినయధురీణ సకలకళా ప్రవీణామృతేంద్ర రఘునాథ
భూపాలదత్తనాస్త మక్తా కటక విరాజమాన
వేంకటకవిరాజప్రణీతంబయిన విజయవిలాసం
బను మహాబ్రహ్మంధుఁడందు సర్వంబును
దృతీయాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

నాటకములు.

గయోపాఖ్యానం చి॥ ల॥	0 8	శ్రీరామఅశ్వమేధం	0 8
ప్రసన్నయాదనము	0 8	శ్రీరామవిజయం	0 8
పారిజాతపహరణం	0 8	అంధ్రప్రతాకం	1 0
పార్వతీపరిణయం	0 6	ద్రౌపదివస్త్రాపహరణం	0 12
స్వప్నవాసవదత్త	0 6	ద్రౌపదీపరిణయం	0 12
సతీ-అనసూయ అ॥ సో॥	0 12	శ్రీకృష్ణతులాభారం	0 12
చింతామణి	1 0	లంకాదహనం	0 10
ప్రహ్లాద	1 0	పాండవాజ్ఞాతవాసం	0 10
విచిత్రచిత్రమాల	0 12	వేళ్యాహితిబోధి	1 0
ప్రమదానునోహరం	0 10	వేళ్యాచదురం 1 వ భాగం	1 2
మహానంద కో॥ స॥ రా॥	0 12	వేళ్యాచదురం 2 వ భాగం	0 8
శారదావిజయము	0 12	వేళ్యాచదురం 3 వ భాగం	0 10
సంపూర్ణరామాయణం	1 4	సంగీతశశిరేఖ	0 12
భక్తకవీరు	1 0	సారంగధర	0 12
తులసిదాసు	1 0	ఉషాపరిణయం	0 8
సంపూర్ణఅంజనేయం	1 0	పాదుకాపట్టాభిషేకం	0 12
వేళ్యాచదురందము పె॥ వె॥	0 4	పీష్వానారాయణరావు	0 10
సంపూర్ణభారతిము పం॥ శి॥	1 4	లోకాభిరామాయణం	0 8
కృష్ణలీల సాంగ్సుగలవు	1 0	రామాయణసారం	0 12
సంపూర్ణోత్తరరామాయణం	1 4	శ్రీనివాసకళ్యాణం	0 8
పాండవజననము రా॥ నా॥ క॥	0 12	జారవిలాపం	0 12
పాండవోద్యోగం	0 12	చతురచంద్రిహాస	0 8
పాండవప్రవాసం	0 12	విచిత్రబిల్వజీయం ఉ॥ ఆ॥	0 8
పాండవఅశ్వమేధం	0 12	మణిమాల	0 12
సువర్ణపాత్రి	1 0	దగ్ధాగతి దం॥ కి॥ స్వా॥	0 1
పాండవవిజయం	1 0	దామరకర్ణ సో॥ రా॥	1 0
సతీతులసి	1 0	శ్రీరామపట్టాభిషేకం జ॥ ల॥	1 0
అనాల్యాకాపవిమోచనం	0 12	సత్యాబాయి	0 12
కుశలవపట్టాభిషేకం	0 12	సురసుద్దాల	0 8
సత్యహరిశ్చంద్రి	0 12	విజయభాస్కర గాత్రకం	1 0
శ్రీరామజననం దో॥ పీ॥ రా॥	0 8	హనమద్రామసంగ్రామం బ॥ కో॥	0 12
శ్రీరామపుద్యోగం	0 8	సుమతీదేవి	0 12
శ్రీరామప్రవాసం	0 8	సంపూర్ణభాగవతము	0 12

మద్రాసు ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనావర్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA118B185
పుస్తకం పేరు	విజయవిలాసము
తారీఖు	28/10/24
ముందు అట్ట	No
వెనుక అట్ట	No
మొత్తం పేజీలు	81
పెద్ద సైజు పేజీలు	No
భాగ పేజీలు	No
లేని పేజీలు	No
తయారు చేసినవది	50/11/24
పేజీలు విడదీసినవది	50/11/24
స్కాన్ చేసినవది	Here
పరీక్ష చేసినవది	KASIMBI
పేజీలు పరిశీలించినవది	
లైండింగు చేసినవది	
ప్యాకింగు చేసినవది	
పరిస్థితి	good